

Je'ej maj ye'ej huaríj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

Dios pu hua'táratziiri' ti hua' jamuán huatyá'itzeere'ej i júuricama'ra'

1 ¹Muáaj Teófilo, séej jitze i yu'xarij i ta'nájcaj, a'íj nu jitze nyeríj jo'yú'xaca' néijmi'i je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, nyajta néijmi'i je'ej ti tyihuo'mua'aj i tyeétyee, ²'asta na'aj quee jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá a'íjna i Jesús, ti'íj tyihuo'ta'íitye'ej néijmi'i jime' a'íjma i ti hua'antyíhuoj a'íjci jime' i júuricama'ra' i Dios, je'ej maj tyi'tíj huá'uurej ti'íj na'aj yutíj jo'que'tíj ja'mej. ³Ti'íj huamuí' i Jesús, aj pu'íj a'íjma jimi huataséjre i maj jamuán huacíj, A'yaa pu tyu'tóosejrataca' mej mij jáamua'reej tíjin pu'ríj huatájuuriaca', huá'puatyey xicáj pu á'tyeej ti a'yan tyi'tásiseerihua'aj a'íjma jimi, ajta tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' i Dios ti jin néijmi'que' tyí'ijta.

⁴Ajta ti'íj ooj a'áa jo'tyaváacaj hua' jamuán, a'yaa pu tyihuó'ixaaj maj quee iiráci'ca'an a'ájna a Jerusalén. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Setyu'chó've' 'asta na'aj quee tya'róo'astej i nyavástara' ti jamua'táaraatziiri', i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa. ⁵A'íjna i Juan, a'íi pu huá'íiraca'aj i jájtyij jime', ajta capu che' á'tyeeren siati'íj a'íj jin i'huan i júuricama'ra' i Dios, i ti huatyá'itzeere'ej ja'mua tzajta'.

Jesús pu tyíraa u tajapuá

⁶Majta i maj Jesús jimí aja'tyúusiiria'ca'aj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Tavástara', ¿nyiquij arí tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze paj jitzán tyu'ta'íjtaj iye'ej Israel?

⁷Aj pu'íj a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Capu mua'ajmaj já'muaci'puaj siaj jáamua'reej a'náj ti a'yan atyojo'ré'nyesij. A'íi pu'uj jamua'reej i Dios a'náj ti a'yan rinyij je'ej ti tyí'mua'tzej. ⁸Ajta ti'íj yava'cáanyey a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu jamuaatá'sij i ca'nyíjra'aj, aj xu sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej a'íjma i maj a'yaa huacháatimee iye'ej Jerusalén,

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 1:8-9

siajta i maj a'áa huacháatimee a Samaaria majta a Judea, siajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij joo'ástimee i cháanacaj.

⁹Ti'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj, aj pu'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, meeséeracaj i maj jamuán huac'fj, aj pu'ij i jéetirij jaatyá'avaataca' a'íj mu mij jin quee che' jaaséj. ¹⁰Móoche' mu jútye' jo'nyéeny'e'ricaj mati'ij jiye'tzín hua'puaj huataséjre i tyétyacaa a'íjma jimi, naa mu cuéeinavi' tyo'cacháatima'caa. ¹¹A'yaa mu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Mua'aj mu siaj Galileea ja'chej, ¿ji'nye een jime' jútye' setyityojó'nyejnye'? A'íjna i Jesús, i ti jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, a'yaa pu'ujtána'aj yetyi'cányesij, je'e'j siaj seríj tyeeséj ti'ij jó'vi'tichiihuaca'.

A'íi mu ja'antýihuoj i Matías ti'ij tyu'tyáhuire'en a'íjci jítze ma'can i Judas

¹²A'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna Aseitúunajrimi jiríj jítze ti avéjri' jo'tacá'aj a Jerusalén. A'yaa pu huatátyeej a'chu maj hua'tá'caria'aj ti a'tíj aja'tanyéj a'ájna xicáara' maj jítzán juso'pii, aj mu mij uja'ráacij a'ájna a Aseitúunajrimi. ¹³Mati'ij ará'aj a'ájna a chájta', aj mu mij

antycíj i chí'ij ta'antyyityájtij jitze ti jujapuá tyiváatimee jo'maj je'ráatya'aj muá'ci'ij. A'íi mu uje'rátya'ca'aj a'íjna i Pedro, ajta i Juan, ajta a'íjna i Santiago, ajta a'íjna i Andrés, ajta i Felipe, ajta i Tomás, ajta a'íjna i Bartolomé, ajta i Mateo, ajta i Santiago, yó'jra' a'íjci i Alfeo, a'íjna i Simón i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin i ti ooca'nyáaj a'yan ricij, ajta a'íjna i Judas i yó'jra' ti pu'éen a'íjci i Santiago. ¹⁴Néijmi'i mu a'úun ja'tyúusi'rihua'aj mej mij huatyényuunyij i Dios jimi, a'íjma jamuán i ihuáamua'mua' i Jesús. Ajta a'íjna i María, náanajra' i Jesús, majtáhua'aj séecan i úuca.

¹⁵A'ájna mati'ij néijmi'i jusírria'caj a'chu mu anxityej japuan seityéj i maj ju'ihuáamua' ará'axcaa, aj pu'ij a'íjna i Pedro huatyéechaxij tí'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en tíjin:

¹⁶—Nye'ihuáamua', a'yaa pu tyuuxié'va'caj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti i júuricama'ra' i Dios, a'íjci jitze ma'can i David tyaataxájtaca' i yu'xarij jitze a'íjci jime' i Judas, tí'ij huo'tátuure'en i Jesús avíitzij jime', mej mij i tye'íyee jaatyéevi'. ¹⁷Judas pu ajta tajitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa pu cha'tána'aj tyi'tíj jin tyi'tyávaaca'aj tyati'ij ityáj. ¹⁸A'yaa pu tyáaru' a'íjci i Judas, a'íi pu chuéj huánaniej a'íjci jime' i túmii ti ja'ancuriáa' tí'ij huo'tátuui i Jesús. Ajta je'en cóocue'mi'in tí'quij acáatzaj, aj pu'ij a chóota' já'ajvej, ajta je'en ootatzáj tí'quij tye'ráacuaj i tyi'chuitiriaara'. ¹⁹Majta i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Judas. A'íj mu jin a'yan jaatamua'aj a'íjci i chuéj tíjin Acéldama, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tíjin chuéj ti xúure'me'. ²⁰A'yaa pu tyi'ja'yájna, pu'ríj a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij ti a'yan huatóomua'aj tíjin chu'icarij ti jime' yee:

Che' yána'quij metyóo'eenye' jo'tij já'chajca'aj.

Che' quee che' a'tíj a'chajcaj.

A'yaa pu ajta tyá'xaj tíjin:

Che' síj tye'entyájrutyey a'íjci jime' i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i a'tíj.

²¹A'íj pu jin juxie've' tyaj séej avá'huoonyij, ti tajamuán jo'cha'canye'en, síj ti a'náj tina'aj tajamuán yahuatyávaaca'aj tí'ij ooj Jesús yeséeria'caj, ²²tí'ij na'aj i Juan tyáa'iiri' a'íjci i Jesús, ajta tí'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, juxie've' ti síj tajamuán jo'cha'canye'en tí'ij ajta a'yan tyihuó'ixaatyeyen i tye'íyee yee pu'ríj huatájuuriaca' i Jesús.

²³Aj mu mij hua'puácaa antyíhuo: a'íjci i José Justo, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Barsabás, majta a'íjci i Matías. ²⁴Aj mu mij huatyényuj i Dios jimi, a'yaa mu tíjin:

—Tavástara', muáaj paj jamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mua'tzej i jutzájta' síj ajta i síj, taataséjratye' a'tanyíj períj antyíhuo a'íjma i

maj hua'puaj. ²⁵Ti'ij tye'entyájrutyey a'íjci jime' i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i Judas. A'í pu a'yan tye'rájraa ti'ij jó'ra'nyij jo'tíj a'yan tyiye'tyévijtye'.

²⁶Aj mu mij huóomue'tíj, mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tiyij ti'ij tyu'tyáhuire'en, a'í pu'ij tyu'mué'tíj a'íjna i Matías. Aj mu mij jaatá' ti tyu'tyáhuire'en hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan s'íj ará'asej.

Ti'ij hua' jimi yava'cáanyej i júuricama'ra' i Dios

2 ¹Ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán tyi'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i ta'ráahua'puaj i itéerij. A'yaa mu jatamuá'muaj tijin Pentecostés, aj mu mij néijmi'i tyúusiij a'ájna xicáara' jitze a'újna u chi'táj.

²Mati'ij mij jáanamujri' ti ca'nyíin jin aje'cájujhua'nasima'aj i jútye', ca'nyíin pu jin namujria'ca'aj u chi'táj jo'maj je'rátya'ca'aj. ³Aj mu mij tyi'táj huaséj yaa ti'ij nyanúrij ti á'taa, ajta jo'tzaanyixij a'íjna i nyanúrij, ti'quij hua' mu'úutze' anráavatzij i ti huatyátzaanyixij. ⁴Ti'quij huatyá'ítzee i júuricama'ra' i Dios hua' jimi i tye'ítyee, aj mu mij huatyóohuij maj tyu'taxáj séecan jime' i nyúucarij maj quee xu a'náj jin me'tyájá'xaj, a'í pu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios maj a'yan tyu'taxáj.

⁵Séecan mu i tye'ítyee a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj imuáj curiá'cixij i maj jéehua jaxie'va'ca'aj i juyi'ráj, mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios, a'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

⁶Mati'ij huó'namujri' i maj je'ej tyáhuaasime'ej ca'nyíin jime', néijmi'i mu tyúusiij, ajta quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj, aj mu mij je'ej tyityo'tóomujtyaca', ji'nye mahuá'namujraca'aj maj

Los Hechos 2:1-4

tyí'xajtaca'aj a'fjci jime' i huá'nyuucaa síij ajta síij. ⁷Jéehua mu je'ej huojosejraca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Nyi mequee néijmi'i mu tyétyacaa, a'áa já'ma'can a Galileea? ⁸¿Ji'nye tyu'tái'riitaria'ca' maj a'yan tyí'xajtaj tyat'i'ij ityáj tyi'tamuá'muaj? Tanyúuca mu jin tyí'xaj a'múumaj. ⁹Séecan tu a'áa já'ma'can a'ájna a Partia, tyajta séecan a'ájna a Media, tyajta séecan a'ájna a Elam, tyajta séecan a'ájna a Mesopotamia. Tyajta séecan a'áa já'ma'can a Judea, tyajta séecan a'ájna a Capadocia, tyajta séecan a'ájna a Ponto, tyajta séecan Asia já'ma'can. ¹⁰Séecan tu tyajta a'áa já'ma'can a'ájna a Frigia, tyajta séecan a'ájna a Panfilia, tyajta séecan a'ájna a Egipto, tyajta pua'maquéj a'ájna a Libia, tyajta néijmi'que' a'áa tyaj imuáj tyaja'ránamuaj a Cirene, ¹¹séecan mu Roma já'ma'can; majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj huatyóojuriyutaca', ityáj tu huá'namuaj je'ej maj tyí'xaj i tanyúuca jime'. A'íj mu xaj i ti naa namuajre' je'ej ti ye'ej ricij i Dios.

¹²Séecan mu je'ej tyityo'tóomuajtyaca', majta quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyú'mua'tyij, a'íi mu mij tyúu'ihuo'raca'aj a'yan tijin:

—¿Ji'nye huatóomua'aj néijmi'i a'ájna?

¹³Majta séecan huo'tyáxaahuataca', a'yaa mu tijin:

—Metyájtaru'uj.

I nyúucarij ti anaquéej jaataxájtaca' i Pedro

¹⁴Ajta a'ájna i Pedro, a'íi pu huatyéechaxij, a'íijma jamuán i maj tamuáamuata' japuan síij ará'asej, aj pu'ij huo'tajé ca'nyíin jime' a'íijma i tye'ítyee, a'yan tijin:

—Xáanamujri' tyámua' naa, i nyaj jamuaaté'exaatye'sij mua'aj mu sij Israel jitze ajtyáma'can, sijta mu sij iye'ej Jerusalén huacháatimee. ¹⁵A'yaa xu tyí'xaj tijin: “Metyájtaru'uj a'múumaj mu tyétyacaa. Capu a'yan tyi'lja'yájna, ji'nye óoche' pu hua'íya'aj na'aj.” ¹⁶Ajta a'íi pu a'íin pué'een i ti jaaxájtaca' a'ájna i Joel. A'íi pu a'fjci jin tyi'tyávaaca'aj tí'ij Dios jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en i tye'ítyee.

A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'ájna tijin:

¹⁷A'yaa pu tyí'xaj i Dios.

A'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' jitze,

tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipué'rij.

Nyajúuricamej nu ujo'ta'ítyij

tí'ij hua' tzajta' huatyá'itzeere'en,

i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

Já'muayojmua', i maj tyétyacaa, majta i maj úucaa,

a'íi mu nyenyúucaritze' tyihua'ixáatye'ej muá'ju'un i tye'ítyee.

Majta i tyáamua a'íi mu tyi'séeraj muá'ju'un i Dios ti jimi

tyeje'rámá'can,

majta i já'muahuasimua', metyi'máaraj mu muá'ju'un.

¹⁸ Nyajta nu a'íjima jimi uyo'ta'ityij
ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta'
i maj tyí'huiire' nye jitze ma'can.
I maj tyétyacaa, ajta i maj úucaa.

A'íi mu majta nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'sij.

¹⁹ Nyáaj nu tyi'tíj jamuaataséjratye'ej u tajapuá
i siaj jin jamua'reej je'ej ti tyi'tíj rinyij.
Siajta tyi'tíj séjran i siaj jin je'ej tyityo'tóomuajtyej
ti'ij na'aj ve'éj i chuéj.

Xúure'ej xu séjran
siajta tiéj, siajta i citzíj.

²⁰ Ajta i xicáj já'mui'nyij, capu che' huanyéeri'cij ja'mej.
Ajta i máxcirie', a'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'ij i xúure'ej.

Aj pu'ij atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze
ti'ij a'ín i tavástará' yava'cányesij
íiyan i cháanacaj japua,

naa pu tyu'sé'rihua'aj ja'mej a'ájna xicáara' jitze.

²¹ Ajta a'tíj tina'aj ti i Dios jimi huatyényuunyij,
a'ájna i Dios japuan pu huatányuusij a'íjci i a'tíj.

²² 'Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, xáanamujri' a'íjci, xu'ríj
jamua'reej ti i Dios ja'antyíhuoj a'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can,
a'yaa pu tyi'ja'yájna, ji'nye a'ájna i Jesús, jéehua pu tyi'tíj jin a'yan
huaríj ti huápu'íj juxie've', a'íjci jime' ti huo'taséjra i tye'ityee, a'íi
pu a'yan huaríj ja'mua jimi siaj sij jáamua'reej ti Dios ja'antyíhuoj.

²³ A'ájna i tyáati' i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', a'íj pu i Dios
jamuaatátuii, ji'nye a'yaa pu jaatamua'aj, mua'aj xu sij yó'tatee
i cúruuj jitze, majta séecan ja'mua jamuán i maj je'ej pua'aj
tyí'tyetyeityee. ²⁴ Ajta i Dios pu jaatájuurityej, a'íi pu ajta japuan
huatanyúj i ti jin jajpuéjtzica'aj a'ájna i Jesús, a'yaa pu huaríj, ji'nye
capu huatái'riitariaca' ti a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij mui'chítyee tzajta'.

²⁵ A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'ájna i David a'íjci jime' i Jesús tijin:

A'náj tina'aj nu jaséjraca'aj a'íjci i tavástará',
a'íi pu yésejre' nyamuáca'ta',
a'íj nu jin quee tyi'tíj jin ootyá'itzeerej jimi.

²⁶ A'íj pu jin jutyamua've' i nyaxiéjnyu'caa,
nyajta nyetyamua've' nyetyi'chuíicaj.

A'íj nu jin nyaxáahuaj chaaj na'mej,

²⁷ ji'nye capáj tyu'tá'sij nyaj huámu'nyij,
capáj tyu'tá'sij nyaj a'áan ja'séeria'aj ná'ra'nyij
jo'maj jo'tyá'itze'rii i mui'chítyee,
capáj pajta tyu'tá'sij ti huatyéjpetyej
a'íjci i tyévira' i ti muahuiire'.

²⁸ Muáaj paj naataséjraj i juyéj
 ti a'áa jó'nyee jo'tij júuricamej já'sejre'.
 Pajta naatá'sij nyaj huatányetyamua've'en
 a'ájna jo'paj já'sejre'.

²⁹ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyira'aj
 jime', ti'ij i David huamu'f', majta je'en ja'vá'naj, ijíj óoche' pu yésejre'
 iiye'ej Jerusalén jo'maj ya'vá'naj. ³⁰ Ajta a'ájna i David, Dios jitze
 ma'can pu tyí'xaxa'ta'aj, a'yaa pu'ij tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios a'yan
 tyatáratziiiri' ti séej i rey jime' tye'entyárutyij i ti jitzán eeráma'can.
³¹ Ji'nye a'íi pu i David jamua'reeriaca'aj tijin a'yaa pu tye'mej je'ej ti
 i Dios tyaataxájtaca'. A'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin huatájuuritaj
 i Ciríistu', ajta quee a'áa jo'tyá'ítzeere'ej i mui'chítyee tzajta', capu
 ajta huatyépetyij i tyévira'. ³² Pu'ríj i Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús,
 ityáj tu tyajta a'yan tyá'mua'reej tyajta tyu'séj a'íjci jime'. ³³ Pu'ríj
 ajcáayijxi muáca'ta' i Dios u tajapuá, ajta arí ja'ancuriáa' a'íjci i
 júuricama'ra' i ti Dios jin atóoraj, a'íi pu'ij ta'ij i Jesús ityájma taatá'
 i júuricama'ra' i Dios, ji'nye a'yaa pu tyita'táratziiiri'. A'íi pu'ij a'íin
 pué'een i sij jaséj ajta i sij janamuj. ³⁴ Ji'nye capu a'íin pué'eenye'ej
 i David i ti tyíraa u tajapuá, ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

A'yaa pu i tavástara' tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:
 “Póoche' yan újcatyij iiye'ej nyamuáca'ta'.

³⁵ Asta nyana'aj quee hua'antymue'tin
 i maj muájcha'íire'.”

³⁶ A'íj pu jin siata'aj jáamua'reej néijmi'i i sij iiye'ej huacháatimee
 Israel, ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjna i Jesús i sij jó'tatee, a'íi pu a'íin
 pué'een i ti Dios a'íjna jin tye'entyáaruityej ti'ij Tavástara' pué'eenye'
 ajta Ciríistu'.

³⁷ Matí'ij jáanamujri' i tye'ítyee, je'ej pu pua'aj huo'tá'aj i hua'
 tzajta', aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro, majta a'íjma i
 séecan i maj tamuáamuata' japuan síj ará'asej, a'yan tijin:

—Ta'ihuáamua', ¿ji'nye táarinyij ijíj?

³⁸ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij a'íjci jimi i Dios, siajta huái'huaj
 nyúucaritze' i tavástara' Jesús, a'yaa xu huárinyij, aj pu'ij i Dios
 tyajamuaatú'uunyiraj, a'íi pu ajta uyo'ta'ítyij i ju júuricamej, ti'ij
 ja'mua jimi huatáy'ítzeere'en. ³⁹ Ji'nye a'íjna i nyúucarij ja'mua jitze
 pu huatama'can, ajta já'muayojmua', ajta i maj a' ímuáj jo'cháatimee
 séej i chuéj japua. Néijmi'caa pu ci'tyij a'íjma i Dios ti huo'tájeevij.

⁴⁰ Séej pu nyúucarij ajta jin tyihuo'té'exaa, jéehua pu huo'ijmujri'
 mej mij quee je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij matí'ij i séecan i tye'ítyee.

⁴¹ A'íimaj i maj jáanamujri', majta tyá'antzaahuaj majta
 huái'huaca', huéicaj ví'ra'aj mu a'chu ará'axcaa, aj mu mij a'íjma
 jamuán antyóosij i maj tyá'tzaahuatye'. ⁴² Majta néijmi'i mu a'íj jitze

tyí'mua'ajcaj je'ej maj tyihuá'mua'tyajca'aj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, tyámua' mu naa tyityetyúucha'iica'aj, máahuooca'aj i Dios jimi, majta jusi'rihua'aj mej mij néijmi'i jáacua'nyij i páan.

Je'ej maj tyí'tyechajca'aj i maj anáatya'aj tyá'antzaahuaj

⁴³Néijmi'i mu je'ej tyojo'sejraca'aj majta je'ej tyityóomuajtyajca'aj, a'íjci jime' je'ej ti Dios tyí'táj tyí'sejrataca'aj a'íimaj jime' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. ⁴⁴Néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj i maj tyá'antzaahuaj, majta mu néijmi'i tyí'tóoa'caria'aj a'chu ti síij caa tyí'táj tyí'ijcha'ij. ⁴⁵A'yaa mu rijcaj, tipua'aj a'táj tyí'táj ja'itziitya'aj, a'íi pu tyí'táj toonyij, tí'ij ij jaatá'sij i túmii a'íjci i tiquee che' je'ej tyéejtyoovej. ⁴⁶A'náj tina'aj mu jusi'rihua'aj u tyeyúuj tzajta', majta mu jusi'rihua'aj jo'maj ja'chej, mej mij jo'támua'reej i tavástara', majta je'en néijmi'i tyí'cua'nyij, muutyámua'va'aj i jutzájta'. ⁴⁷Tyámua' mu tya'tá'caria'aj i Dios, majta i tyeítyee naa mu huojo'sejraca'aj a'íijma, a'íj mu jin a'náj tina'aj támui'risima'aj a'íimaj i tyeítyee i maj tya'antzá'huatyahuaj.

Mati'ij tyáahuaj séej i tiquee tyéchavaaj

3 ¹Séej xicáj jitze pu a'yan tyu'rij, a'íjna i Pedro ajta i Juan, néijmi'i mu a'áa jól'ju' i tyeyúuj ti jo'tyéjvee, mej mij huatyényuunyij, a'tzáaj pu putyí'rijcaa yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj. ²Síij pu tyáati' a'áa je'tyácatyij a ti ja'pueertaj, capu ráyi'vajca'aj a'íjna i a'táj, a'yaa pu éenye'ej huanie'huaca', a'náj tina'aj mu aye'tyéyi'tzaaj a ti ja'pueertaj maj a'yan jatamuá'muaj tijin ti naa huasé'rin, tí'ij a'íin túmii huá'huaviiraj i maj utyáru'pij u tyeyúuj tzajta'. ³Tí'ij a'íijma huaséj i Pedro ajta i Juan i maj a'uun jo'tyáru'tyisima'aj u tyeyúuj tzajta', aj pu'ij túmii huo'táhuaviiri' maj jaatapuéjve'en. ⁴Aj mu mij ja'ráasej tyámua' naa, ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Taaséj.

⁵Aj pu'ij quee che' huatanyúj a'íjna i tyáati', a'yaa pu tyí'mua'ajcaaj tijin túmii mu naatá'sij. ⁶Ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Canu pláataj tyícha'ij, canu nyajta ooroj tyícha'ij, a'íj nu muaatá'sij tyí'táj nyej tyícha'ij, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye' a'íjci jitze ma'can i Jesús Nazaret ti já'ma'can, ájchesij, pajta rájra'nyij.

⁷Aj pu'ij i Pedro jajví' i muáca'ta' pujmua', tí'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huarúj néijmi'que' i ju'íicaj jitze. ⁸A'íjna i tiquee tyéchavaaj ájtzunaca', ajta huatyéechaxij, aj pu'ij huatyóochej ti rájra'nyij, tí'quij hua' jamuán utyájrurij u tyeyúuj tzajta', tyitzúnie'cha'aj pu hua' jamuán utyájrurij, ajta tyé'tyojtzí'ria'ca'aj i Dios. ⁹Néijmi'i mu jaaséej i tyeítyee ti arí rájyi'vej a'íjna i tiquee tyéchavaaj, majta jáanamujri'

ti tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios. ¹⁰ Aj mu mij tyámua' tyo'taséj, majta tyí'tziinya'ca'aj, mati'ij jaamua'aj tijin a'íi pu pu'ricij i ti túmii huá'huaviiraca'aj i tyeítsee a ti ja'pueertaj a'íjna i tyeeyúuj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin ti naa huasérin.

Ti'ij ajtáhua'aj tyihuo'té'exaa'aj a'íjna i Pedro

¹¹ Ajta a'íjna i tiquee tyéchavaaj, capu hua'tato'ra'aj a'íjci i Pedro ajta i Juan. Aj mu mij néijmi'i i tyeítsee je'ej tyityo'tóomuajtyaca', mati'ij mij ootyáhuaachaca' a ti ja'pueertaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Salomón ti ja'a'rij, jo'maj a'íimaj jo'tyú'uucaj. ¹² Ti'ij i Pedro huo'séj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'aj tijin:

—¿Ji'nye een jime' je'ej setyityotóomuajtyaca' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'tasej cuxáa ityáj tajíimua'aj tyetyáahuaj a'íjci i a'tíj, ajta cuxáa ityáj tyetyáahuaj ti'ij rájra'nyij a'íjci jime' i tyaj jaayí'tin, nusu a'íjci jime' i tyej tyámua' tyihuojó'mua'raj? ¹³ A'íjna i hua' Dios, a'íjma i Abraham, ajta i Isaac, ajta i Jacob. A'íjna i hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu tyámua' tyaatá' a'íjci i juyó' Jesús, i siaj mua'aj tyu'tátuii a'íjma jimi i maj tyí'ijta. Ajta a'íjna i Piláato, jaxie'va'ca'aj ti jaatátoonyijche', siajta mua'aj, caxu jaataxié'vej, sulu a'yaa xu tyá'xie'va'ca'aj ti huámu'nyij. ¹⁴ Caxu jaatáto'j a'íjci i a'tíj tiquee a'náj tyi'tíj jin ootyá'itsee i Dios jimi, ti ajta tyámua' tyí'tyevistaca'aj, sulu a'yaa xu tyaaté'exaa ti a'íj huatátoonyij i síij ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj. ¹⁵ Mua'aj xu jaajé'caj a'íjci i ti hua'tá'caa maj júurij muá'ra'nyij i tyeítsee. Ajta i Dios pu jaatájuuritej, a'íj tu ityáj tyámua' tyí'mua'reej. ¹⁶ A'íi pu ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij huatyéjchenyij a'íjna i tyáati' i siaj jaséj siajta jamua'tyej, a'íi pu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi. A'íj pu jin arí huarú'j tyámua' naa, siati'ij mua'aj seríj tyé'sej.

¹⁷ Nyáaj nu jamua'reej, nye'ihuámua', siati'ij mua'aj majta i maj tyajá'mua'ijtye' jaajé'caj i Jesús, a'yaa xu huaríj, ji'nye caxu jamua'reeriaca'aj, je'ej siaj tyi'tíj uuriajca'aj. ¹⁸ Ajta i Dios ja'rá'astee je'ej maj anaquéj tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj i jitzán ma'can tyí'xaxa'ta'aj. A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti a'íin huámu'nyij i Ciríistu'. ¹⁹ Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, ti'ij a'íin tyajamuaatú'uunyi' i siaj jin ootyá'itsee a'íjci jimi. ²⁰ Aj pu'ij Dios uyo'ta'ítyij ja'mua jimi a'íjci i Jesús, i ti ará'tyeej ja'antyíhuoca'aj ti'ij a'íin ja'mua Ciríistu' pué'eenye'. ²¹ Juxie've' ti i Jesús tajapúa jo'tyaváaj já'ra'nyij, 'asta na'aj quee Dios néijmi'i tyu'jájcuare'en i ti a'yan tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'yaa pu i Dios ará'tyeej tyaataxájtaca' a'íimaj jitze ma'can i maj jitzán tyí'xaxa'ta'aj. ²² A'yaa pu i Moisés tyihuo'té'exaa'aj a'íjma i tahuásimua'ci'ij tijin: “Dios pu séej antyíhuoosij i ti a'yan cha'tána'aj jitzán ma'can tyu'taxájtaj nyati'ij nyáaj, xáanamujri' néijmi'i je'ej ti tyu'taxájtaj, siajta

ja'antzaahuatye'en. ²³Tipua'aj a'tíj quee já'tzaahuatya'aj, che' quee che' hua' jimi séjre'ej i tyeétyee.”

²⁴Néijmi'i i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, ti'ij na'aj i Samuel tyu'séjrej yatij je'rén'yej, a'íi mu majta jaaxájtaca' je'ej ti ijíij tyí'ricij. ²⁵Mua'aj xu a'íin pué'een i siaj ja'ancuriáa'sij i ti Dios jin atóoraj, a'íijma jitze ti jaataxájtaca' i maj jimi tyí'xaxa'ta'aj, a'íj xu siajta ancuriáa'sij i nyúucarij Dios ti jin atóoraj a'íijma jimi i já'muahuasimua'ci'ij. Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaaté'exaa a'íjci i Abraham tijin: “Néijmi'i i tyeétyee i maj a'áa huacháatima'aj muá'ju'un i cháanacaj japua, a'íi mu ja'ancuriáa'sij i ti xá'pui' i ti huo'tyáhuire'sij a'íijma i maj a jitze eerányesij.” ²⁶Ti'ij i Dios jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'íi pu anaquéj uyo'ta'ít'yaca' ja'mua jimi, ti'ij a'íin tyámua' tyajamuaatá'an, siaj sij néijmi'i jaatapuá'citaj i ti je'ej pua'aj een.

Mati'ij huo'vívi' a'íjci i Pedro majta i Juan

4 ¹Móoche' mu i Pedro, ajta i Juan tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeétyee, mati'ij séecan aje'rén'yej jo'maj a'íimaj jo'tyú'uuca'aj. A'íi mu pué'eenye'ej i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i Saduceos. ²Menyínyu'cacuca'aj a'íijma jimi i Pedro ajta i Juan, a'íjci jime' i maj a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeétyee, yee majtáhua'aj mu huatájuurij i maj tyá'antzaahuatye'sij, ji'nye a'yaa pu i Dios tyaatájuuritye a'íjci i Jesús. ³Aj mu mij huo'vívi', mati'ij mij hue'tyáanaj, ajta camu tyihuo'íhuo'ri' ji'nye pu'ríj huachúmua'ca'aj. ⁴Jéehua mu i tyeétyee jáanamujri' i nyúucarij maj jaaxájtaca', majta tyá'antzaahuaj, a'íj mu jin meríj a'yan ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj i maj tyá'antzaahuaj.

⁵Yaa ariá'pua'aj, a'íi mu tyúusiij a'ájna a Jerusalén a'íimaj i maj antyúumua'reej a'ájna a chájta', majta a'íimaj i huásij, majta i maj tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze. ⁶A'áa pu jo'tyávaaca'aj a'ájna i Anás i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta a'ájna i Caifás, ajta i Juan, ajta i Alejandro, majta mue'tíj i maj tyeétyeristryamua' pué'een a'íjci i ti va'cán jin tyi'tyéjvee. ⁷A'íi mu mij tyu'ta'íjtaca' maj ahuaja've'vi'tíj a'íjci i Pedro majta i Juan, mej mij tyihuo'íhuo'. Aj mu mij aje'ta' huo'tyáhuui, mati'ij mij tyihuo'íhuo'ri' a'yan tijin:

—¿A'tanyíj jitze xa'rooca'nyéj siaj sij a'yan ricij, ca' a'tanyíj ca'nyíjra'aj jamuaatá' siaj sij a'yan tyú'uurej?

⁸Aj pu'ij i Pedro a'íjci jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj mu siaj antyúumua'reej iye'ej chájta', siajta mua'aj huásij. ⁹Mua'aj xu tyí'ta'íhuo' a'íjci jime' i ti xá'pui' i ti jaaci'ij a'íjci i tyáataj i tiquee tyéchavaaj, siata'aj sij jáamua'reej je'ej ti een jime' tyu'rúj. ¹⁰A'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' mua'ajmaj, tyajta néijmi'caa i siaj a'yan huacháatimee iye'ej Israel a'ájna i tyáati' yaa

ti huatyéjve, a'íj pu jin arí huarúj a'íjci jime' ti ja'antzaahuaj a'íjci i Círíistu' Nazaret ti já'ma'can, a'íjci i siaj yó'tatee i cúruuj jitze, Dios ti jaatájuuritey. ¹¹ A'íjna i Jesús, a'íi pu a'íin pué'een i tyetyéj i siaj quee jaataxié'vej mu siaj chi'ij ta'huacaa, a'yaa pu atyojo'r'é'nyej ti a'íin pué'een i tyetyéj ti anájcaj ti ajta jéetze' juxie've'. ¹² Capu máaj a'tíj séejre' ti'ij táahuiire'en, ji'nye néijmi'que' i cháanacaj japua capu máaj séej uje'cá'ityaca' i Dios, tyej tyij jitzán huatyátahuiire'en.

¹³ Mati'íj i maj tyityatatyíj huo'séj maj ca'nyíjra'aj jin tyihuá'ixaatyaca'aj a'íjna i Pedro ajta i Juan, majta jáamua'reeri' maj quee a'náj tyi'huóomua'aj, majta quee tyojó'iteeca'aj, je'ej mu tyityo'tóomua'jtyaca', aj mu mij huo'muájtyaca' tíjin a'íj mu jamuán huací'ca'aj i Jesús. ¹⁴ Ajta a'íjna i ti tyí'cui'ca'aj hua' jamuán pu ajo'tyávaaca'aj, a'íj mu jin quee je'ej tyu'taxájtaca' yee capu a'yan tyi'ja'yájna. ¹⁵ Aj mu mij huo'ta'íj maj iiráci'nyej jo'maj jóosiiria'ca'aj a'íimaj i juéesij, mati'íj mij tyi'tyuu'ixáatya'ajraa.

¹⁶ A'yaa mu tíjin:

—¿Ji'quij tyahua'uurej a'mújma mu tyétyacaa? Capu i'ríj tyaj a'yan tyaataxáj yee capu a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye néijmi'i i maj iye'e'ej huacháatimee Jerusalén, a'íi mu jamua'reej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i tyé'vij i ti tyí'cui'ca'aj. ¹⁷ Ajta ti'ij quee jéetze' majca'huáyee namuajria'aj i tye'ítyee tzajta', tyiche' i'íjij huo'tányeechej mej mij quee che' tyihuá'ixaatye'ej i tye'ítyee i nyúucaritze' i Jesús.

¹⁸ Aj mu mij huo'tajé, majta huo'tá'ijmiejri' mej quee che' tyihuá'ixaatye'ej majta quee tyihuá'mua'tyej i tye'ítyee a'íjci jime' i nyúucaritze' i Jesús. ¹⁹ Ajta a'íjna i Pedro ajta i Juan, a'yaa mu tyihuo'té'exaa'aj tíjin:

—Mua'aj xu jujíimua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj a'yan tyi'xa'pui'íj tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en, nusu tyaj a'íj ántzaahuatye'en i Dios. ²⁰ Ji'nye capu je'ej tyí'ri'ij tyej quee jaxajta a'íjci i tyaj tyeríj jaaséj tyajta jáanamujri'.

²¹ Majta a'íimaj i juéesij, a'íi mu huo'tá'ijmiejri', majta huo'tányeechej, mati'íj mij huo'ta' maj iiráci'nyej a'íjci jime' maj quee je'ej tyé'ejtyoove'ej je'ej maj puéjtzij tyihuo'tá'an, ji'nye néijmi'i mu i tye'ítyee tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huaríj. ²² Ajta i tyáati' i ti huarúj nyúucaritze' i Jesús, a'yaa pu tyé'ejcha'íica'aj a'chu huá'puatyej nyinyi'ra'aj ajtáhua'aj a'tzúz jéetze'.

I maj tyá'tzaahuatye' máahuo i ca'nyíjra'aj i Dios jimi

²³ Mati'íj mij huo'táto' a'íjci i Pedro majta i Juan, aj mu mij jo'c'íj, mati'íj mij a'áa ja'r'á'aj jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj i maj hua' jitze ajtyáma'can. Aj mu mij huo'té'exaa néijmi'i je'ej maj ye'ej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj va'cán jin tyityatatyíj, majta i huáasij.

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 4:24-30

²⁴ Mati'ij a'íjma huánamuajri', aj mu mij néijmi'i a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios tijin:

—Tavástara', muáaj paj a'fin pué'een i paj jaatyátaahuaca' a'íjci i tajapuá, pajta i cháanacaj, pajta i jájtyij ti ve'éj. Néijmi'i ti'ij pua'máj a'yan tyí'sejre', muáaj paj tyú'taahuaca'.

²⁵ Muáaj paj tyu'tá' ti a'yan tyu'taxáj al'júuricamej jitze arooca'nyáaj a'íjna i David, i ti muahúiria'ca'aj, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

¿Ji'nye mej mij a'íimaj tyí'tyenyinyu'cacuj

i maj séej chu'éj japua já'ma'can?

¿Ji'nye mej mij a'yan tyúumua'tziitye' a'íjci jime'

i tiquee a'yan tyi'ja'yájna?

²⁶ A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tye'ityee, majta i maj va'cán jin tyityatatyíj iye'e'ej cháanacaj japua.

Tyámua' mu ju'uurej mej mij huatyényo'se'en

a'íjci jimi i Tavástara', majta

a'íjci jimi i Cirístu'.

²⁷ A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Herodes, ajta a'íjna i Poncio Piláato, a'íi mu tyúusiij iye'e'ej chájta', hua' jamuán i tye'ityee i maj séej chu'éj japua já'ma'can, majta hua' jamuán i maj yéchej iye'e'ej Israel, múumua'tziitya'ca'aj je'ej maj tye'entyimué'tin a'íjci i ti muahúire', a'íjci i Jesús, i paj ja'antyíhuoj pajta a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua.

²⁸ A'yaa mu huaríj je'ej paj muáaj anaquéej tyaaxá'pui'intarej ti'ij a'yan tyú'rinyij, je'ej paj muáaj tyá'xie'va'ca'aj. ²⁹ Ajta ijíj, muáaj paj tavástara', cási' mu meríj tyí'tanyeechej, taatá' i ca'nyíjra'aj tatzájta' ityájma i

tyaj muahuiire', tyata'aj quee tyi'tzfiinye'ej tyetyihuó'ixaatyelen a jitze ma'can. ³⁰Huataséjrataj i paj jin néijmi'i putyí'uurej, petyihua'huáatyee'ej i maj tyí'cucui', pajta huo'taséjratyelen a'íjci i paj jin períj huo'ta' maj jaayí'tihua'an a'íjci jitze ma'can i Jesús i ti muahuiire'.

³¹Mati'ij ja'antypuá'rij i maj jin tyényuusime'ej, aj pu'ij huatóoca'tzij i chi'ij jo'maj je'rátya'ca'aj, ajta huatyá'itzee hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, camu tyí'tziinye'ej metyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can.

Tyi'tíj maj tyí'ijcha'íica'aj néijmi'i mu' tyía'rica'aj

³²Néijmi'i i maj tyá'tzaahuatyee', i maj mui'caa, juxa'aj mu tyí'mua'ajcaa ajta juxa'aj na'aj tyihuá'miteerastya'ca'aj. Capu a'tíj jusíj na'aj tyi'tyóo'aritye' i tyúua'rij, a'yaa mu néijmi'i tyía'rica'aj. ³³Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, móoche' mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús. Dios pu jéehua huá'huiiria'ca'aj néijmi'caa. ³⁴Capu a'náj a'tíj quee je'ej tyéejviicue'raca'aj, ji'nye metyi'tooca'aj i tyúuchuej majta i tyúuchi'ij, ajta i túmii ³⁵a'íijma mu tatu'rihua'aj a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta a'íimaj, a'íi mu huo'riáa'caria'aj i túmii, a'chu ti séej á'tziitye'. ³⁶A'íj pu jin a'yan tyu'ríj a'íjci jimi i José, a'íjna i ti tyí'huiiria'ca'aj i Leví jimi. A'áa pu já'ma'can jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Chipre, i maj a'yan jaatamua'aj tíjin Bernabé, a'íjna i nyúucarij tíjin Bernabé, a'yaa pu huatóomua'aj tíjin: Ti tyámua' tyihua'tá'caa a'íijma i maj juxaamu'ijritye'. ³⁷Séej pu chuéj tyícha'íica'aj a'íjna i José, aj pu'ij jáatoj, ajta i túmii a'íijma pu huatá' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

I ti jin maj jin ootyá'itzee a'íjna i Ananías, ajta i Safira

5 ¹Ajta a'íjna i ti a'yan ántyapuaj tíjin Ananías, a'íi pu juchuéj huátoo a'íjci jamuán i ju'íj ti a'yan ántyapuaj tíjin Safira. ²Ajta a'íjna i Ananías, a'yaa pu tyu'tóosejrataca' ti néijmi'i tyu'tátuii i túmii, ma'ajta je'cácaa pu huatyóo'itziirej i túmii, capu néijmi'i huo'ta' a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, néijmi'i pu ú'mua'reeriaca'aj i íira'ra'an. ³Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Ananías, ¿ji'nye petyaata' ti i tyiyáaru' mua'antymu'é'tin tí'ij ca'nyíjra'aj muaatá' paj jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios a'íjci jime' i paj je'cácaa huatyá'itziirej i túmii i paj jaamué'tíj a'íjci jime' i chuéj paj huátoo? ⁴¿Nyiquee muéetzij ja'a'rica'aj i chuéj? Ajta pati'ij jáatoj, ¿nyiquee ajta muéetzij mua' a'rica'aj i túmii? ¿ji'nye tí'ij a'yan tyimuo'támiterastej pej pij a'yan tyi'tíj huá'uurej? Capáj a'íijma putyu'cuanamuaj i tye'ítyee, sulu i Dios paj huácuanamuaj.

⁵Tí'ij jáanamujri' a'íjci i nyúucarij, aj pu'ij eetévej a véjri' jo'tíj ja'ra'íicajmee a'íjna i Pedro, tí'quij huamu' a'íjna i Ananías.

Majta néijmi'i i maj jáamua'reeri' je'ej ti tyi'táj huaríj, tyámua' mu tyu'tátziin. ⁶Aj mu mij séecan ave're'nyej i maj tyámua, mati'ij mij jacá'ijcataca' i cáanarij jime', aj mu mij yo'chuij mej mij uya'vá'naj.

⁷Huéeicaj ooraj pu a'chu tyoomá'caj, aj pu'ij té'ej aje're'nyej a'ájna i íira'ra'an a'ájci i ti huamuí', capu tyi'táj mua'reeriaca'aj a'ájna je'ej ti tyi'táj huaríj. ⁸Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'ájna i Pedro tijin:

—Naaté'exaatye', ¿nyi a'yan setyáatoj a'ájci i chuéj siati'ij tyaataxájtaca'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i íiti' tijin:

—¡Jee! A'yaa tu tyáatoj.

⁹Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Jí'nye siaj sij mua'aj a'yan tyaaxá'puí'intarej siaj sij jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios? Cási' a' maj vá'ju', i maj uya'vá'naj a'cáin, a'íi mu majta muá'chueenyij muéetzij. ¹⁰Tí'ij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i Pedro, aj pu'ij eetávej jo'tij ja'ra'íicajmee, tí'ij ij huamuí' a'ájna i íiti', mati'ij utyárupij i tyámua, aj mu mij jaaséej tijin pu'ríj muí'chij, mati'ij mij yo'chuij maj uya'vá'naj jo'maj ye'tyéetyej i cína'ra'an. ¹¹Majta néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', majta i séecan a'chu maj pua'máj jáamua'reeri', néijmi'i mu tyu'tátziin.

Maj jéehua a'yan tyú'ruuj a'ájci jime' i ti huápuí'ij juxie've' i Dios jimi

¹²Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, jéehua mu a'yan huaríj mej mij huo'taséjratye'en i tyeítyee maj Dios jitze aróoca'nyej, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu tyúusiij a'ájna

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 5:12-16

jo'maj a'yan tyaja'tamuá'muaj tijin a ti jo'tyényinyi'ij Salomón ti ja'a'rica'aj. ¹³Capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti ajtyáxiirej a'íjma jamuán a'ájna jo'tij jo'tyényinyi'ij, majta a'íimaj i séecan, tyámua' mu tyihuá'ajcha'íica'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'. ¹⁴A'íj mu jin, tyá'antzaahuaj jéehua i tyeítyee, tyétyacaa majta úucaa, mu'ríj jéetze' mui'caa i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara'. ¹⁵Mahue'rátora'raj i mej tyí'cucui' a cáayej jitze, utáatzij japua mu áan huo'ojto'aaj, majta itárij japua, a'yaa mu huó'ruuj, majta a'yan tyi'xáataj tijin ta'aj ij i quéenyi'istaria'ra' a'íjci i Pedro hua' japua ucáanyej a'íjma i maj tyí'cucui'. ¹⁶Jéehua mu majta curiá'cixij i tyeítyee maj a' imuáj huacháatima'caa. A'íimaj mu uhuaja'ráavi'tij i maj tyí'cucui', majta i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séejre', a'íi mu néijmi'i huarúj.

Mati'ij huanámi'huaca' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁷A'íjna i ti tyihuá'ijtye' u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj hua' jamuán ajtyu'uj a'íjma i Saduceos, a'íi mu jéehua huá'anchueerej. ¹⁸A'íj mu jin huo'vivi' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij mij hue'tyáanaj jo'maj já'nami'huacaa i tyeítyee.

¹⁹Aj pu'ij tíca' síj aje'rénjej, ti'quij tya'antacúj a'ájna jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'huiire' i tajapúa Dios ti já'sejre', aj pu'ij hui'ráavi'tij, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

²⁰—Séricuj, siata'aj ujo'tyáhuixi'in u tyeyúuj tzajta', siajta huo'té'exaatye'en i tyeítyee néijmi'i a'íjci i nyúucarij ti júuricamej pué'een.

²¹Mati'ij mij a'yan huaríj, tapuá'risima'caj pu mati'ij utyájrurij u tyeyúuj tzajta', aj mu mij huatyóohuij maj tyihuó'mua'tyej i tyeítyee.

A'íjna i ti tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj jamuán ajtyu'uj, a'áa mu ja'rá'aj, mati'ij mij huo'ta'íj maj tyúusiire'en i juéesij, majta néijmi'i i huásij, i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel. Mati'ij mij huo'ta'íjtaca' maj ahuaja'vé'vi'tij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. ²²Mati'ij mij ujó'ju' i xantáaru', aj mu mij a'áa jo'rénjej jo'maj tyeítyee já'nami'huacaa, ma' ajta quee che' aja'ja'tiitaca'aj, aj mu mij huariá'cij mej mij huo'té'exaatye'en. ²³A'yaa mu tijin:

—A'yaa tu eenye' huátyoj jo'maj tyeítyee já'nami'huacaa, tyámua' pu naa tye'tyánami'huaca'aj, majta tyámua' naa tyí'cha'íica'aj i xantáaru'uj, ajta tyati'ij tya'antacúj, catu che' a'tíj uhuátyoj.

²⁴Ti'ij jáanamujri' a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i maj tyí'huiire' u tyeyúuj tzajta', majta i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj u tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyúu'ihuo'raca'aj je'ej ti tye'mej a'íjci jime'. ²⁵Aj pu'ij síj aje'rénjej, ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Cási', a'íimaj i tyétyacaa i sij hue'tyáanaj, a'úu mu je'rú'uj u tyeyúuj tzajta', metyihua'mua'tyáaj i tyeítyee.

²⁶Ti'quij a'ñin ujo'mej a'ñjna i ti tyihuá'ijtye', séecan jamuán i maj jahuüre', mati'ij mij huojové'vi'tij. Camu ca'nyé'rij jime', ji'nye mahuá'tziñnya'ca'aj i tyeétyee, a'yaa mu tyi'mua'astíj tijin tipua'aj mataatyáto'sixi'in tyetyéj jime'. ²⁷Mati'ij uhuojové'vi'tij, aj mu mij huota'ij maj huatóosejrata a'ñjma jimi i maj tyityatatyíj, ajta a'ñjna i tye'yúuj tzajta' ti tyí'ijta, a'yaa pu tyihuo'tajé tijin:

²⁸—It'yáj tu jamuaatá'ijmuejraca'aj siaj quee che' a'yan tyihuá'mua'tyej i tyeétyee a'ñjci jitze ma'can i Jesús. ¿Nyi a'yan xaaríj? Caxu xaa nyu'uj a'yan huaríj, síoche' xu tyihuá'mua'tyej néijmi'que' iieye'ej Jerusalén, siajta tajitzé tyí'pua'ritye' a'yan tijin it'yáj tu a'ñin pué'een i tyaj jaajé'caj a'ñjci i tyé'vij.

²⁹Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj, majta i séecan tijin:

—Juxie've' tyaj ja'antzaahuatye'en i Dios, capu a'yan tyúuxie've' tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en mu siaj tyeétyee pué'een.

³⁰A'ñjna i ti hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'ñi pu jaatájuurityej a'ñjci i Jesús, a'ñjna i siaj mua'aj jaajé'caj, siati'ij yó'tatej i cúruuj jitze.

³¹Dios pu yo'ví'tij ti'ij ij a'áan yó'ojraj i jumuáca'ta' pujmua', ajta a'ñjci jin antyúumua'reeriaj ja'raa ti anájcaj, ajta ti hua' japua huatányuunyij i tyeétyee. Mej mij a'ñimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, ajta ti'ij a'ñin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee. ³²A'ñj tu it'yáj tyámua' tyí'mua'reej, ajta a'yan cha'tána'aj tyá'mua'reej i júuricama'ra' i Dios, i ti huota' a'ñjma i maj tyá'tzaahuatye'.

³³Mati'ij a'ñj huánamuajri', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', a'ñj mu jin a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj huó'cui'nyij. ³⁴Ajta síj pu a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Gamaliel, Fariseo pu pué'eenye'ej a'ñjna, a'ñi pu tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze, néijmi'i mu tyámua' tyéejcha'iica'aj a'ñjci i Gamaliel. Aj pu'ij a'ñin tyu'ta'íjtaca' maj hui'rávi'tij a'ñjma i tyétyacaa. ³⁵Ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa a'ñjma i maj tyí'ijta tijin:

—Mua'aj tyétyacaa iieye'ej siaj huacháatimee Israel, tyámua' xu'uj je'ej siaj ye'ej huá'uurej a'mújma mu tyétyacaa. ³⁶Xu'ríj jamua'reej, ti arí á'tyeej ti síj huaséjre ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Teudas, a'yaa pu tyóotzaahuatya'ca'aj ti jéehua juxié'va'ca'aj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'chu mu muáacuaj anxityej ará'axcaa i tyétyacaa, ajta mati'ij jaajé'caj a'ñjci i a'tíj, a'ñimaj i maj jamuán huací'ca'aj, mo'xíj, capu tyi'tíj je'ej tyeetyáhuu i a'ñjci i Teudas. ³⁷Ajtáhua'aj síj huaséjre, a'ñjna i Judas Galileea ti já'ma'can, aj pu huataséjre a'ñjna mati'ij huotyé'itej i tyeétyee, a'ñi pu huojoví'tij je'cácaa mej mij jamuán huací'ca'an, majta mu jaajé'caj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'ñi mu ma'úrutyixij. ³⁸A'ñj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' a'ñjci jime' je'ej maj ricij. Caxu je'ej tyihuá'jeevej a'ñjma i tyétyacaa, miche' iiráciñnye'ej, ji'nye tipua'aj jujíimua'aj mana'aj a'yan tyéejtyoj, néijmi'i

pu tyojó'vesij. ³⁹Na'ríij quee tipua'aj a'íjci jitze mua'róoca'nyej i Dios mej mij a'yan rijcaj, caxu mua'aj a'náj tyu'táviicue'raj, tyámua' xu'uj sij sij quee a'íj nyo'si'tye'ej i Dios.

⁴⁰Néijmi'i mu ja'antzaahuaj, aj mu mij huo'tacho'vej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. Mati'ij huo'váaj, majta huo'ta'íjmúuraj maj quee che' tyihuá'ixaaty'e'ej i tye'ítyee Jesús jitze ma'can, aj mu mij huo'tátoo. ⁴¹Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij iirácij jo'maj je'rátya'ca'aj a'íimaj i maj tyityataty'íj, muatóotyamua'vej a'íjci jime' ti i Dios huo'ta' maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ra'nyij a'íjci jitze ma'can i Jesús. ⁴²Majta camu jaatapuá'citaca' mej mij quee che' a'yan rijcaj, a'náj tina'aj mu tyihuá'mua'tyahua'aj i tye'ítyee, a'íi mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, u tye'yúuj tzajta' majta jo'maj jo'cháatimee.

Mahua'antyíhuoj i maj aráahua'puaj ará'asej mej mij tyu'tyáhuire'en

6 ¹Majta jéetze' meríj mui'caa i maj tyá'tzaahuatye', majta i maj jaayí'tihua'aj i huá'nyuucaa i griego, a'íi mu huatyóohuij maj tyinyínyu'caj a'íijma jamuán i maj jaayí'tihua'aj i huá'nyuucaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tijin camu tyihuo'riáa'caa i ti tyí'cue'ri' i ucaríjsee maj jujíimua'aj, i maj jaayí'tin i huá'nyuucaa i griego. ²Aj mu mij hua'ajsii a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij a'yan tyihuo'té'ixaaj a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej tijin:

—Capu xá'pui' tyej quee che' tyihuá'mua'tyej i tye'ítyee i Jesús jitze ma'can, tyej tyij a'íj tyana'aj i cue'ráj tyihuo'riáa'care'en. ³Cási' ta'ihuáamuata', siata'aj arahua'puácaa avá'huoonyij i tyétyacaa i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, i maj tyámua' metyityoomuámuare' ti ajta i júuricama'ra' i Dios hua' jitze séejre', tyej tyij a'íj huo'íjcatye'en i tyaj jin antyítamua'reej. ⁴Tyajta ityáj, tyóoche' tu tyámua' tyityaaju'uj tá'ju'un tyahuavíiraj i Dios, tyajta hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra'.

⁵Aj pu'lij néijmi'caa aránajchaca' i tye'ítyee, mati'ij mij a'íj antyíhuo a'íjci i Esteban, i ti jéehua tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, ti ajta i júuricama'ra' jimí séejre', majta a'íjci i Felipe, majta a'íjci i Prócoro, majta a'íjci i Nicanor, majta a'íjci i Timón, majta a'íjci i Pármenas, majta a'íjci i Nicolás Antoquíia ti já'ma'can, i ti anaquéej ja'antzaahuaj i huá'yi'raj a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁶Mati'ij mij huojoví'tij jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'íijma jime', majta hua'vá'muarie'xij séej majta séej.

⁷Ajta i nyúucaria'ra' i Dios jéehua mu janamuajraca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye' jéetze' mu támui'risima'aj a'ájna a Jerusalén,

majta a'íimaj i maj tyityatatyá'ca'aj u tyeyúuj tzajta', mue'tíj mu majta ja'antzaahuaj i nyúucarij.

Mati'íj a'íj huatyéevi' a'íjci i Esteban

⁸Ajta a'íjna i Esteban, jéehua pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta jéehua a'íj jitze aróoca'nyajca'aj, a'íj pu jin huo'taséjra i tyeítsee je'ej maj ye'ej tyámua' tyaatá'an i Dios. ⁹Majta mu séecan aje'rén'nyej i maj séej jitze já'ma'can i tyeyúuj, maj a'yan jatamuá'muaj tíjin hua' tyeyúuj i maj huatátuihuaca', majta séecan hua' jamuán i maj Cirene já'ma'can, majta séecan a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Alejandría, majta i maj a'áa já'ma'can a'ájna a Cilicia, majta séecan i Asia. Mati'íj mij huatyóohuij maj jaatájeevixi'in a'íjci i Esteban. ¹⁰Camu ja'antyimué'tij, ji'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéetze' pu jú'mua'reeriaca'aj a'íjna i Esteban mequee a'íimaj. ¹¹Mati'íj mij séecan tyu'nájchij mej mij a'yan tyu'taxáj tíjin: “Ityáj tu jáanamujri' ti a'íin je'ej pua'aj tyá'xajta'ca'aj a'íjci i Moisés, ajta i Dios.” ¹²A'yaa mu huaríj mej mij hua'ajriaxiejt'ye'en i tyeítsee, majta i huásij, majta i maj tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze, mati'íj mij jaatyéevi' i Esteban, aj mu mij yo'ví'tij a'íjma jimi i juésij. ¹³Majta séecan antyíhuo i maj a'yan tyu'hué'taj tíjin:

—A'náj tina'aj pu je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i tyeyúuj, ajta i yu'xarij. ¹⁴A'yaa tu tyáanamujri' ti a'yan tyí'xaj ti a'íjna i Jesús Nazaret ti já'ma'can jaatyú'uunaj a'íjci i tyeyúuj, ajta seequéj joorej i tayi'ráj Moisés ti a'yan jaatyájt'oo.

¹⁵Mati'íj ja'ráasej néijmi'i i juésij, a'yaa pu huasé'rihua'aj i nyéerima'ra' a'íjci i Esteban ti'íj síij i ti tajapua' tyí'huire' i Dios jimi.

Ti'íj jujapua' huatanyúj a'íjna i Esteban

7 ¹Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta' tíjin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna mati'íj tyí'xaj a'múumaj? ²Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Esteban tíjin:

—Xáanamujri' nye'ihuámua', siajta mua'aj huásij, Dios pu huataséjre a'íjci jimi i Abraham, ti'íj ooj a'áa jo'tyaváacaj a Mesopotamia, ti'íj quee xu jo'ra'váacaj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Harán. ³A'yaa pu i Dios tyaaté'exaa tíjin: “Eerájra' a'íjci japua i a' chuéj, ajta mua' tyéeityeristyamua', capáj huá'vi'tij sulu miche' a'yan eenye', séej nu muaataséjratye'ej i chuéj paj japuan séeria'aj puá'mej, pata'aj a'áa jó'ra'nyij.” ⁴Aj pu'ij i Abraham eerájraa a'ájna a Caldea, ti'quij a'áa jo'yíxij a Harán. A'tzúz a'tyéevi'caj pu'ij té'ej huamu'í' i táatajra' a'íjci i Abraham, aj pu'ij Dios jaata'íj a'íjci i Abraham ti eerájra'nyij a'ájna a Harán ti'íj

ja'rájra'nyij a'íjci i chuéj japua i siaj ijíj yan japuan huacháatimee. ⁵Ajta quee i chuéj jaatá' a'íjci i Abraham, nyi cíira'tzuj jo'tij ja'huóochejtye'en. Ajta i Dios a'yaa pu tya'tóoraj ti chuéj jaatá'sij, ta'aj ij tí'ij huámuí'nyij a'íjna i Abraham, a'íjma huáci'tyij i maj jitzán eerányesij. A'ájna xicáara' jitze tí'ij Dios jitzán a'yan tya'tóoraj, capu eexúj tyiyójmua'ca'aj a'íjna i Abraham. ⁶A'yaa pu ajta tyaaté'exaa maj a'áa jo'tya'aj muá'ju'un i maj jitzán eerányesij, séej chuéj japua jo'maj quee já'ma'can, majta tyihuo'ta'íjtye'sij maj tyu'muárie'en puéjtij jime', a'yaa mu á'tyeeren a'chu muáacuaj anxityej nyinyi'ra'aj maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ju'un. ⁷A'yaa pu ajta tyaaté'exaa i Dios tijin: “Nyáaj nu puéjtij huo'ta'sij a'íjma i maj ca'nyérij jin tyihua'fitya'aj muá'ju'un, aj mu mij té'ej eeráju'un a'íimaj, mati'ij mij naatyáhuire'ej iye'ej jo'paj jo'caj.” ⁸Aj pu'ij Dios jaatá' a'íjci i Abraham tí'ij a'íj jin antyúumua'reeriaj i maj ja'antyisí'chej i junavíj. A'íj pu jin tí'ij tyoomá'caj arahuéicaj xicáj ti huanie'huaca' i yójra' a'íjci i Abraham, a'yaa pu'ij jáaruuj i juyó j ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Isaac. Ajta a'íjna i Isaac, a'yaa pu cha'tána'aj jáaruuj a'íjci i juyó j ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Jacob. Ajta a'íjna i Jacob, a'yaa cha'tána'aj huó'ruuj a'íjma i juyójmua', i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, i maj tahuásimua' pué'een.

⁹Majta a'íimaj i yójmua'mua' a'íjci i Jacob, a'íi mu ja'anchueerej séej i ju'ihuáara' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin José, aj mu mij jáatoj mej mij séecan yo'ví'tij séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Egipto. Ajta Dios pu jaatyáhuíi a'íjci i José, ¹⁰jaatyáhuíi tí'ij quee jajpuéetzij já'ra'nyij. Dios pu ju'cámua'riiitye' a'íjci i José, tí'ij tyámua' naa yó'sejraj a'íjna i ti va'cán jin tyí'ijta a'ájna a Egipto, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Faraón, a'íj pu jin ja'antyíhuoj a'íjci i José tí'ij tyu'ta'íjtaj néijmi'que' a'ájna a Egipto, ajta a'ájna jo'tij já'chajca'aj a'íjna i ti va'cán jin tyí'ijta.

¹¹Ajta je'en jéehua huatúuri'huaj ja'raa a'ájna a Egipto, ajta a'ájna a Canaán, majta i tahuásimua'ci'ij, camu tyi'tíj tyí'cha'íica'aj maj jáacua'nyij. ¹²Tí'ij a'yan tyámua'reeri' a'íjna i Jacob, ti a'áa tyajá'xoovi'ca'aj a'ájna a Egipto tyi'tíj maj jáacua'nyij, aj pu'ij huo'ta'ítyaca' a'íjma i juyójmua', a'íimaj mu a'íin pué'een i tahuásimua'ci'ij. A'íi pu a'íin pué'een i maj anaquéej a'áa ja'tanyéj. ¹³Ajta mati'ij majtáhua'aj a'áa jó'ju' a'ájna a Egipto, aj pu'ij i José huatóoxajtaca' hua' jimi i ju'ihuáamua' a'tíj ti pué'eenye'ej, a'yaa pu'ij i Faraón tyámua'reeri' a'tyán ti jitzán eeráma'can a'íjna i José. ¹⁴Ajta je'en tyu'ta'íjtaca' a'íjna i José tí'ij i táatajra' aje'ré'nyej a Egipto, majta i maj jamuán ajá'chajca'aj, i maj huéicatyey japuan tamuáamuata' japuan anxívi' ará'axcaa. ¹⁵Tí'iquij Jacob a'áa ja'huóochejtye a Egipto, a'áa pu'ij jo'mu'í' a'íjna, majta a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'áa mu majta jo'cuij. ¹⁶Aj mu mij a'áa huojó'tij i muí'chítyee a'ájna a Siquem, a'áa

mu huaja'vá'naj a'íjci jitze i chuéj ti huó'nanieeri' a'íjna i Abraham a'íjma i yójmua'mua' a'íjci i Hamor, Siquem ti já'chajca'aj.

¹⁷Ti'íj arí atyojo're'nyéesima'caj a'íjci xicáara' ti jitzán aróo'astej i Dios ti jin tya'tóoraj a'íjci jimi i Abraham, jéehua mu huatámui'riaca' a'íimaj i tahuásimua'ci'íj maj jitzán eeráneyej, mu'ríj mui'caa a'íimaj i tyeétyee i maj a'áa jo'tyá'ca'aj a'ájna a Egipto. ¹⁸Aj pu'íj síj tye'entyájrurij i ti va'cán jin tyí'íjtaca'aj a'ájna a Egipto, capu jaamua'aj a'íjci i José. ¹⁹A'íjna i rey, a'íi pu huo'cuanamuj i tatyeyteristyamua', je'ej pua'aj pu tyihuá'ajcha'íica'aj i tahuásimua'ci'íj. Ca'nyéjrij pu jin huo'ta'íj mej mij hui'ráhua'xij i juyójmua' i maj móoj unyáaque'ej mej mij huácu'nyij. ²⁰A'ájna ti'íj huani'e'huaca' i Moisés. Majta a'íimaj i huásimua'mua' i pá'ri'íj, a'íi mu jaaxá'pueeri' a'ájna a juchéj huéecaj máxcirie'. ²¹Ti'íj tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán huá'cu'nyij i ti'ríj, i yójra' a'íjci i ti va'cán jin tyí'íjta, a'íi pu japuan huatanyúj ajta jáave'sijri' yaa ti'íj juyó. ²²Mati'íj mij néijmi'i tyaamuá'tyej i maj tyojó'itej a'íimaj i maj Egipto já'ma'can. Tyámua' pu tyo'cámua'riajca'aj a'íjna i Moisés a'íjci jime' ti tyu'taxáj, ajta je'ej ti tyi'tíj huá'uurej.

²³Ti'íj huá'puatyej nyinyi'ra'aj jajcha'íicaj i Moisés, a'yaa pu tyu'tóoxajta' ti uhuojo'vá'muaarej i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye a'íjma pu jitze eeráma'can. ²⁴Ti'íj a'áa ja'rá'aj, aj pu'íj séej huaséj i ti Egipto já'ma'can, a'íi pu séej je'ej pua'aj uuriajca'aj i ti hua' jitze ajtyáma'can, ti'quij i Moisés a'áa jo'mej ti'íj a'íjna japua huatányuunyij, aj pu'íj i Moisés jaajé'caj a'íjci i a'tíj Egipto ti já'ma'can. ²⁵A'yaa pu tyí'mua'ajcaj yee máamua'reej i ihuáamua'mua' ti i Moisés Dios jitze aróoca'nyej, ti'íj hue'rátóonyij a'íjma, majta camu jáamua'reeri'. ²⁶Yaa ariá'pua'aj pu huo'tyoy hua'puácaa i ju'ihuáamua', múunyo'si'tya'ca'aj a'íimaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj i Moisés ti huo'tá'ijmuj, ti'quij a'yan tyihuo'tajé tijin: “Mua'aj tyétyacaa mu siaj ju'ihuáamua', ¿ji'nye siaj sij je'ej pua'aj ju'uurej jujíimua'aj?” ²⁷Aj pu'íj i ti je'ej pua'aj jooriajca'aj i séej i ju'ihuáara', a'íi pu jaatátajchaca' i Moisés, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin: “¿A'tanyíj mua'antyíhuo muéetzij tyi'tíj jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?” ²⁸Nyi pajta nyéetzij nyeje'catan pati'íj tajquíj tyeejé'caj a'íjci i ti Egipto já'ma'can.” ²⁹Ti'íj jáanamujri' a'íjna i Moisés, aj pu'íj huatóo'uj, jó'raa a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Madián, a'áa pu jó'catyíi yaa ti'íj a'tíj tiquee a'áa já'ma'can, a'áa pu jo'tyényei'chaca', ajta hua'puácaa tyiyóomua'aj ja'raa a'íjna i Moisés.

³⁰Tyoomá'caj huá'puatyej nyinyi'ra'aj, aj pu'íj síj huataséjre a'íjci jimi i Moisés a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj a véjri' i jiríj jitze ti a'yan ántyapuj tijin Sinaí. A'áa pu jo'taséjrej i ti tajapuá tyí'huire' tyi'tíj tu'píj jitze ti tyátaasima'aj. ³¹Ti'íj a'íj huaséj a'íjna i Moisés je'ej pu jo'taséj, aj pu'íj ajtyáxi'riaca' ti'íj véjri' tyámua' naa tyeeséj, ti'quij

jáanamuaajri! a'íjci i tavástará' ti a'yan tyí'xajtaca'aj tijin: ³²“Nyáaj nu a'íin pué'een i hua' Dios i já'muahuasimua'ci'ij, a'íjci i Abraham, a'íjci i Isaac, nyajta a'íjci i Jacob.” Ajta i Moisés, jéehua pu tyóoviveesima'aj, capu óoca'nyajca'aj ti jaaséej. ³³Ajta a'yan tyaaté'exaa i tavástará' tijin: “Pata'aj ajtá'ip'u'xi'in mua' ca'quéj, ji'nye nyéetzij pu nya'a'rij mu chuéj paj japuan jo'cha'can. ³⁴Nyáaj nu nyeríj huo'séj je'ej maj tyá'puejtzitarej i nyetyeítyeristyamua' i maj a'áa jo'tyíj a Egipto, nyáaj nu huó'namuaajri! a'íjci i maj jin á'viicue're!, nu'ríj yava'cáanyej nyej nyij hua' japua huatányuunyij mej mij iiráciinyej a'ájna a Egipto. A'íj nu jin nyáaj muaata'ítij, pej pij a'áa jó'me'en a Egipto.”

³⁵Maj majta a'íimaj quee jaataxié'vej a'íjci i Moisés, mati'ij a'yan tyaaté'exaa tijin: “¿A'tanyíj mua'antyíhuo muéetzij tyi'tíj jime!, pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?” Dios pu uyo'ta'ítayaca' yaa ti'ij i ti hua' jime' antyúumua'reej, ajta i ti hue'rátóonyij, a'íjci jime' i ti síij huataséjre i ti tajapuá tyí'huire' a'íjci jitze i tu'píj ti tyátaasima'aj. ³⁶A'íjna i Moisés, a'íi pu a'íin pué'een i ti hui'rájtoj a'ájna a Egipto a'íijma i tahuásimua'ci'ij, tyi'tíj pu huo'taséjra mej mij a'íjci jin jáamua'reej ti Dios jitze aróoca'nyajca'aj, ajta a'ájna jájritze' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin jájtyij ti po'vij, ajta a'ájna jo'tij quee já'tyí'tij, a'áa pu huá'puatyej nyinyi'ra'aj á'tyeej ti a'yan rijcaa i Moisés. ³⁷A'íjna i Moisés, a'íi pu ajta a'íin pué'eenye'ej i ti a'yan tyihuo'té'exaa a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: “Dios pu séej antyíhuosij ti mua'ajmaj jitze ajtyáma'can ti ajta a'yan tyihuo'tyáhuire'sij nyati'ij nyáaj.” ³⁸Mati'ij i tye'ítyee a'áa ja'tyúusi' jo'tij quee já'tyí'tij, a'íi pu ajta i Moisés ajo'tyávaaca'aj hua' jamuán i tahuásimua'ci'ij ti'ij a'íin jamuán tyu'xáj i ti tajapuá tyí'huire' a'ájna jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sinaí, a'íi pu'ij ja'ancuriáa' i nyúucarij júuricamej ti jitzán séejre!, ti'ij tajimí séeria'aj já'ra'nyij.

³⁹Majta i tahuásimua'ci'ij camu jaataxié'vej maj ja'antzaahuatye'en, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj i jutzájta' maj huariá'ciinyej a'ájna a Egipto. ⁴⁰A'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Aarón tijin: “Sáanturij táataavej mej mij a'íin anáatya'aj muá'ra'nyij, ji'nye catu jamua'reej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Moisés, i ti ti'rájtoo a'ájna a Egipto.” ⁴¹Aj mu mij sáantuj huatyátaahuaca' ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij visáaru!, mati'ij mij tyaatámu'vejritej a'íjci i visáaru!, muatóotyamua'vej majta tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jaatyátaahuaca' jujíimua'aj i sáantuj. ⁴²Ajta i Dios ajtáraa a'íijma jimi, ti'ij ij huo'ta' mej mij séej jimi tyu'tyáhuire'en, a'íijma jimi i xú'ra'vetyee, máxcirie!, xicáj, tyi'tíj ti je'ej tyí'sejre' i jútye!. A'yaa pu tyé'yusí' a'íjci jitze i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyityatatyá'ca'aj i Dios jimi tijin:

Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,
¿Nyiquij setyinaatámu'vejritej, siati'ij huá'puatyej
nyinyi'ra'aj á'tyeej a'ájna jo'tij quee já'tyí'tij?

⁴³ Nyij sequée a'yaa siana'aj tyáatisima'aj i chi'ra'an a'íjci i sántuj ti a'yan ántyapuj tijin Moloc, siajta i xú'ra'vejra' i séej i sántuj i ti a'yan ántyapuj tijin Refán, a'íi mu a'íin pué'eenye'ej i sánturij i siaj jujíimua'aj huó'taahuaca' siaj sij tyámua' tyihuo'tá'an a'íijma. A'íj nu jin a'áa imuáj jamuaata'ítijij jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Babilonia.

⁴⁴ A'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'íi pu aja' séjria'ca'aj hua' jimi i tahuásimua'ci'ij a'ájna i ináamuaj ti curiá'nami' jo'maj jóosi'rii, a'yaa mu eenye' huatyátaahuaca' je'ej ti ye'ej i Dios tyaata'íj a'íjci i Moisés, ti'ij a'yan tyaaté'exaa ti jaatyátaavej a'yan eenye' ti'ij i mua'tyérrij ti a'íin jaataséjra. ⁴⁵ A'íi mu i tahuásimua'ci'ij ja'ancuriá'ja a'íjci i ináamuaj, aj mu mij uya'rájtií a'íimaj i maj mu ujo'vá'ju' a'íjci jamuán i Josué, mati'ij huo'mué'tij i tyeétyee i maj séecan i chájta'naj jitze já'chajca'aj, a'íijma i ti Dios huo'ta' mej mij huo'mué'tin. A'áa pu já'sejria'ca'aj a'ájna i ináamuaj 'asta quee huaséjre i David. ⁴⁶ A'ájna i David, a'íj pu huaci'ij ti Dios tyámua' tyéejcha'íij, a'íj pu jin jaatáhuoj a'ájna i David i Dios jimi, ti'ij Dios jaatá' ti David ja'ajtaavej i tyeyúuj ti'ij a'yan tyi'huíire'ej já'ra'nyij ti'ij chi'ra'an a'íjci i Dios ra' i Jacob. ⁴⁷ Capu ajta a'yan atyojo're'nyej, sulu a'íi pu ja'ajtaahuaca' i chi'ra'an i Dios a'ájna i Salomón.

⁴⁸ Ma'ajta i Dios capu a'áa ja'chej i chi'ij tzajta' i maj ja'ajtaahuaca' i tyeétyee, a'íj pu jin a'yan tyo'yú'xaca' i síij ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can tijin:

⁴⁹ I tajapúa pu a'íin pué'een i nya' ipuáaj, ajta i cháanacaj pu a'íin pué'een i nyaj japuan rányaca'nyej.

¿Tyi'tanyí chi'ra'an sianaatyátaavej nyéetzij?

¿Jo'nyij ij já'i'rij nyaj huányaso'pe'en?

⁵⁰ ¿Nyij nyequee nyáaj a'íin pué'een i nyaj néijmi'i tyú'taahuaca'?

⁵¹ 'Aj pu'ij a'yan ajta tyihuo'té'exaaj a'ájna i Esteban tijin:

—Maj siajta mua'aj xu tyési', capu tyi'tíj ja'mua tzajta'

utyényinyiij, a'náj tina'aj xu jitzán raatyij a'íjci i júuricama'ra' i Dios, a'yaa xu tyityetyóonaamuaj i jutzájta', mati'ij tyeeyí'tihua'aj i já'muahuasimua'ci'ij. ⁵² ¿A'tanyíj mequee je'ej huáruuj i já'muahuasimua'ci'ij i maj jaxajtaca'aj i Dios ti jitze eeráma'can? A'íi mu huo'cuuj a'íijma i maj anaquéej jaataxájtaca' ti yava'cányesij i ti j'i'éenye'ej séejre' i Dios jimi. Ajta ti'ij yatanyéj a'ájna i tiquee tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, mua'aj xu jáacuanamuaj, siajta jaajé'caj. ⁵³ Mua'aj mu siaj ja'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij, a'íimaj jimi i maj tajapúa tyí'huíire', caxu ja'tzaahuatye'.

Mati'ij jaajé'caj a'íjci i Esteban

⁵⁴Mati'ij a'yan tyáanamujari', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', majta ancuroci'máaj i jutamej jitze a'íjci jimi i Esteban. ⁵⁵Ajta i Esteban, a'ij pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'quij jútye' jó'nyeerica', aj pu'ij jaaséj ti aje'cátatzaca'aj i Dios ti jin naa huasé'rin, ajta pu a'ij huaséj i Jesús ti muáca'ta' pujmua' i Dios jo'tyávaaca'aj. ⁵⁶Ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Cási' nyéesej i ti antácun i tajapuá, nyajta nu jaaséj a'íjci i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', ti a'áa jo'tyéjvee i muáca'ta' i Dios.

⁵⁷Majta a'íimaj mui'tyóonaxij i junaxiéeta' i jumuáca' jime', majta huatyéjiihuajra ca'nyíin jime', aj mu mij ootyáhuaachaca' a'íjci jimi.

⁵⁸Mati'ij mij je'ráajaj a'ájna a chájta', aj mu mij jaatyáto'sixij tyetyéj jime', majta i maj tyí'sejraca'aj, a'íi mu antyúuchuiixi i tyúusiicu', mati'ij mij atyaja'ajraj a'íjci jimi i tyamuéej ti a'yan ántyapuj tijin Saulo.

⁵⁹Mati'ij jatyató'xa'caj a'íjci i Esteban, a'yaa pu tyaatáhuo i Dios jimi tijin:

—Jesús, nyavástara', ancuroiáa' i nyajúuricamej.

⁶⁰Aj pu'ij tyítunutaca', ajta je'en ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyavástara', capáj hua' jitze japua'ritya'aj i maj jin ootyá'itzee. Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij huamuí'.

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 7:58-60

8 ¹Ajta a'íjna i Saulo a'áa pu jo'tyávaaca'aj, a'íi pu hua'sejraca'aj mati'ij jaajé'caj a'íjci i Esteban.

Saulo pu je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'

A'ájna xicáara' jitze mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a Jerusalén. Néijmi'i mu ma'úrutyixij ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, ajta a'ájna a Samaaria, a'íi mu'uj quee jo'c'íj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. ²Majta séecan i maj tyámua' tyí'tyetyeiityeristaca'aj, a'íi mu ja'vá'naj a'íjci i Esteban, jéehua mu á'tyeej maj juxaamuijritye' a'íjci jime'. ³Meentyij a'íjna i Saulo, je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', a'íi pu utyáru'picha'aj hua' chit'áj jo'maj jo'cháatima'caa, aj pu'ij hui'rája'puana'aj i tyétyacaa, ajta i úucaa, néijmi'caa pu tyí'tuiiria'ca'aj mej mij huel'tyáanaj.

Felipe pu huo'té'exaa i tavástara' nyuucacaj a'íjma i maj Samaaria já'ma'can

⁴Majta a'íimaj i maj ma'úrutyixij, jo'tij na'aj maj joojú'ca'aj, a'íi mu hua'mua'tyajca'aj i tyeétyee i nyúucaria'ra' i Dios, i ti jin hua' japua huatányuusij. ⁵Aj pu'ij Felipe a'áa ja'tanyéj a'ájna chájta' ti a'áa ja'ajtyáma'can a Samaaria, ti'quij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en a'íjci jitze ma'can i Ciríistu'. ⁶Jéehua mu tyúusi'rihua'aj i tyeétyee, majta tyámua' naa tyúunamuajrastya'ca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Felipe, ji'nye jéehua pu tyí'sejrataca'aj tyi't'íj ti huápu'i'ij juxie've' mej mij jáamua'reej tijin Dios pu jitze aróoca'nyajca'aj. ⁷Majta mue't'íj huarúj i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj, muatyejiihuajraa i tyiyáaru'uj mati'ij iiráacij i tyeétyee tzajta'. Majta mue't'íj huarúj i maj quee tyéchavaaj, majta i maj quee tyámua' tyityaací'ij. ⁸A'íj mu mij jin tyámua' tyityahuóotyamua'vej a'ájna a chájta'.

⁹Síj pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Simón, i ti ará'tyeej ti tyí'hua'tacare'ej a'íjci jitze ma'can i tyiyáaru', i ti ajta huá'cuanamuajca'aj i tyeétyee Samaaria maj jo'cháatimee, jéehua pu'ij a'íj jin óotzaahuatya'ca'aj. ¹⁰Néijmi'i mu ja'tzaahuatya'ca'aj, ti'ij na'aj i maj cíle'en, majta i maj huásij, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i maj a'yan jatamuá'muaj tijin:

—I Dios ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹¹Majta ja'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye pu'r'íj á'tyeevi'ca'aj a'íjna i Simón ti a'yan rijcaj a'íjci jime' mej mij je'ej tyo'taséj i tyeétyee. ¹²Ajta mati'ij ja'antzaahuaj a'íjci i nyúucarij i Felipe ti huó'ixaaj, i Dios ti jin tyí'ijta, ajta i Ciríistu', aj mu mij huái'huaca' i tyétyacaa, majta i úucaa. ¹³A'íi pu ajta i Simón tyá'antzaahuaj, aj pu'ij huái'huaca', ti'quij huatyóochej ti jamuán jo'cha'canye'en a'íjci i Felipe, tyámua'

pu tyóomua'ajcaa a'fjci jime' je'ej ti rijcaj a'fjna i Felipe, ajta a'fjci jime' i ti tyí'sejrataca'aj Dios jitze ma'can.

¹⁴Mati'ij jáamua'reeri' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a Jerusalén, maj merij ja'antzaahuaj a'fijmaj i maj Samaaria jo'cháatimee i nyúucarij Dios ti jimi je'ráma'can, aj mu mij huo'ta'ít'yaca' a'fjci i Pedro, majta a'fjci i Juan a'fijma jimi. ¹⁵Mati'ij a'áa ja'r'á'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'fijma jime' i maj tyá'tzaahuatye' Samaaria maj já'ma'can, ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta' a'fjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁶Ji'nye capu eexúj yava'cányajca'aj i júuricama'ra' i Dios ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta', a'fj mu jin huái'huaca' i tye'ityee nyúucaritze' i Jesús. ¹⁷Mati'ij mij a'fjin i Pedro ajta i Juan, hua'vá'muarie'xij hua' mu'úutze' a'fijma i tye'ityee, aj pu'ij hua' jitze rá'aj a'fjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸Ti'ij i Simón jaaséej ti aje'cáma'ca'aj i júuricama'ra' i Dios mati'ijta séej avá'muarie'en áan mu'úutze', aj pu'ij a'fjin túmii huaá'ca'aj. ¹⁹A'yaa pu tyihuo'té'exaa' a'fjna i Simón tijin:

—Sianaatá' siajta nyéetzij a'fjci i siaj jin jaayí'tin, ta'aj ij a'fjna i nyej nyáaj ja'vá'muarie'sij jitzán huatyá'itzeere'en i júuricama'ra' i Dios.

²⁰Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che' jó'vetyij mua' túmii, pajta muáaj, ji'nye pej pij a'yan tyí'mua'tzej paj túmii jin jáananan i Dios ti huáapua'aj hua'tá'caa.

²¹Capáj a'yan tyu'tá'ci'puaj paj ja'ancuriá'an, ji'nye capáj tyámua' tyí'tyá'cha'ij mua' tzajta' i Dios jimi. ²²Huatapuá'citaj a'fjci i paj jin je'ej pua'aj ricij, pajta jaatáhuavii' i Dios, ti'ij tyimuaatú'uunyi' a'fjci jime' i paj asíij a'yan tyéejtyoj mua' tzajta'. ²³Ji'nye a'yaa nu tyí'muasej muéetzij, paj quee tyámua' huojo'mua'raj i tye'ityee, a'fji pu muatyánaamuaj i ti je'ej pua'aj een.

²⁴Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'fjna i Simón tijin:

—Xaatáhuavii' i Dios nyaj jime', ti'ij quee tyi'tfj je'ej nyoorej, siati'ij tyinaaté'exaa'.

²⁵Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i tavástará' a'fijma i tye'ityee, majta mu huo'té'exaa i nyúucarij i ti jin Dios hua' japua huatányuunij, mui'caquéj a'áa maj huacháatimee a Samaaria, mati'ij mij jo'cáj a'fjna a Jerusalén.

I Felipe ajta i a'tfj Etiope ti já'ma'can

²⁶Ti'quij síij tyu'taxájtaca' a'fjci jamuán i Felipe, a'fji pu a'fjin pué'een síij ti tyí'huüre' u tajapuá i Dios jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Ájchesij pajta jó'ra'nyij aacij pujmua', a'fjci juyéj jitze Jerusalén ti je'cányee yu jitze pujmua' a Gaza.

A'íjna i juyéj, a'íi pu a'íin pué'een i ti a'áa jo'r'é'nyee jo'tij quee já'tyi'tíj. ²⁷Aj pu'ij ájchej i Felipe, ti'quij jo'mej, a'áa pu jo'camá'caj ti'ij a'tíj antyinájchaca' Etiope ti já'ma'can. Va'cán pu jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i a'tíj a'íjci jimi i Candace, a'yaa pu huatóomua'aj i Candace tijin hua' reíinaj i maj a'áa já'ma'can a Etiope. A'íjna i a'tíj, a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj ti túmii siiria'ca'aj, a'íi pu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Jerusalén ti'ij Dios jo'tyáanajchej. ²⁸Pu'ríj a'áa jó'raa a'ájna chuéj japua jo'tij já'ma'can, a'íj pu jitze araquée huama'ca'aj i caríaata'. Yu'xarij pu jitze tyé'jijva'ca'aj a'íin ti jo'yú'xaca' i Isaías. ²⁹Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Áricuj, ajtyáxiirij a'mújcij jitze mu caríaata'.

³⁰Ti'ij ij i Felipe ajtyáxiiriaca' a'íjci jimi i a'tíj, aj pu'ij jáanamua'jri' ti tyé'jijva'ca'aj a'íjci jitze i yu'xarij a'íin ti jo'yú'xaca' i Isaías, ti'quij i Felipe a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi peyó'itej i paj já'jijve'?

³¹Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i a'tíj tijin:

—¿Ji'nye tyí'ri'ij nyaj yo'itéej ná'ra'nyij, tipua'aj quee a'tíj náamua'tyej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij?

Aj pu'ij jaatá'inyej a'íjna i a'tíj ti'ij i Felipe antyíra'nyij i caríaata' jitze, ajta je'en jamuán atyéyixi'in.

³²A'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i ti jitzán tyé'jijva'ca'aj tijin:

A'yaa mu tyiyo'já matí'ij i cánya'aj jo'maj huaja'cui'caa.

A'yaa pu énye'ej ja'mej ti'ij cánya'aj tiquee nyuuvej matí'ijta jacáyesime'en.

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 8:29-31

A'yaa pu cha'tána'aj quee tye've'nyuuca'aj, mati'ij je'ej pua'aj jáaruuj.

³³ Jéehua mu jaatyáxaahuataca', capu a'tíj japuan huatanyúj.

¿A'tanyíj ij jaataxájtaj a'tíj ti jitze eeráma'can a'íjna i a'tíj?

Ji'nye a'íi pu yo'ví'tij i júuricama'ra' ti'ij quee che' iieye'ej séjre'ej i cháanacaj japua.

³⁴ Aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Felipe tijin:

—A'tzúj cui' naaté'exaatye', ¿a'tanyíj pu tyí'xaj i ti tyó'siimuaj, nyiquij justíj tyóoxajta ca' a'tíj séej tyáxajta?

³⁵ Aj pu'ij i Felipe huatyóochej ti jaaté'exaatye'en a'íjci i ti já'ijjva'ca'aj i yu'xarij jitze, a'íj pu huataxájtaca' i nyúucarij je'ej ti tyí'tíj jáaruuj a'íjci i Jesús. ³⁶ Mati'ij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'rájmuaa, aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Cási' yána'aj arájmuaa, ¿nyiquij quee je'ej tyí'rij paj náa'íiraj nyéetzij?

³⁷ Aj pu'ij i Felipe a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj petyá'tzaahuatye'ej mua' tzajta', aj pu huatái'riitarij.

Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' a'íjna i a'tíj tijin:

—Nyáaj nu tyá'tzaahuatye' ti i Jesús yó'ra' pu'éen i Dios.

³⁸ Aj pu'ij jaata'íjtaca' ti óochaxij i caríáata', mati'ij mij acáacij i maj hua'puaj, aj mu mij atyáacij a jáata', ti'quij i Felipe jáa'íiri' a'íjci i a'tíj. ³⁹ Mati'ij eetacíj a jáata', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij a'íjci i Felipe jiye'tzín jime'. Ajta a'íjna i a'tíj capu che' jaaséj a'íjci i Felipe je'ej ti huárupij, aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'tíj naa tyuutyámua've'ej. ⁴⁰ Ajta a'íjna i Felipe, a'áa pu jo'taséjrej a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Azoto. A'íi pu huo'té'exaa i tye'ityee a'íjci i nyúucarij ti jin Dios hua' japua huatányuunyij, a'yaa pu a'íjci jin huaríj, ajtáhua'aj áyee ti huachájta'tajmee jitze, ajtáhua'aj áyee, 'asta na'aj quee a'áa ja'rá'aj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea.

Ti'ij a'íjna i Saulo huatóotoj i Dios jimi

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹ Ti'ij ooj a'íjna i Saulo hua'nyeechacaj ti huó'cui'nyij a'íjima i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, aj pu'ij uyo'tyéesej a'íjci i ti tyihuá'íjtya'ca'aj u tyeyúuj tzajta'.

² Aj pu'ij jaatáhuaviiri' ti a'íin i yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jin ujo'tyájrutyey u tyeyúuj tzajta' a'ájna ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Damasco. Ti'ij a'áa huojohuonyij i tye'ityee i maj ja'tzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyámua' tyityaajú' i Dios jimi, ti'ij na'aj tyétyacaa majta úuca, ti'ij a'áa hueje'tyáanaj a Jerusalén.

³ Ti'ij arí a véjri' joomá'caj a Damasco, aj pu'ij jiye'tzín jéehua japuan rányeeril'ciria'ca', a'ájna jo'tij jooma'ca'aj i Saulo. ⁴ Aj pu'ij

acájvej ti'quij chóota' atyívej, nyúucarij pu huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Saulo, Saulo, ¿ji'nye een jime' je'ej pua'aj pényoorej?

⁵Ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i Saulo tijin:

—¿A'tanyíj paj pué'een nyavástará'?

Aj pu'ij a'yan utyeje'cánamuajre tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej.

⁶Aj pu'ij i tavástará' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ájchesij, pata'aj jó'me'en a chájta', a'áa mu muojo'té'exaatye'sij je'ej paj ye'ej huárinyij.

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 9:3-6

⁷Majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, jéehua mu tyí'tziinya'ca'aj, ji'nye nyúucarij mu huánamuajri', majta camu a'tíj a' jo'séj. ⁸Aj pu'ij ájchej a'íjna i Saulo, ti'íj a únyeerica', capu che' tyí'sejraca'aj, mati'íj mij ja'naví'raj i muáca'ra'an jitze meyo'ví'tij a Damasco. ⁹A'yaa pu á'tyeej huéecaj xicáj tiquee atányeej, ajta quee tyi'tíj huácuaj capu ajta ya'ca'aj.

¹⁰Síj ti tyá'tzaahuatye' pu a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Ananías, aj pu'ij tavástará' huataséjre a'íjci jimi, a'yaa pu tyaatajé tijin:

—Ananías.

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Yá'nyaj huatyéjve, nyavástará'.

¹¹Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i tavástará' tijin:

—Ájchesij áricuj, a'ájna cáayej jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin ti huatóoje'yey, pata'aj a'áa tyojo'ta'íhuo' a Judas ti ja'chej, a'íjci jime' i a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tijin Saulo, Tarso ti já'ma'can, a'íi pu jahuoo i Dios jimi. ¹²A'tíj pu huataséjre a'íjci jimi i Saulo, ti a'yan ántyapuaaj tijin Ananías, a'yaa pu tyu'taséjre ti a'íjna i Ananías ujo'tyájrurij, ti'quij ja'vá'muariej mu'úutze', ti'íj ajtáhua'aj atányeerej.

¹³Ti'ij a'yan tyáanamujri', a'yaa pu tyu'tanyúj a'ájna i Ananías tijin:
—Cási', nyavástara', mue'tíj mu meríj naaté'exaa je'ej ti
tyi'tíj uurej a'ájna i a'tíj, je'ej pua'aj pu huá'uurej a'íjma i maj
mua'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Jerusalén. ¹⁴Ajta ijíj,
a'íimaj i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', a'íi mu jaatá' ti a'íin yatanyéj,
ajta huá'anvi'tíj hua'nají'caxi'in a'íjma i maj muéetzij muana'michej.

¹⁵Ajta i tavástara' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj, nyáaj nu ja'antyíhuoj a'íjci i a'tíj ti'ij nyéetzij jitze ma'can
tyihuo'té'exaatye'en, a'íjma i maj séej chuéj japua ja'chej, ajta i maj
va'cán jin tyí'ijta, ajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel.

¹⁶Nyáaj nu jaataséjratye'ej a'íjci i Saulo ti a'yan tyúuxie've' ti jéehua
jajpuéetzij já'ra'nyij nyéetzij jitze ma'can.

¹⁷Aj pu'ij ujó'mej a'ájna i Ananías, a'áa pu ja'rá'aj a Judas ti ja'chej,
aj pu'ij utyájruij u chi'táj. Ajta je'en ja'vá'muariej áan mu'úutze' a'íjci
i Saulo, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—Nye'ihuáara' Saulo, a'íi pu a'yan tyinaata'íj i tavástara', a'ájna
i Jesús i ti muéetzij jimi huataséjre pati'íj aja'va'má'caj, a'yaa
pu tyinaata'íj pej pij pajtáhua'aj atányeerej, ajta paj a'íjci jitze
ará'aca'nye'j i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸Ti'ij a'yan tyaaté'exaa, tyi'tíj pu eetácuurixij i ji'sáara' jitze
ti jo'riá'najca'aj, ti'ij atányeeriaca', aj pu'ij ájchej a'ájna i Saulo
ti'quij huái'huaca'. ¹⁹A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej tyú'cuua, ti'quij
jaatáca'nyisti'ri', a'áa pu jo'tyá'itzee hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye'
a'chu pua'an xicáj a'ájna a Damasco.

Saulo pu tyihuá'ixaatye' a Damasco

²⁰Aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en i hua' tyeyúuj tzajta',
a'yaa pu tyihuá'mua'tyajca'aj ti i Jesús yójra' pu'éen a'íjci i Dios.

²¹Néijmi'i i maj jáanamujri', a'íi mu je'ej yó'sejraca'aj, a'yaa mu
tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Nyiquee a'íin pu'éen i ti je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'ájna a
Jerusalén a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi? ¿Ajta nyiquee
a'íjci jin mu jo'vé'mej ti'ij a'mújma ánvi'tíj hua'nají'caxi'in ti'ij
huo'tátuiire'en i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta' a'ájna a Jerusalén?

²²Jéetze' pu jaca'nyisti'racaj a'íjci i Saulo, ti'ij a'yan
tyihuo'té'exaatye'en i tyeétyee, ajta huo'mué'tíj a'íjma i juríiyuj i maj
Damasco já'chajca'aj ti'ij a'yan tyihuo'té'exaaj ti i Jesús a'íin pu'éen i
Ciríistu'.

Saulo pu huató'uj mej mij quee jaatyéevi' i juríiyuj

²³A'chu pua'an xicáj, aj mu mij jaaxá'pui'intarej a'íimaj i maj Israel
jitze ajtyáma'can mej mij jaajé'caj a'íjci i Saulo. ²⁴Aj pu'ij jáamua'reeri'
a'ájna i Saulo. A'náj tina'aj tújca majta tíca', a'áa mu je'tyétya'ca'aj jo'tíj

ja'pueertaj jo'tij je'ráanyee i juyéj, mej mij jaajé'caj. ²⁵ Majta a'íimaj i séecan i maj tyá'tzaahuatye', sicírij jitze ti ve'éj mu ja'tyáaraj mati'ij mij ja'ancuriá'toj i ti curiá'nami' jitze, a'tzáaj jé'ta' tíca' aj pu'ij huatóo'uj.

²⁶ Tí'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, jaxie'va'ca'aj ti hua'antyáanaxcaj a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', majta a'íimaj néijmi'i mu jatziinya'ca'aj, ji'nye camu ja'tzaahuatya'ca'aj yee a'íi pu ajta a'íin pu'éen i ti tyá'tzaahuatye'. ²⁷ Ajta a'íjna i Bernabé ja'antzaahuaj, aj pu'ij yo'ví'tij a'íijma jimi i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta huo'té'exaa ti i Saulo jaaséj a'íjci i tavástara', tí'ij a'áa joomá'caj i juyéj jitze, ajta i Saulo tyihuó'ixaaj i Jesús jitze ma'can a'íijma i maj Damasco já'chajca'aj. ²⁸ A'yaa pu'ij a'áa tyojo'tyá'itzee a'íjna i Saulo a'ájna a Jerusalén, ajta a'íijma jamuán jo'chá'canya'aj. Tyihuá'ixaatya'ca'aj tzaahuaty'i'ra'aj jime' i Jesús jitze ma'can. ²⁹ Séecan pu ajta jamuán tyu'taxájtaca', i maj jaayí'tin i huá'nyuucaa i griego, majta a'íimaj jéehua mu tyúu'ixaatya'ca'aj a'íjci jime', majta tyí'tyesa'ca'aj maj jaajé'caj. ³⁰ Mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' jáamua'reeri', aj mu mij yo'ví'tij a'íjci i Saulo a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, mati'ij támij jaata'ítyaca' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tarso.

³¹ Mati'ij mana'aj i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj huacháatimee a'ájna a Judea, ajta Galileea, ajta a Samaaria, néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj, majta a'íjci jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios. Me'tyesa'ca'aj a'íjci i tavástara' maj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en jimi, majta a'íjna jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, a'íj mu jin támui'risima'aj.

Pedro pu tyáahuaj a'íjci i Eneas

³² A'íjna i Pedro, a'íi pu hua'camuáarejyi'ca a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', a'íijma pu ajta ujo'vá'muaariaca' i séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj já'chajca'aj a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Lida. ³³ Séej pu a'áa jo'tyoo i tyáataj ti a'yan ántyapuaj tijin Eneas, pu'ríj aráhueecaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj tiquee ajcha'ca'aj i utáatzij japua, ji'nye capu tyéchavaaj. ³⁴ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i Pedro tijin:

—jEneas! a'íi pu tyí'muahuaatye'en i Jesús. Ájchesij, pata'aj tyámua' jáa'uurej mua' utáatzij.

Tí'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij ájchej i Eneas. ³⁵ Néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Lida, majta a'ájna a Sarón, a'íi mu jaaséj tí'ij ájchej, aj mu mij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

Pedro pu jaatájuurij a'íjci i Doorcaj

³⁶ S'íj ti ajta tyá'tzaahuatye', a'áa pu jo'tyávaaca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Jope, íiti' a'íjna i a'tíj, a'yaa pu ántyapuaj tijin

Tabiita; Tabiita a'yaa pu huatóomua'aj huá'nyuucaa jime' i griego tijin Doorcaj. A'íjna i íiti' jéehua pu a'yan rijcaa tyi'táj jime' ti xá'puí', huá'huíria'aj i maj quee je'ej tyéejviicue'. ³⁷Ti'íj Pedro ooj a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Lida, aj pu'ij i Doorcaj tyi'ijcuí'nyaca' ti'quij huamuí', ajta i tyévira' mati'ij jacajo'sij, aj mu mij ju'tyájtóo u chi'táj. ³⁸A'ájna a Jope a'áa pu véjri' putyajá'ricij a Lida, a'áa pu jo'tyávaaca'aj a'ájna i Pedro, mati'ij jáamua'reeri' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', hua'puácaa mu huata'ítyaca' mej mij uyo'té'xaatye'en a'yan tijin:

—Pata'aj jiye'tzín mu ja'rájra'nyij iye'ej Jope.

³⁹Ti'quij i Pedro hua' jamuán ujó'mej, ti'íj a'áa ja'rá'aj, aj mu mij ju'tyéevi'tij jo'tij je'raca'tyii i muí'chíj, majta néijmi'i a'íimaj i maj antyúujimua'astariaca', mua'cooyi'nya'aj mu eetyahuístitiraj a'íjci jimi i Pedro, mati'ij mij tyaataséejra i cáanarij a'íin ti tyí'ta'huacare'ej i Doorcaj ti'íj óoche' júuricaj. ⁴⁰Pedro pu huo'ta'íj maj néijmi'i iiráciinyej, ti'quij tyítunutaca', ajta jaatáhuoj i Dios jimi, ja'raséeraj a'íjci i muí'chíj, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¡Tabiita, ájchesij!

Ti'quij atányeeriaca' a'íjna i íiti', ti'íj jaaséj a'íjci i Pedro, aj pu'ij ooyíxij. ⁴¹Ajta i Pedro muáca'ra'an pu jitze jajví'raj ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huo'tajé a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta a'íjma i úucaa i maj antyúujimua'astariaca', ti'quij júurican huataséjrataca'. ⁴²Néijmi'que' mu jáamua'reeri' a'íimaj i maj a'áa huacháatima'caa a'ájna a Jope, mue'táj mu mij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'. ⁴³Pedro pu a'áa jo'tyá'ítzee a'chu pua'an xicáj a'ájna a Jope, a'íjci jimi i navíj ti tyí'ihuacaa, Simón pu ántyapuaaca'aj a'íjna i a'táj.

I Pedro ajta a'íjna i Cornelio

10 ¹Síij pu a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, Cornelio pu ántyapuaaca'aj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti tyihuá'íjtye' a'íjma i xantáaru'uj i maj Italia já'ma'can. ²A'íjna i Cornelio, jéehua pu naa tyihuojó'mua'rajca'aj, majta néijmi'i i maj jamuán chajca'aj, máana'micha'aj i Dios. Jéehua pu huo'táhuíi túmii jime' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'náj tina'aj jahuooca'aj i Dios jimi. ³Séej pu a'yan tyu'ríj, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, tyi'táj pu jimi huataséjre, naa pu tyámua' tyeeséj a'íjci i Dios ti jimi tyí'huíire', ti a'úun jo'tyájrapij jo'tij a'íin je'rácatyii, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—¡Cornelio!

⁴Ti'quij ja'raséeraj ja'raa a'íjna i Cornelio, tyi'tzínnye'ej pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i tajapuá ti tyí'huíire' tijin:

—Dios pu jú'mua'ree a'íjci i paj jahuoo a'náj tina'aj, ajta i paj perij huo'tyáhuui i maj quee je'ej tyéejviicue'. ⁵Pata'aj huo'ta'ítýej i tyétyacaa maj a'áa jó'ju' a'ájna a Jope, mata'aj yo've'vi'tij a'íjci i Simón i ti ajta a'yan ántyapuaaj tijin Pedro. ⁶A'áa pu jo'caj séej jamuán ti ajta a'yan ántyapuaaj tijin Simón, navij pu tyí'huacaa a'íjna i Simón, a'áa pu véjri' ja'chej jo'tij jájtyij ja'vá'asej.

⁷Ti'ij jó'raa a'íjna i ti tajapúa tyajá'huuie' i ti jamuán tyu'xájtaca', aj pu'ij i Cornelio hua'puácaa huatacho'vej i maj jahuuie', ajta séej i xantáaru' i ti ajta ja'tzaahuatya'ca'aj i Dios. ⁸Néijmi'i pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'táj huaríj, aj pu'ij huo'ta'ítýaca' maj a'áa jó'ju' a Jope.

⁹Yaa ariá'pua'aj, a'tzáaj tacuaríxpuaj, mati'ij meríj a véjri' ajooju'caj a chájta', aj pu'ij Pedro antýíraj i chi'ij japua, ti'ij jaatáhuoonyij i Dios jimi. ¹⁰Pu'ríj i'cuataca'aj, jaxie'va'ca'aj ti tyi'táj huácua'nyij, mati'ij móoj tya'cue'ráatacaj i ti tyí'cua'nyij, aj pu'ij tyi'táj jimi huataséjre. ¹¹A'íj pu huaséj ti antacúj i tajapúa, tyi'táj pu aje'cáma'ca'aj muáacuaque' pu tya'ajhuíhuíjma'caj. ¹²Néijmi'i mu tyí'tyesejria'ca'aj a'íjci jitze i ti aje'cáma'ca'aj néijmi'i i tyi'tyán i maj muáacuacaa iira'fícajmee, majta i maj chóota' huaci'ij, i maj hua'cínnyajci'ij, majta i maj rá'rie. ¹³Aj pu'ij nyúucarij huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij pajta huo'ci'mej.

¹⁴Ajta i Pedro a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Canu xaa nyu'uj a'náj tyi'táj cua'nyij i tiquee tyéevijtij, na'ríij tyi'tyán maj xána'vi're'. ¹⁵Ajtáhua'aj pu i nyúucarij a'yan tyatajé tijin:

—Néijmi'i i Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj che' a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're'.

¹⁶A'yaa pu huéicaj huaríj, ti'quij ajtáhua'aj tyíraa u tajapúa a'íjna i ti aje'cáanyej. ¹⁷Jéehua pu tyí'mua'ajcaj a'íjna i Pedro a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jaaséj, mati'ij a'íin ará'aj a ti ja'pueertaj a'íimaj i Cornelio ti huojota'ítýaca', mati'ij a'áa ja'rá'aj a'íi mu tyu'íhuo'sime'ej jo'tij ja'chej a'íjna i Simón. ¹⁸Aj mu mij ca'nyíin jin tyu'ta'íhuo' tipua'aj a'úun je'rájcatyij a'íjna i Simón, i ti ajta a'yan ántyapuaaj tijin Pedro. ¹⁹Ajta i Pedro óoche' pu tyí'mua'ajcaa a'íjci jime' i ti huataséjre a'íjci jimi, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa i júuricama'ra' i Dios tijin:

—Simón, huéicaj mu i tyétyacaa muatyáhuoonyij. ²⁰Ájchesij, pata'aj acájra'nyij, pajta jó'me'en hua' jamuán, capáj je'ej tyí'mua'ajcaa, ji'nye nyáaj nu uhuojota'ítýaca'.

²¹Aj pu'ij acájraa a'íjna i Pedro, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i siaj jatýáhuoonyij, ¿tyi'tanyí jin yesiavá'ju'?

²²Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'íj tu jin yavá'ju' a'íjci jitze ma'can i Cornelio i ti tyihuá'ijtye', tyámua' pu tyí'tyevij, jéehua pu ja'tzaahuatye' i Dios, majta néijmi'i tyámua' tyéejcha'íij i maj Israel jitze ajtyáma'can. Síij ti tyí'huüre' u tajapuá i Dios jimi, a'íi pu jaaté'exaa ti muéetzij muaata'íjta paj ujó'me'en a ti ja'chej, ti'ij a'íin Cornelio muáanamuaaj a'chu paj nyúucarij tyaaté'exaatye'sij.

²³Ti'quij i Pedro huo'tá'inyej maj utyájrutyey u chi'táj, a'áa mu jo'tyóo'itzee, yaa ariá'pua'aj pu jó'raa i Pedro hua' jamuán, séecan mu majta hua' jamuán ujó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jope.

²⁴Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a Cesarea, jo'tij i Cornelio huaja'cho'va'ca'aj, a'íijma jamuán i ju'ihuáamua', ajta i maj tyámua' naa tyá'mua'tyey, néijmi'i mu tyúusiij u chi'táj. ²⁵Ti'ij Pedro ará'aj a ti ja'chej, a'íi pu ja'antynájchaca' a'ájna i Cornelio, aj pu'ij tyítunutaca' a ti jóonyee i Pedro, ti'ij jaatyáanajche. ²⁶Ajta i Pedro ja'ajriáj, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Huatyéjchaxij, tyévij nu nyajta nyáaj pu'éen, pati'ij muáaj.

²⁷Mati'ij tyu'taxáataj jujíimua'aj, aj mu mij utyájrurij u chi'táj, ti'quij a'ájna i Pedro huo'séj i maj jéehua tyúusiij i tye'ítyee. ²⁸Pedro pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—Mua'aj xu jamua'reej ti i tayi'ráj quee tyi'tá'caa ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, tyaj a'yan tyityojó'jujhua'nye' a'íijma jamuán i maj séej chuéj japua já'ma'can, nyij tyaj huá'muaariaj. Ajta i Dios pu naamuá'tyey nyaj quee a'yan tyá'xajta yee capu naa een mu a'tíj, nusu yee xána'visi' pu huasér'in a'mújna. ²⁹A'íj nu jin, mati'ij naatajé nyaj mu mujo've'mej, canu tyi'tíj je'ej tyu'taxájtaca'. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'reej ji'quij een jíme' setyinaatacho'vej.

³⁰Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i Cornelio tíjin:

—Pu'ríj muáacuaj xicáj tyooméj, yáapua'aj a'tzáaj, a'yaa nu huaquéj iiye'ej nyichéj, nyati'ij huatyéenyuj i Dios jimi, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, ti'quij a'tíj huataséjre nye jimi, naa pu tyi'tyama'astájiy'caa a'ájna i ti jucáchajca'aj. ³¹Ajta a'yan tyinaaté'exaa a'ájna i a'tíj tíjin: “Cornelio, Dios pu arí jáanamuaajri' a'íjci i paj jimi huatyéenyuj, ajta pu jo'támua'reeri' a'chu paj tyihuo'tapuéjve i maj quee je'ej tyéejviicue'. ³²Pata'aj huo'ta'ítyej maj ujó'ju'un a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Jope, miche' uyo've'vi'tij a'íjci i Simón, i ti ajta a'yan ántyapuaj tíjin Pedro, a'áa pu jo'caj jo'tij ja'chej i Simón, a'ájna i navíj ti tyíi'huacaa, a'áa pu ja'chej a'ájna véjri' jájtyij ti ja'vá'asej.” ³³A'íj nu jin jíyetzín huo'ta'ítyaca' mu séecan mata'aj mojo'tájeevej, pajta muáaj xá'pui' paj huaríj paj mujo've'mej. Ya tu'ríj tyij jíjij néijmi'i huatyuu'uj, Dios pu jamua'reej je'ej tyaj ye'ej tyá'xie've', tyata'aj néijmi'i jáanamuaaj a'chu ti i tavástara' tyimuaata'íj paj tyitaaté'exaatye'en.

Pedro pu tyihuó'ixaaj jo'tij Cornelio ja'chej

³⁴Aj pu'ij Pedro a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nu'ríj ijíj yó'itej tijin a'yaa pu tyi'ja'yájna a'íjci jimi i Dios néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een síij ajta síij. ³⁵Néijmi'i mu jitzán juxie've' i Dios a'íimaj i tyeétyee i maj ja'tzaahuatye', majta xá'pui' ricij. ³⁶Dios pu a'yan tyihuo'tajé a'íimaj i maj Israel jitze eeráma'can, a'íi pu huo'té'exaa i nyúucarij ti tyú'tyamua'viste', a'íjci jime' i Ciríistu', a'íjna i ti néijmi'caa vástara'.

³⁷Xu'ríj jamua'reej je'ej ti tyi'tíj huaríj néijmi'que' a'ájna a Judea, a'áa pu jo'tyóochej a'ájna a Galileea, ti'ij i Juan a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeétyee ti a'yan tyúuxie've' maj huái'huaj. ³⁸A'yaa xu tyá'mua'reej ti i Dios jitzán jaatyájtóo i ju júuricamej ajta i ti néijmi'i jin putyi'uurejve, a'íjci jimi i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'yaa pu rijcaj je'ej ti tyí'xa'pui', ajta tyihuá'huaatya'ca'aj néijmi'caa i maj jajpuéetzij a'íjci jime' ti tyiyáaru' tyihuá'ijtya'ca'aj. A'íi pu néijmi'i putyi'uuriajva'aj, ji'nye Dios pu jitzán séjria'ca'aj. ³⁹Ityáj tu néijmi'i mua'reej je'ej ti tyi'tíj huáruuj iie'ej jo'maj ja'chej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'ájna a Jerusalén. A'tzúj a'tyéevi'caj mu mati'ij jaajé'caj a'íjci jime' i maj yó'tatej i cúruuj jitze. ⁴⁰Ajta i Dios pu jaatájuurityej ti'ij tyoomá'caj huéecaj xicáj i ti huamuí', ajta tyu'tá' ti'ij huataséjre tajimí. ⁴¹Camu néijmi'i jaaséej, sulu ityáj

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 10:34-43

tu'uj jaaséej, i ti a'íin arí ta'antyíhuooca'aj i Dios. Ityáj tu jamuán tyú'cuaa, tyajta hua'íj a'íjci jamuán i Jesús ti'íj huatájuuriaca'. ⁴²A'íi pu tyitaata'íj tyej tyij huo'té'exaatye'en i tyeítyee, yee Jesús pu a'íin pué'een i ti huá'xijtye'en néijmi'caa i tyeítyee, i maj júurij, ajta i maj meríj huácuij. ⁴³Néijmi'i i maj Dios jitze ma'can tyi'xaxa'ta'aj a'íi mu jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús, a'yaa mu majta tyu'taxájtaca' yee néijmi'i i maj tyá'antzahuatye'en a'íjci jimi a'íi pu tyihuo'tú'uunyiraj i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

**A'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu
ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios**

(Hch. 11:15-17)

⁴⁴Óoche' pu tyi'xáatacaj a'íjna i Pedro, ti'íj i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj néijmi'caa, a'íjma i maj janamuajraca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pedro. ⁴⁵Majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'íjma jitze ajtyáma'can i maj ja'antysisí'chej i junavíj, tyámua' mu tyo'taséj a'íimaj a'íjci jime' ti Dios ajta jaatyájtoo i ju júuricamej a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can. ⁴⁶Tyámua' mu tyo'taséj, ji'nye mahuó'namuajri' maj séecan nyúucarij jin tyí'xajtaca'aj, majta tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios. ⁴⁷Aj pu'íj a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjna i Pedro tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'ri'j ti a'tíj tyu'tyáanaj mej mij quee huái'huaj a'íimaj i tyeítyee, i maj majta meríj ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios yaa tyati'íj ityáj?

⁴⁸Ajta je'en huo'ta'íj maj huái'huaj nyúucaritze' a'íjci i Jesús ti Círíistu' pué'een. Mati'íj mij i maj huái'huaca' jaatáhuaviiri' i Pedro ti huatyá'itzeere'en hua' jamuán a'chu pua'an xicáj.

Pedro pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jimi i Cornelio

(Hch. 10:9-23, 44-48)

11 ¹Aj mu mij a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, majta i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Judea, a'íi mu jáamua'reeri' tijin i maj séej chuéj japua já'ma'can mu majta ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i Dios. ²Ti'íj a'íjna i Pedro a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, je'ej mu pua'aj tyaaxájtaca' a'íimaj i maj majta tyá'tzaahuatye', i maj ja'antysisí'chej i junavíj, ³a'yaa mu tyaatajé tijin:

—Je'ej paj pua'aj huaríj, ji'nye a'íjma paj ujo'vá'muaariaca' i maj quee ja'antysisí'chej i junavíj, pajta hua' jamuán tyú'cuaa.

⁴Aj pu'íj Pedro huatyóochej ti huo'té'exaatye'en néijmi'i je'ej ti tyi'tíj huaríj, ⁵a'yan tijin:

—A'áa nu chájta' jo'tyávaacaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Jope, nyati'íj nyooj tyenyúusima'caj i Dios jimi, aj pu'íj tyi'tíj nyej jimi huataséjre, cáanarij tyi'tíj ti jútye' aje'cáanyej, muáacuaque' pu

tyé'ejvivin, a'áa pu jútye' je'cáanyej jó'nyaj jo'ojcatyij. ⁶Tyámua' nu tyeeséj tyi'tíj ti eeriáa'ca'aj, aj nu nyij tyi'tyán huaséj i maj muáacuacaa iira'íicajmee, majta i maj simuáruunyij, majta i maj chóota' huacínyajci'ij, majta i maj rá'rie.

⁷Nyati'ij nyij nyúucarij huánamuajri', ti a'yan tyinaatajé tijin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij, pajta huo'ci'mej. ⁸A'yaa nu tyu'tanyúj tijin: “Canu xaa nyu'uj nyavástará', jil'nye canu a'náj tyi'tíj cua'nyij tiquee tyéevijtij ti ajta xána'vi're'.” ⁹Jútye' pu ajtáhua'aj je'cánamuajre i nyúucarij ti a'yan tyinaaté'exaa'ij tijin: “I Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're'.”

¹⁰Huéeicaj pu a'yan tyu'ríj, ajta je'en tyíraa u tajapuá a'íjna i cáanarij.

¹¹Aj mu mij huéeicaj i tyétyacaa a'áa ja'rá'aj jó'nyaj jó'catyii, a'áa mu huojota'ítayaca' a Cesarea mej mij nyéetzij náahuonyij. ¹²Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu naata'íj nyaj ujó'me'en hua' jamuán a'íijma, nyequee je'ej tyi'mua'astíj, a'íi mu majta jó'ju' nyaj jamuán a'íimaj i ta'ihuámua' i maj aráseej ará'asej, néijmi'li tu jo'tyájrurij u chi'táj jo'tij ja'chej a'íjna i a'tíj. ¹³A'íi pu taaté'exaa ti síij i tyévi'j huataséjre ti tajapuá tyí'huire' i Dios jimi a'ájna jo'tij ja'chej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “A'tíj huata'ítyej a'ájna a Jope mej mij uyo've'vi'tij a'íjci i Simón i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro. ¹⁴A'íi pu muaaté'exaatye'sij je'ej ti i Dios tyimuaatú'uunyi'raj ajta a'íijma a'tyétyeristyamua'.” ¹⁵Nyati'ij huatyényechej nyaj tyihuo'té'exaatye'en, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj a'íijma, a'yaa pu cha'tána'aj ti'ij jájcuaj tajimí tyu'tyá'itzee. ¹⁶Aj nu nyij jo'támua'reeri' je'ej ti tyitaaté'exaa i tavástará' ti a'yan tijin: “A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Juan, a'íi pu huá'íiraca'aj jájtyij jime', siajta mua'aj a'íj xu jin i'huan i júuricama'ra' i Dios.”

¹⁷A'íj pu jin tipua'aj Dios a'yan cha'tána'aj tyihuo'tá' a'íijma a'íjci i ti ajta ityájma taatá', i tyaj ja'antzaahuaj a'íjci i Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een, ¿jil'nye tyí'ri'ij nyej nyaj quee tyi'tá'care'en je'ej ti i Dios tyá'xie've'?

¹⁸Mati'ij jáanamuajri' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, camu che' huatanyúj, sulu tyámua' mu tyaatá' i Dios, a'yan metyi'xáataj tijin:

—Pu'ríj Dios huo'ta' i maj séej chuéj japua ja'chej mej mij jájcu'jan jin tyámua' naa tyú'mua'tyij jimi, mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij.

I hua' tyeyúuj a'íijma i Antoquía maj ja'chej

¹⁹Ti'ij huamuí' a'íjna i Esteban, aj mu mij huatyóochej maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', séecan mu mij a'áa ja'rá'aj a Fenicia, majta séecan a'ájna a Chipre, majta séecan a'ájna jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antoquía. Camu a'tíj tina'aj ixaatya'ca'aj a'íjci i nyúucarij i Dios ti jitze je'ráma'can, a'íijma mu'uj

huaté'exaaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²⁰ Majta i séecan i maj Chipre já'ma'can a'íjma jamuán i maj Cirene já'ma'can, a'íi mu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Antoquía, aj mu mij huó'ixaaj a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu huó'té'exaa i nyúucaria'ra' i Jesús i ti ajta tavástará' pué'een. ²¹ Jéehua pu huó'tyáhuíi i tavástará', a'íj mu jin mue'tíj tyu'tátoj i tyúuye'raj, mati'íj ja'antzaahuaj a'íjci i tavástará'.

²² Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatyé', i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jerusalén, mati'íj a'íimaj jáanamujri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, a'íj mu huata'ítyaca' a'íjci i Bernabé a'ájna a Antoquía. ²³ Ti'íj a'áa ja'rá'aj, Bernabé pu jaaséj ti Dios tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi. A'íj pu jin jéehua huatóotyamua'vej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj maj huatyóoca'nyej i jutzájta' mej mij tyámua' tyityaaju'un i tavástará' jimi. ²⁴ A'yaa pu tyú'ruuj a'ájna i Bernabé, ji'nye tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íj mu mij jin jéehua i tyeétyee ja'antzaahuaj a'íjci i tavástará'.

²⁵ Ti'íj té'ej jó'raa a'ájna i Bernabé a'ájna a Tarso, ti'íj jáahuonyij a'íjci i Saulo. ²⁶ Ti'íj jáatyoj, aj pu'íj yo'v'í'tij a'ájna a Antoquía, a'áa mu séej nyinyi'ra'aj já'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatyé', metyihua'mua'tyáaj jéehua i tyeétyee. A'ájna a Antoquía a'áa mu anaquéj a'yan huojotamua'aj tijin cristianos.

²⁷ A'ájna xicáara' jitze, séecan mu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquía Jerusalén maj ja'ráacij, a'íi mu a'íin pué'een i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj. ²⁸ Síj pu a'yan ántyapuaaca'aj tijin Agabo, a'íi pu ajo'tyéechaxi hua' tzajta', a'íj pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'íj a'yan tyihuo'té'exaatye'en ti huatúuri'huaj ja'mej néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua. A'yaa pu'íj tyu'ríj ti'íj a'ájna tyí'íjtaca'aj i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Claudio. ²⁹ Aj mu mij i maj tyá'tzaahuatyé' Antoquía maj já'chajca'aj, a'íi mu a'yan tyaaxá'pui'intarej maj tyihuo'ta'ítyi're'en a'íjma i ju'ihuáamua' Judea maj já'chajca'aj, a'chu ti síj caa putyá'uurejve ti'íj huó'tapuéjve'en. ³⁰ A'yaa mu huaríj, u mu tyihuojo'ta'ítyi'ri' néijmi'i i maj tyihuo'tapuéjve. Ajta a'ájna i Bernabé, a'íjci jamuán i Saulo, a'íi mu huó'tátuii i huásij i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

Ti'íj huamuí' a'ájna i Santiago, ajta i Pedro eetyánami'huaca'aj

12 ¹ Ajta a'ájna xicáara' jitze, a'ájna i Herodes i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj, a'íi pu huatyóochéj ti je'ej pua'aj huó'uurej i maj tyá'tzaahuatyé'. ² A'íi pu jaata'íjtaca' maj jaajé'caj a'íjci i Santiago, i ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci i Juan. ³ Ajta ti'íj jaaséj ti hua'ránajchaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu ajta huata'íjtaca' maj jaatyéevi' a'íjci i Pedro. A'yaa pu tyu'ríj a'ájna mati'íj

a'íj jin tyi'ye'estyáacaj i maj páan cua'caa tiquee cu'ustij. ⁴Mati'ij jaatyeví'raj, aj pu'ij i Herodes je'tyáanaj, jéehua mu tyí'cha'iica'aj, muáacuaque' mu tyiú'pu'ca'aj metyamuáacuastajma'aj. A'yaa pu tyí'mua'ajcaa ti a'ájna jaataséjrataj, ti'ij tya'náara'an i maj tyí'ye'estyaa. ⁵A'íj pu jin i Pedro eetyánami'huaca'aj ajta tyámua' tyí'cha'iiri'huaca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu jéetze' jahuooca'aj i Dios jimi a'íjci jime' i Pedro.

Síj ti tajapúa tyí'huiire' pu ji'rájtoo a'íjci i Pedro

⁶Ti'ij huaré'chumua'riaca' aj pu'ij i Herodes ji'ratoonyíche' mej mij jaaséej i tyeítyee, ajta a'ájna i Pedro a'íi pu tyácusima'aj a jé'ta' jo're'que'tíj anají'qui'huaj i cadéenaj jime' ju'fícaj jitze ajta i jumuáca' jitze, majta hua'puaj i xantáaru'uj ajtatápi'huaca'aj i Pedro jitze, majta séecan i xantáaru'uj, a'áa mu je'tyú'uuca'aj a ti ja'pueertaj maj jacha'iica'aj. ⁷Aj pu'ij jiy'e'tzín jime' síj ti tajapúa tyí'huiire' huataséjre a'ájna jo'maj tyeítyee já'namuacaa, ti'quij uhuanyéeri'ciraiajraa, aj pu'ij jaatóriaxij a'íjci i Pedro ajta a'íin huájij, ti'quij a'yan tyaatajé tijin:

—Ca'nácan, ájchesij.

Aj pu'ij aja'ajvátzij i cadéenaj a chóota' a'ájna i ti jin anají'qui'huajma'caaj i Pedro. ⁸Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tyu'tyé'chejtye' pajta ajtá'aca'queetye'.

Aj pu'ij a'yan huaríj i Pedro, ajtáhua'aj a'yan tyaaté'exaa a'ájna i ti tajapúa tyí'huiire' tijin:

—Uca'rújtyi'raj mua' máancaj, pata'aj nyajamuan jó'me'en.

⁹Aj pu'ij iirájraa i Pedro, cújta' a'íjci i ti tyí'huiire' u tajapúa, ajta quee jamua'reeriaca'aj tyij a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyi'tíj uuriajca'aj a'ájna i ti tyí'huiire' u tajapúa, nusu tyi'tyámaarasima'aj na'aj. ¹⁰Mati'ij mij ajo'r'é'nyej jo'maj je'tyú'uuca'aj i xantáaru'uj i maj tyí'cha'iica'aj, majta áyee séecan jimi i xantáaru'uj, aj mu mij ajo'r'é'nyej jo'tij tyapúusti' puéertara' je'tyéjvee jo'tij je'ráanyee i juyéj, ti'quij jusíj antacúj i puéertaj, aj mu mij iiráacij, a'íj mu jitze huajú'ca'aj i juyéj. Mati'ij móoj ajooju'caj jo'tij jo'r'é'nyee i juyéj, aj pu'ij jiy'e'tzín jó'raa a'ájna i ti tajapúa tyí'huiire'. ¹¹Aj pu'ij uhuóomua'tzij a'ájna i Pedro, a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' tijin:

—Nu'ríj jamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tavástará' séej ujo'ta'ítýaca' i ti tyí'huiire' u tajapúa ti'ij a'íin niirátoonyij, ti'ij quee a'yan tyí'nyoorej je'ej ti tyá'xie've' a'ájna i Herodes, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹²Ti'ij jáamua'reeri' ti a'yan tyi'ja'yájna, aj pu'ij jó'raa, a'áa pu ja'rá'aj a Mariía ti ja'chej, náanajra' a'íjci i Juan ti ajta a'yan ántyapua'j tijin Marcos. A'áa mu jóosiiria'ca'aj jéehua i tyeítyee i maj jahuooca'aj i Dios jimi. ¹³Ti'quij a'íin tye'ejtyáto'sixij jo'tij ja'pueertaj, aj pu'ij íjmue'esti' iirányeeriaca' ti a'yan ántyapua'j tijin Rode, ti'ij jaaséej

a'tíj ti pué'een. ¹⁴Ti'íj a'íin jaamua'aj ti i Pedro atyaja'xajtaca'aj, capu tya'antacúj, ji'nye huápui'íj pu huatóotyamua'vej a'íjna i íjmue'esti', ti'quij huaria'téechajra ti'íj huó'té'exaatye'en ti i Pedro aje'tyéjvee a ti ja'pueertaj. ¹⁵Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íjmue'estaj tijin:

—Puá'timue' papu'uj.

Ajta a'íjna, je'can jime' pu a'yan tyí'xajtaca'aj ti a'yan tyi'ja'yájna. Majta a'íimaj a'yan mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Capu a'íin pué'een, a'íi pu'uj pué'een i tajapuá ti tyí'huúire' i ti jacha'íj.

¹⁶Meentyij óoche' i Pedro tye'ejtyáto'xa'aj i puéertaj jitze, aj mu mij tya'antacúj, mati'íj jaaséej metyu'tátzin. ¹⁷Jumuáca' pu jin huó'té'exaa a'íjna i Pedro mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, aj pu'íj huó'té'exaa je'ej ti tyi'rájtoo a'íjna i tavástará' jo'tíj je'tyánami'huaca'aj, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj jaaté'exaatye'en a'íjci i Santiago, siajta i séecan i ta'ihuáamua'.

Aj pu'íj iirájraa, ti'quij aja'hua' yee ja'rá'aj.

¹⁸Yaa ariá'pua'aj ti'íj huatapuá'riaca', jéehua pu quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj i xantáaru'uj, ji'nye camu jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jimi i Pedro. ¹⁹Aj pu'íj i Herodes tyu'ta'íjtaca' maj jáahuoonyij, majta a'íimaj camu jáatyoy, a'íj pu jin a'íijma jitze tyo'ojpuá'rij i xantáaru'uj i maj jacha'íica'aj, ajta je'en huó'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij. Ti'íj a'yan tyu'ríj, aj pu'íj i Herodes eerájraa a Judea, ti'quij a'áa jó'raa a Cesarea, a'áa pu ja'cháaj ja'raa.

Ti'íj huamuí' i Herodes

²⁰A'íjna i Herodes, tyámua' pu tyihúa'jaaxieji'racá'aj a'íijma i maj a'áa jo'cháatima'caa a Tiro majta a Sidón, a'íi mu mij tyúusiij, mati'íj mij uja'tanyéj a'ájna a Cesarea. Mati'íj mij séej huamue'tíj i a'tíj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Blasto, a'íi pu a'íin pué'een i ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i Herodes, a'íi pu huó'tyáhuuú mej mij jaatáhuaviiij a'íjci i Herodes ti'íj quee che' huá'jaaxieji'raj a'íijma, ji'nye i Tiro maj já'chajca'aj majta a Sidón, a'áa mu tyajá'huoocaria'aj i maj tyí'cua', a'ájna i chuéj japua jo'tíj tyejé'íjtaj a'íjna i Herodes. ²¹A'ájna xicáara' jitze maj jaaxá'pui'intarej, a'íi pu ucóochejtyej i jusíicu' i maj jin jáamua'tyij ti a'íin pué'een i ti va'cán jin tyí'íjta, aj pu'íj acáayixij i ipuárij jitze, ti'quij tyihúa'tyixaa néijmi'caa i tye'tyee. ²²Mati'íj jáanamua'jri' a'íjci i Herodes, a'yaa mu tyityeetyejíihuajraa tijin:

—A'íjna i ti tyí'xaj capu tyévíj pué'een, sulu dios pu pué'een.

²³A'ájna pu'uj tána'aj, síij i ti tyí'huúire' u tajapuá i tavástará' jimi puéjtzij pu jaatá' a'íjci i Herodes, ti'íj a'íin tyi'íjcu'nyej, ji'nye capu tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj pu'íj huatyéchu'i'nurej ti'quij huamuí'.

²⁴Ajta i nyúucaria'ra' i Dios, néijmi'que' pu huanamuáariajraa, jo'tij na'aj mu jaxajtaca'aj. ²⁵Mati'ij a'íimaj i Bernabé ajta i Saulo ja'antyci'ij i maj tyu'muáriej a'ájna a Jerusalén. Aj mu mij jo'cáj majta a'áj jo'ví'tij a'íjci i Juan i ti ajta a'yan ántyapuaaca'aj tijin Marcos.

Mati'ij huatyóohuij a'ájna i Bernabé ajta i Saulo maj tyihuó'ixaatye'en i tyeítyee

13 ¹A'ájna tye'yúuj ti jo'tyéjvee a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antoquíia, a'áa mu séecan jo'tyú'uuca'aj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, majta séecan i maj tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeítyee. A'íi mu a'íin pu'éeenye'ej a'ájna i Bernabé, ajta i Simón, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin ti xú'muara', ajta i Lucio Cirene ti já'ma'can, ajta i Menahem (a'ájna i Menahem, a'áj pu jamuán huave'sej i Herodes i ti tyí'ijta'ca'aj néijmi'que' a Galileea), ajta a'ájna i Saulo. ²A'ájna mati'ij jusíria'caj i tavástará' jimi, majta ju'ítzi've'ej, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios a'yan tyihuot'é'exaaj tijin:

—Siahua've'vi'tichij a'mújcij mu Bernabé, sijta mu Saulo mata'aj a'yan tyu'tyáhuire'en a'íjci jime' i muárie'rij i nyaj nyeríj jin hua'antyíhuoj.

³Mati'ij jaatáhuaviiraj i Dios majta huoo'ítzi'va'aj, majta hua'va'muárie'xi'ij i hua' mu'úutze', aj mu mij huo'ta'ítyaca' maj jó'ciinyej.

Mati'ij a'áa ja'tanyéj a Chipre

⁴A'ájna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu huo'ta'ítyaca' a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, mej mij a'áa jó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Seleucia, a'áa mu mij báarcuj jitze atyáacij, mati'ij mij antacij séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Chipre. ⁵Mati'ij a'áa ja'r'á'aj jo'tij i báarcuj ja'ajtyéecha'caj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Salamina, aj mu mij huatyóohuij maj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, a'úu mu tyihuá'ixaatya'ca'aj i hua' tye'yúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. A'íi pu ajta i Juan hua' jamuán huama'ca'aj, a'íi pu'ij huá'huíria'ca'aj.

⁶Néijmi'que' mu ciinyaca'aj ti'ij na'aj va'tíj a'chájta', mati'ij mij a'áa ja'r'á'aj chájta', ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Pafos, a'áa mu séej ja'antynájchaca' ti tyí'chahuaa Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Barjesús, i ti hue'tzij jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can. ⁷A'ájna i ti tyí'chahuaa, a'íi pu jamuán ajo'tyávaaca'aj a'íjci i tajtúhuan i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Sergio Paulo, tyámua' pu metyóomua'ria'ca'aj a'ájna i tajtúhuan, aj pu'ij huo'tacho'vej a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, ji'nye janamuá'jramui'ca'aj i Dios nyuucaaj.

⁸Ajta i ti tyí'chahuaa a'yaa pu ántyapuaaca'aj hua' nyuucaaj jime' i

Griegos tijin Elimas, a'fi pu tyu'tya'anaj ti'ij quee tyá'antzaahuatye'en i tajtúhuan. ⁹Ajta i Saulo, i ti ajta a'yan ántyapuj tijin Pablo, a'ij pu jitze juca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij ja'ráasej tyámua' naa.

¹⁰Ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj mu paj tyí'hue'tacaa, pajta je'ej pua'aj metyóomua'rej, tyiyáaru' pu atáataj, muáaj paj quee janamua'jramui' i ti naa een.

¿Ji'nye petyihua'antiyiú'nyil'raj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've' i Dios? ¹¹Pu'ríj Dios puéjtzij muaatá'sij, pua'racúunyij paj puá'mej, capáj che' tyi'táj séeraj puá'mej a'chu pua'an xicáj.

Aj pu'ij a'yan tyá'raa je'ej ti tyaaté'exaa i Pablo, ti'quij aracúunyij ja'raa a'ijna i ti tyí'chahuua, aj pu'ij a'táj huáhuo ti'ij ja'naví'raj, ji'nye capu che' atányeerica'aj. ¹²Ti'ij a'ij huaséj i tajtúhuan, aj pu'ij tyá'antzaahuaj, ajta tyámua' naa tyo'taséj a'ijci jime' je'ej maj ye'ej tyihuo'muá'tyej i tavástará' nyuucaaj.

Mati'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a Antoquíia a'áa ti huataca'aj a Pisidia

¹³A'ijna i Pablo, majta a'fimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, a'áa mu atyáacij i báarcuj jitze a'ájna a Pafos, mati'ij mij a'áa ja'ráaj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Perge, a'áa ti huataca'aj a Panfilia, ajta a'ijna i Juan a'áa pu huojoohuá'xij, ti'quij huariá'raa a'ájna a Jerusalén. ¹⁴Majta a'fimaj i séecan, a'fi mu eeráacij a'ájna a Perge, mati'ij mij a'áa ja'ráaj a'ájna a Antoquíia, a'áa ti huataca'aj a Pisidia. A'áa mu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta' a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, mati'ij mij huatyára'saca'. ¹⁵Mati'ij jo'jíiva'aj i yu'xarij i ti anxíviij, majta séecan i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. Aj mu mij i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'fi mu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Ta'ihuáamua', t'ipua'aj tyi'táj siahuá'ixaatya'cu'j i tye'ítyee i siaj jin ca'nyíjra'aj huo'tá'an, siahuo'té'exaaty'e' iijij.

¹⁶Ti'quij huatyéechaxij a'ijna i Pablo, aj pu'ij i jumuáca' jin huo'tá'ijmujri' mej quee je'ej tyáhuuasime'en, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Setyú'namuajri' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios.

¹⁷A'ijna i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'fi pu hua'antiyíhuoj a'íjma i tahuásimua'ci'ij, jéehua pu huo'támui'rej, mati'ij móoj a'áa jo'tyá'caj a'ájna a Egipto jo'maj quee já'chajca'aj. A'tzúj a'tyéevi'caj pu i Dios hue'rájtoo a'ájna a Egipto, a'ijci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

¹⁸A'fi pu hua' jime' huatyéeviicue'rej huá'puatyej nyinyi'ra'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij. ¹⁹Ajta arahua'puaquej pu hua'antiyipua'rij i tye'ítyee i maj a'áa jo'cháatima'caa i séej chuéj japua, ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Canaán, ti'ij ij huo'tapuejve a'ijci i chuéj a'íjma

i tahuásimua'ci'ij. ²⁰A'yaa pu á'tyeej a'chu muáacuaj anxityej, japuan huá'puatyey japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj. Ajta je'en Dios huo'ta' i juyójmua' ti tyihuo'ta'ijtye'en juéesij jime', a'yaa mu tyityaajú'ca'aj 'asta na'aj quee huaséjre a'ijna i Samuel i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj. ²¹Aj mu mij jaatáhuaviiri' ti síij tye'entyájrutyey ti'ij va'cán jin tyu'ta'íjtaj, ti'quij i Dios a'yan tyu'tá' ti síij tyu'tyáhuire'en huá'puatyey nyinyi'ra'aj jime', a'íi pu a'íin pué'eenye'ej a'ijna i Saúl ti yójra' pué'eenye'ej a'ijci i Quis, i ti hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íijma i maj Benjamín jitze eeráanyej. ²²A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij té'ej i Dios jáa'ri'ri' i ti jin tyihuá'ijtya'ca'aj a'ijna i Saúl, ajta a'íj huatá' i David ti'ij tyihuo'ta'ijtye'en, ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Dios tijin: “Nyáaj nu ja'antyíhuoj a'ijci i David, i ti yójra' pué'een a'ijci i Isaí, tyámua' pu tyiná'astijre', néijmi'i pu a'yan tyí'uurej je'ej nyaj tyá'xie've.” ²³Síij ti a'íj jitze eeráma'can i David, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús, i ti Dios uyo'ta'ítyaca' ti'ij hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj Israel huacháatimee, a'yaa pu tya'rá'astej i Dios i ti jin atóoraj. ²⁴Ti'ij quee xu uve'nyáava'caj a'ijna i Jesús, pu'ríj i Juan huá'ixaatya'ca'aj néijmi'caa a'íijma i maj Israel jo'cháatimee, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' maj seequéj tyú'mua'tyij jutzájta', majta huái'huaj. ²⁵Ajta ti'ij arí a'ájna atyojo'rényesima'aj i xicáara' ti jitzán mui'nyij i Juan, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: “Canu nyáaj a'íin pué'een i siaj jacho've', síij pu óoche' yaja've'mej, a'ijci jimi capu nyéetzij nyetyéviytye' nyaj tyi'tíj jin jaatyáhuire'en.”

²⁶Nye'ihuáamua' mu siaj Abraham jitze eeráanyej, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios, a'ijna i nyúucarij i ti tyi'tyáhuiri' ityáajma pu jitze huatama'can. ²⁷A'íimaj i maj Jerusalén já'chajca'aj, majta i maj tyihuá'ijtya'ca'aj, camu jaamua'aj a'tíj ti pué'eenye'ej a'ijna i Jesús, camu majta yo'itéej muá'raa i nyúucarij i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, ti'ijta atyojo'rényej a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, a'íi mu a'yan tya'rá'astej a'ijci i nyúucarij mati'ij jitzán tyo'ojpuá'rij a'ijci i Jesús. ²⁸Camu je'ej ja'tyoova'aj tyi'tíj maj jitzán ujpuá'ritye'en mej mij jaajé'caj, mati'ij mij jaatáhuaviiri' a'ijci i Piláato ti a'íin jaata'ijta maj jaajé'caj. ²⁹Mati'ij néijmi'i jin a'yan huaríj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj a'ijci i jitze yu'xarij, aj mu mij ja'ajtajá i cúruuj jitze, mati'ij mij jaatyá'avaataca'aj. ³⁰Ajta i Dios pu jaatájuurityey. ³¹A'chu pua'an xicáj, Jesús pu huatóosejrataca' a'íijma jimi i maj jamuán huacíj ti'ij a'áa ja'rájraa a'ájna a Galileea, ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, ajta ijíij a'íi mu a'íin pué'een i maj tyihuá'ixaatye' i tye'ityee a'ijci jitze ma'can i Jesús.

³²Tyajta ityáj, a'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' a'ijci i nyúucarij ti naa huánamuajrii, a'ijna i ti jin Dios atóoraj a'íijma jimi i tahuásimua'ci'ij. ³³Pu'ríj ityáajma a'yan tyita'rá'astijre, i tyaj hua' jitze eeráma'can, a'íj

pu jin aróo'astej ti'ij jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i chufícarij jitze ti hua'puaj tijn: “Muáaj paj nyiyóoj pué'leen, ijíj nu'ríj nyáaj muatáataj.” ³⁴Pu'ríj i Dios a'yan tyaataxájtaca' ti jaatájuuritye'sij ti'ij quee huatyéjpetey i tyévira', a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj tijn: “A'yaa nu ji'ré'can jime' tya'ránya'astesij je'ej nyaj nyeríj tyi'tíj tya'táratziiri' a'íjci i David.” ³⁵A'íj pu jin ajta a'yan tyá'xaj séej jitze i chufícarij tijn: “Capáj tyu'tásij ti huatyéjpetey i tyévira' a'íjci i ti muahuiire', i ti ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere' a jimi.” ³⁶A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íi pu i David hu'o'tyáhuui i jutyéityeristiyamua' je'ej ti i Dios tyaata'íjtya'ca'aj, a'tzúz a'tyéevi'caj ti'quij huamuí', mati'íj mij ja'vá'naj a'íjma jamuán i huásimua'ci'ij, ajta je'en huatyépetyaca' i tyévira'. ³⁷Ajta a'íjna i tyévira' i Dios ti jaatájuurityej, capu huatyépetyaca'. ³⁸A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej ti a'íjna i Dios tyajamuaatú'uunyi'raj a'íjci jime' ti Jesús huamuí' ja'mua jime'. ³⁹A'íj pu jin tyihuo'tú'uunyi'raj néijmi'caa i maj tyá'antzaahuatye'sij, ajta i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', capu a'náj tyi'tíj jin tyajamuaatú'uunyi'rajche'. ⁴⁰Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'yan tyaja'mua'uurej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. ⁴¹A'yaa mu tijn:

Cási' mu siaj já'xaahuaj,
 xu'huóomua'tzij i jutzájta', siajta yo'huá'xij,
 ji'nye ijíj ti yaa jooméj,
 tyi'tíj nu jin a'yan tyí'uurej i siaj quee
 ja'antzaahuatye'sij, tipua'aj a'tíj já'mua'ixaatya'aj.

⁴²Mati'íj iiráacij u tyeyúuj tzajta', a'íjna i Pablo majta i maj jamuán huajú'ca'aj, aj mu mij séecan hu'o'táhuaviiri' mej mij majtáhua'aj tyihuó'mua'tyey séej jitze i xicáj maj jitzán juso'pii. ⁴³Ti'ij antyipua'riaj i maj huóosi i tyeyúuj tzajta', jéehua mu i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan i maj jaataxié'vej i huá'yi'raj, a'íi mu hua' jamuán jó'ju' a'íjci Pablo ajta i Bernabé. A'íi mu mij tyámua' tyihuó'ixaaj, mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej ti tyi'huóoxie've', a'íjci jime' i Dios ti hu'o'xie'vej.

⁴⁴Ti'ij ajtáhua'aj tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze maj jitzán juso'pii, néijmi'i mu tin tyúusiij i maj a'áa huacháatimee, mej mij jáanamua'aj i nyúucaria'ra' i tavástara'. ⁴⁵Mati'íj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can hu'o'séj maj jéehua tyúusiij i tyeítyee, tyámua' mu tyihuá'anchueerej, aj mu mij huatyóohuij maj a'yan tyu'xáj tiquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo, majta je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj. ⁴⁶Mati'íj mij ca'nyíjra'aj huatóoa' a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijn:

—A'yaa pu tyi'taci'puaj tyaj anaquéej mua'ajmaj
 jamuaaté'exaatye'en mu siaj Israel jitze ajtyáma'can a'íjna i
 nyúucaria'ra' i Dios. Siajta mua'aj caxu jaataxie'vej, caxu siajta

tyá'tzaahuatye' siaj júurij xá'ra'nyij i Dios jimi jusén jime', a'íj tu tyij jin a'íjma jimi ujo'ju'uj tál'ju'un i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

⁴⁷Ji'nye a'yaa pu tyitaata'íj i tavástara' tijn:

Nyáaj nu jamua'antyíhuoo mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siata'aj huó'ixaatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mata'aj mij jáamua'reej a'íimaj i nyúucarij i nyaj jin hue'rátoosij, néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua.

⁴⁸Mati'íj jáanamujri' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, naa mu tyityaatóotyamua'vej, mati'íj mij huatyóohuij maj a'yan tyu'taxáj tijn naa pu huánamujrii i nyúucaria'ra' i tavástara', aj mu mij néijmi'i tyá'antzaahuaj i Dios ti arí hua'antyíhuoca'aj mej mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'. ⁴⁹A'íj mu jin jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i tavástara' néijmi'que' a'áa ti huaca'aj. ⁵⁰Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyu'xájtaca' séecan jamuán i úuca i maj naa tyí'tyetyeítyee, majta tzáahuatyí'ra'aj hua' jimi tyí'cha'íj, majta a'íimaj i tyétyaca i maj jéehua tyí'tíj jin juxié'va'ca'aj a'ájna a chájta', ca'nyíjra'aj mu huo'ta' mej mij je'ej pua'aj huó'uurej a'íjci i Pablo, majta i Bernabé, mej mij hue'rá'ityej jo'maj jo'cháatima'caa. ⁵¹Mati'íj mij a'íimaj jaatacá'tzij i juca'quéj tí'ij cáaxij i chuéj, mej mij a'íimaj i tyeítyee jáamua'reej maj ootyá'ítzee i Dios jimi, aj mu mij jo'c'íj, a'ájna a'chájta' a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijn Iconio. ⁵²Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', naa mu tyúutyamua'va'ca'aj, ajta a'íin jéehua hua' jitze séjria'ca'aj i júuricama'ra' i Dios.

Mati'íj a'áa tyihuojo'mua'aj a'ájna a Iconio a'íjna i Pablo ajta i Bernabé

14 ¹Mati'íj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Iconio, a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij utyájruij i hua' tye'yúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, mati'íj mij tzáahuatyí'ra'aj jin tyihuo'mua'aj a'íjma i tyeítyee, a'íj mu jin jéehua tyá'antzaahuaj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can. ²Majta séecan i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj je'ej pua'aj huojo'namujraj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'. ³A'íj mu jin a'áa já'tyeej a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, a'íj mu jitze tyí'ca'nyáaj i tavástara' metyihuo'ixaaj, ajta i tavástara' a'yaa pu tyá'xa'puí'intaria'ca'aj je'ej maj a'íimaj tyí'xajtaca'aj, a'íjci jime' ti Dios hua'xie've', a'íj pu jin ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij a'yan huárinyij, majta jáamua'reej i tyeítyee yee i Dios mu jitze aróoca'nyej. ⁴Majta i tyeítyee i maj a'áa já'chajca'aj a chájta', a'íi mu jé'ta' huac'íj, séecan mu a'íjma jamuán i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan a'íjma jamuán i Jesús maj jamuán huac'íj. ⁵Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can,

a'íi mu jaaxá'pui'intarej a'íjma jamuán i maj tyityatytyj, mej mij huo'tyá'xi'in, majta huo'tyáto'sixi'in tyetyéj jime'. ⁶Ajta a'íjna i Pablo ajta i Bernabé, mati'íj jáamua'reeri' aj mu mij huatoo'uj, a'áa mu ja'rá'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Listra, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Derbe, a'áa pu jitzán ja'ajtyáama'can a'ájna a Licaonia, majta néijmi'que' a'áa ti hua'ca'aj, ⁷jo'maj majta huaja'ixaatya'ca'aj i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios.

Mati'íj jaatyáto'sixij a'íjci i Pablo a'ájna a Listra

⁸A'áa pu síj jo'tyávaaca'aj a'ájna a Listra, tyévij tiquee ráyi'vaaca'aj. Capu huáyi'caa, ji'nye a'yaa pu ényee'ej huanie'huaca'. A'íjna i tyáati' a'áa pu jo'tácatyíi, ⁹jatyanamuáarasima'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo, ti'quij i Pablo jaaséej ti jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj ti'íj huarúj. ¹⁰Aj pu'íj a'yan tyaatajé ca'nyíin jime' tijin:

—Huatyéjchaxij, tyámua' naa.

Ti'quij a'íin ájtzunaca', ajta je'en huatyóochej ti rájra'nyij. ¹¹Mati'íj jaaséej je'ej ti tyí'tíj huáruuj i Pablo, aj mu mij huatyéjíihuajra i tyeítyee junyúucaa jime' i maj jin tyí'xaj a'ájna Licaonia, a'yaa mu tijin:

—Dioosij mu yava'cáanyej, a'yaa muaasé'rihua'aj mati'íj tyétyacaa mej mij yahuatáséjre'en tajimí.

¹²A'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin, a'mújna mu Bernabé, a'íi pu a'íjna pué'een i dios tyaj a'yan jatamuá'muaj tijin, Júpiter, ajta a'mújna mu Pablo, a'íi pu a'íin pué'een a'íjna i Mercurio, a'yaa mu jaatamua'aj a'íjci i Pablo, ji'nye a'íi pu tyí'xajtaca'aj. ¹³A'íjna i puaríj ti jin tyí'huire' i tyeyúuj tzajta', Júpiter ti ántyapuaj a'áa ti jo'tyávaaca'aj jo'tij jo'tyárutyí'ij a chájta', a'íi pu túuru'uj ajootoj, ajta i xúuxu'uj ti to'tyátutzijhua, majta i tyeítyee, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyihuo'támu'vejritye'en. ¹⁴Mati'íj jáamua'reeri' a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij tya'cásujtza'naj i tyúucaanaa, mati'íj mij áan jo'tyájruij i tyeítyee tzajta' mua'antyi'íihuaj, ¹⁵a'yaa mu tijin:

—Mua'aj tyétyacaa, ¿ji'nye sij tásij a'yan tyí'tyaricij? Ityáj tu tyajta tyétyacaa pué'een, yaa siati'íj mua'aj. A'yaa tu een jime' mujo'vá'ju'un tyata'aj jamuaaté'exaatyee'en siaj sij jaatapuá'citaj a'íjci i tiquee tyí'tíj huire', siajta ja'antzaahuatyee'en i Dios ti júurij, i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá, ajta i cháanacaj, ajta i jájtyij, ajta néijmi'i ti'íj na'aj pua'máj tyí'sejre'. ¹⁶A'náj imuáj pu a'yan tyu'ríj, Dios pu tyu'tá' maj i tyeítyee a'yan rijcaj je'ej maj a'íimaj tyá'xie'va'ca'aj. ¹⁷Capu a'náj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyúuxie've', a'íjci jime' i ti tyámua' ricij, ji'nye a'íi pu uhuaja'ta'ítyacaa i víityee, ajta ti tyámua' tyú'ciirej, ajta tyajamuatá'sij i siaj jáacua'nyij, siata'aj naa tyuutyámua've'ej.

¹⁸Tyij majta meríj a'yan tyihuo'té'exaatyaa'ca'aj, tyámua' pu tyihuo'tatyési'huarij maj huo'tá'ijmujra mej mij quee i tyeítyee tyihuo'támu'vejritye'en.

¹⁹Aj mu mij séecan ará'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'ráacij a Antoquía, majta a Iconio, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítyee ti je'ej pua'aj tyí'tyevij i Pablo. Aj mu mij i tyeítyee jaatyáto'sij tyetyéj jime' a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyí'mua'ajcaa tijin pu'ríj huamuí', mati'ij mij ji'rasa'riéechajraa ajéjre' i chájta'naj jitze. ²⁰Ajta mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' tyúusiij, a'íi mu mij eetyahuúistiraj a'íjci jimi i Pablo, aj pu'ij ájchej, ajtáhua'aj ujo'tyájrurij u chájta', yaa ariá'pua'aj pu jó'raa a'íjci jamuán i Bernabé, a'áa mu jó'ju' a Derbe.

²¹Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucarij i Dios ti jin hue'rátoosij, a'ájna a Derbe, jo'maj jéehua huojo'mue'tij i tyeítyee maj tyá'antzaahuaj, aj mu mij támij huariá'cij a'ájna a Listra, majta a'ájna a Iconio, majta a Antoquía. ²²A'yájna yatij huaca'aj jéehua mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'yaa mu tyihuó'ixaaj mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej ti tyúuxie've', majta mu a'yan tyihuo'té'exaaj ti ajta juxie've' maj jaapuéjtzitarej mej mij ujo'tyájrurij jo'tij Dios tyejé'ijtaj. ²³Majta mu huásij antyíhuo mej mij tyu'tyáhuúire'en hua' tye'yúuj tzajta', mati'ij mij huatyéenyuj i Dios jimi, majta huoo'ítzi'va'aj, aj mu mij jitzán huo'tyájto a'íjci i tavástara' i maj jitzán tyá'antzaahuaj.

I Pablo ajta i Bernabé, majtáhua'aj mu ujó'ju' a Antoquía Siria ti jitze ajtyáma'can

²⁴Mati'ij mu jó'ju' a'ájna a Pisidia, a'áa mu mij ja'rá'aj séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Panfilia. ²⁵Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios, a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Perge, aj mu mij támij jo'c'ij a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Atalía. ²⁶A'áa mu báarcuj jitze atyáacij, mati'ij a'áa jó'ju' séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antoquía, a'ájna chájta' jo'maj yo'táhuaviiraca'aj ti i Dios huó'cha'íin, mej mij a'yan tyu'muárie'en je'ej maj meríj tye'entyici'ij. ²⁷Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Antoquía, aj mu mij hua'ajsii i maj tye'yúuj tzajta' jusi'rihua'aj, néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyu'muáriej a'íjma jimi, je'ej ti ajta i tavástara' tyihuo'tá' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij majta a'íimaj tyá'antzaahuatye'en. ²⁸I Pablo ajta i Bernabé, a'áa mu á'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye'.

Mati'ij a'áa ja'tyúusi i Jerusalén

15 ¹A'áa mu a'náj séecan ja'rá'aj a'ájna a Antoquía, Judea maj ja'ráacij, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyihuó'mua'tyey i ju'ihuáamua', tiquee je'ej tyí'rij ti Dios tyihuo'tú'uunyi' tipua'aj mequee ja'antysisíjchej i junavíj, a'yájna ti'ij tyeetyájto i Moisés. ²A'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuó'ixaaj

tzáahuatyí'ra'aj jime', mati'ij mij a'íjma antyíhuo a'íjci i Pablo majta i Bernabé, majtáhua'aj séecan, mej mij a'áa jó'ju' a Jerusalén, majta je'en jaaxá'pui'intare'en a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta' a Jerusalén.

³Mati'ij a'áa ja'ráacij a Antoquía, a'áa mu je're'nyej a Fenicia, majta a'ájna a Samaaria, majta huo'té'exaa maj majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can tyá'antzaahuaj i Dios jimi. Aj mu mij huatóotyamua'vej a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' mati'ij huó'namuajri' je'ej maj tyí'xajtaca'aj.

⁴Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén a'ájna i Pablo ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuo'tyéjeje a'íimaj i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', majta i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij. Mati'ij mij néijmi'i huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyámua' tyú'ruuj hua' jimi i séecan i tyeétyee. ⁵Majta séecan a'íimaj i fariseos i maj majta tyá'tzaahuatye', a'íi mu ájhuiixij, mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Juxie've' maj ja'antyísiichixi'in i junavíj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj séej chuéj japua já'ma'can, miche' ja'rá'astej néijmi'i je'ej ti tyu'ta'íjtaca' a'ájna i Moisés.

⁶Aj mu mij tyúusiij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij, mej mij tyi'huó'ixaatye'en a'íjci jime'.

⁷Mati'ij a'tzúj a'tyévi'ij maj tyí'xaj, aj pu'ij i Pedro ájchej, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', mua'aj xu seríj jamua'reej a'náj ti imuáj i Dios na'antyíhuoj nyéetzij, ney nyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íimaj tyá'antzaahuatye'en. ⁸Ajta i Dios, i ti jú'mua'ree je'ej ti a'tíj tyí'mua'tzej i jutzájta', a'íi pu taataséjra ti huo'taxié'vej, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyihuo'tá' a'ájna i ju júuricamej ti'ij huatyá'itzeere'en a'íjma tzajta' ti'ij ajta ityájma tyitaatá'. ⁹A'íjci jimi i Dios, néijmi'i tu taxa'aj tyana'aj een, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyámua' tyihuó'ruuj mati'ij jimí tyá'antzaahuaj. ¹⁰A'íj pu jin, ¿ji'nye een jime' a'yan setyá'xaj i Dios a'íjci jime' siaj tyihuá'íjtye' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' yi'ráj jime' i maj quee ja'viicue'raca'aj i tahuásimua'ci'ij, tyajta ityáj? ¹¹Ajta a'yájna, a'yaa tu tyá'tzaahuatye' tyaj quee tyu'nájchitaca', a'íjci jime' ti tavástará' tajapuá huatanyúj, a'yaa pu cha'tána'aj hua' japua tyu'tányuusij a'íjma.

¹²Aj mu mij néijmi'i huatyápua'riaca' i maj tyí'xajtaca'aj, mati'ij mij huó'namuajri' je'ej maj tyihuá'ixaatya'ca'aj a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé. Néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyihuo'tá' mej mij tyi'tíj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj, a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can. ¹³Mati'ij ja'antypuá'ríj i maj tyí'xajtaca'aj, aj pu'ij Santiago a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nye'ihuáamua', sianáanamujri'. ¹⁴Simón pu taat'éxaa ti i Dios huo'tyáhuu a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, séecan i tyeítsee tzajta' mej mij majta tyámua' tyaatá'an. ¹⁵Je'ej maj tyí'xaj a'íimaj, a'yaa mu cha'taj mana'aj ará'tyeej tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajta'ca'aj i Dios jitze ma'can, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ¹⁶a'yan tijin:

Ti'ij antyúuci'tyij, aj nu xaa nyij nyáaj uvé'nyesij.

A'íjna i chi'ra'an i David, i ti arí á'vej, nyáaj nu nyajtáhua'aj já'ajca'nyej.

Nyáaj nu ja'antyítaahuaj jájcuan a'íjci jitze i ti ooj ajá'ajnyee.

¹⁷Mata'aj mij séecan jáahuoonyij i tavástará', a'íjma jamuán i tyeítsee i maj séej chuéj japua já'ma'can,

i maj meríj nyejitzé pu huatóomua'aj.

¹⁸I tavástará' pu jájcua'j imuáj tyu'tá' maj a'íjci tyú'mua'tyij, ajta ará'tyeej ti tyu'tá' i junyúuca.

¹⁹A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tyaj quee

tyihua'antyiú'nyi'ra'an a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta ja'antzaahuatye'sij i Dios. ²⁰Jéetze' pu tyí'huire' tyaj tyihuo'ta'ítyi're'en yu'xarij jitze, tyej tyij a'yan tyihuo'té'ixaatye'en maj quee tyí'cua'caj i maj tyu'támu'vejritaca' hua' jimi i hua' dioosij, majta quee juxana'ciria'aj úuca jamuán, majta i úuca quee juxana'ciria'aj i tyétyacaa jamuán, majta quee jacua'caa hue'ria'ra' tyi'tíj maj jaatyácue'mi'in, ajta maj quee jacua'caa i xúuria'ra'. ²¹Ji'nye mati'ij mana'aj tyityeetyóohuij jo'maj jo'cháatimee, tyeítsee mu séejre' maj huá'ixaatye' je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés, i maj hua' tyeyúuj tzajta' já'ji'vii ti'ijta atyojo'r'é'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii.

I yu'xarij maj huo'ta'ítyi'ri' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

²²A'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij, majta néijmi'i i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', a'íi mu jo'xá'pui'intarej maj séecan antyíhuoonyij, mej mij huo'ta'ítye' a Antoquía, a'íjma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé. A'íj mu antyíhuo i Judas ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Barsabás, majta a'íjci i Silas, a'íi mu a'íin pué'een i tyétyacaa maj jéehua juxie've' hua' tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'. ²³A'íjma mu jimi jaata'ítyaca' i yu'xarij ti a'yan tyá'xaj tijin:

“Ityáj i tyaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij i tyaj tasi'rii i tyeyúuj tzajta', yaa tu já'muatyojtye' mu siaj tyá'tzaahuatye', siajta séej chuéj japua jo'cháatimee a'ájna Antoquía, siajta a'ájna Siria, ajta a'ájna a Cilicia. ²⁴Tu'ríj jáamua'reeri' maj séecan iye'ej jo'c'ij tyaj quee ityáj huo'ta'ítyaca', a'íi mu mij tyajamua'antyiú'nyi' a'íjci jime' je'ej maj tyajá'mua'ixaatye', a'íj

xu sij jin quee che' je'ej jájtyoovej. ²⁵Ji'nye néijmi'i tu'ríj a'yan tyo'xá'pui'intarej tyaj séecan antyíhuoonyij ityájma maj jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij huo'ta'ítyeja' ja'mua jimi, a'íjma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé, ²⁶A'íimaj mu meríj a'yan tyityatoomua'aj maj huá'cui'nyij a'íjci jimi i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. ²⁷A'íj tu jin huo'ta'ítyaca' a'íjci i Judas, tyajta i Silas, a'íi mu jamuaaté'examu'e'sij néijmi'i je'ej tyaj tyeríj tyaxá'pui'intarej. ²⁸A'yaa pu tyámua' naa tya'rá'najchaca' a'íjci i júuricama'ra' i Dios, ajta ityájma, tyaj quee jéehua tyi'tíj jin tyajámua'ljcatye'ej, sulu a'íj tu'uj i ti jéetze' juxie've'. ²⁹Siaj quee jacua'caa i ya'muáatyee hue'ra' i maj hua' mu'vejritacaa i judioosij jimi, caxu siajta jacua'caj hue'ria'ra' i tyi'tíj ti huatyácue'mi'ny'i'huaca' nusu i xúuria'ra', caxu siajta juxana'ciria'aj úucaaa jamuán, majta i úucaaa quee majta juxana'ciria'aj i tyétyacaa jamuán. Típua'aj a'yan xáarinyij a'íjci jime' je'ej tyaj tyajámua'ixaaty'e', tyámua' xu tyityeetyá'itzeere'sij i Dios jimi. A'yaa tu tyaja'muatyojtz'i're'."

³⁰Mati'ij a'íimaj huo'tatyootya'aj, aj mu mij jo'c'íj a'ájna a Antoquía, aj mu mij hua'ajsi' néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij huo'tapíj i yu'xarij. ³¹Mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' jo'j'íjvej i yu'xarij, tyámua' mu naa tyityaatootyamua'vej, ji'nye jéehua pu ca'nyíjra'aj huo'ta'. ³²Ajta a'íjna i Judas, ajta i Silas, i maj majta tyihuá'ixa'tyahua'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jéehua ca'nyíjra'aj huo'ta' i ju'ihuáamua' a'íjci jime' i maj tyihuo'té'examu'e'. ³³Mati'ij a'tzúj a'áa a'tyéevi'ij, aj mu mij i maj tyá'tzaahuatye' tyámua' naa tyihuo'tatyójtje'ej mej mij juxáahuaj jó'ciinyej, mata'aj mij majtáhuaj a'áa ja'rá'astij a'íjma jimi i maj uhuojo'ta'ítyaca'. ³⁴Ajta a'íjci i Silas, a'yaa pu tya'rá'najchaca' ti a'áa jo'tyá'itzeere'en. ³⁵Ajta a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, a'íi mu Antoquía jo'tyá'itzee, majta séecan jamuán, móoche' mu tyihuá'mua'tyajca'aj, majta huá'ixaatyac'a'aj i tavástara' nyuucacaj.

Ti'ij i Pablo ajtáaraa a'íjci jimi i Bernabé

³⁶A'tzúj a'tyéevi'caj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Bernabé tijin:

—Tyooj tyajtáhuaj'aj huojova'muáaren i ta'ihuáamua' i maj a'áa jo'cháatimee néijmi'que' jo'tyaj tyeríj huojó'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástara', tyata'aj jáamua'reej je'ej ti tyihuá'hui're'.

³⁷Ajta a'íjna i Bernabé, a'íj pu vi'tímu'caj i Juan, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Marcos. ³⁸Ajta a'íjci i Pablo capu ja'rá'najchaca' ti já'anvi'tij, ji'nye i Marcos pu a'áa huojóohua'xijca'aj a'ájna a Panfilia, capu che' hua' jamuán tyihuá'mua'tyajca'aj. ³⁹A'íj mu jin quee tyámua' tyo'xá'pui'intarej, mati'ij mij juxáxui'ij jo'c'íxij, ajta a'íjna i Bernabé, a'íj pu jo'ví'tij i Marcos, báarcuj jitze mu jo'c'íj a'ájna

a Chipre. ⁴⁰ Ajta a'íjna i Pablo, a'íj pu huatajé i Silas ti'ij jamuán jó'me'en, majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu jaatáhuaviiri' i tavástará' ti'ij huó'cha'íin a'íjma i maj hua'puaj, mati'ij mij jo'cáj. ⁴¹ A'áa mu huatyéeney a'ájna a Siria, majta a'ájna a Cilicia, ca'nyíjra'aj mu hua'tá'caria'aj i hua' tyeyúuj tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'.

Ti'ij Timoteo hua' jamuán ujó'mej a'íjma i Pablo ajta i Silas

16 ¹ A'íjna i Pablo, ajta i Silas, a'áa mu jo'rén'nyej a Derbe, majta a'ájna a Listra, a'áa mu séej jo'tyoo ti tyá'tzaahuatye', ti a'yan ántyapuj tijin Timoteo, ajta i náanajra' Israel pu jitze ajtyáma'can, ajta i táatajra' griego pu pué'een. ² Tyámua' mu yó'mua'rajca'aj a'íjci i Timoteo a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i Listra maj já'ma'can, majta i Iconio maj já'ma'can. ³ A'íjna i Pablo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Timoteo ujó'me'en hua' jamuán, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj ja'antyisíjchej i navíira' mej mij quee je'ej tyá'mua'tziire'ej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye néijmi'i mu jamua'reeriaca'aj ti griego pué'eeney'ej i táatajra' a'íjci i Timoteo. ⁴ Néijmi'que' jo'maj jo'rén'nyinyiica'aj ti'ij na'aj tye'chájta'najmee, a'áa mu huó'ixaaj i tyeítyee je'ej maj tyaaxá'pui'intarej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huiire' a Jerusalén. ⁵ A'íimaj i maj jusi'rihua'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj tooa'care'ej i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íj mu jin támui'risima'aj i maj tyá'tzaahuatye'.

© 1996 David C. Cook

Los Hechos 16:4-8

Pablo pu jimí huataséjre a'ijna i a'tíj Macedonia ti já'ma'can

⁶Ajta i júuricama'ra' i Dios, capu huo'ta' maj huó'ixaatye'en i nyúucarij a'ájna a Asia, a'áa mu huatyéenyey a Frigia majta a'ájna a Galacia, ⁷a'áa mu véjri' tanyéj jo'tij ja'vá'asej síij i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Misia. A'yaa mu tyí'mua'ajcaa maj utyájrutyey a'ájna chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Bitinia, ajta capu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios. ⁸Matí'ij mij antacíj után jitze pujmua' a Bitinia, matí'ij mij a'áa je'cáanyey chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Troas. ⁹Tíca' pu i Pablo tyi'tíj huaséj, ti a'áa jo'tyávaaca'aj után jitze pujmua', a'tíj ti séej chuéj japua já'ma'can ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Macedonia, jéehua pu jaatáhuaviiri' a'yan tijin: “Eetára' yu jitze pujmua' pata'aj taatáhuuie'en.” ¹⁰Tí'ij a'yan tyu'séeraj a'ijna i Pablo, jiyé'tzín tu tyámua' huátaruuj tyej tyij antáciinyey a'ájna a Macedonia, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reerica'aj ti i Dios taatajé tyej tyij huo'té'ixaatye'en i nyúucarij ti jin Dios hue'rátoosij.

Matí'ij tyihuo'mua'aj a'ájna a Filipos

¹¹A'ájna a Troas a'áa tu i báarcuj jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'c'íj a'ájna a Samotracia jo'tij chuéj já'ajnyeej a jáata', yaa ariá'pua'aj tutyij ará'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Neápolis. ¹²Tyajta je'en a'áa jo'c'íj, aj tu tyij a'áa ja'rá'aj séej i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Filipos. A'áa mu já'chajca'aj a'íimaj i maj Roma jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'ín pué'een i chájta'naj ti jéetze' juxie've' a'áa ti huataca'aj a Macedonia. A'áa tu á'tyeej a'chu pua'an xicáj. ¹³A'náj matí'ij pua'aj juso'píhua'aj, aj tu tyij iiráacij a jéjre' chájta', a'áa tu jo'r'é'nyey véjri' játye', tyej tyij jáahuoonyij jo'tij jáai'rij tyaj huatyényuunyij i Dios jimí. A'áa tu oorás'aca', tyati'ij tyij huo'té'exaa i nyúucaria'ra' i Dios a'íijma i úucaa maj tyúusiiria'ca'aj. ¹⁴Síij i íiti', a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Lidia, Tiatira pu já'ma'can a'íjna, cáanarij pu tyí'to'racaria'aj ti tyí'nacamuua. A'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimí, aj pu'ij Dios jaatá' tí'ij tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo. ¹⁵Aj pu'ij huái'huaca', majta néijmi'i i ihuáamua'mua', ajta a'yan tyitaatajé a'íjna i Lidia tijin:
—Típua'aj a'yan tyajamuá'miteeraste'ej i nyaj nyeríj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara', siata'aj mujo'vá'ju'un nyaj jamuán jó'nyaj ja'chej.

Aj pu'ij ca'nyéjrij jime' taatajé.

¹⁶Séej pu a'yan tyu'ríj, tyati'ij a'áa joojú'caj jo'tyaj tyiye'ixa'tyehua'aj i Dios, a'áa tu íjmue'estaj ja'antynájchaca' ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj ti támua'rej. Séecan pu jimí ajtyávaaca'aj tí'ij jéehua túmii huo'mué'tiste'en. ¹⁷Tí'quij a'íjna i íiti' taatavén, a'áa pu ja've'íijhuasima'aj tacújta' a'yan tijin:

—A'múumaj mu tyétyacaa mu jahuiire' i Dios i ti tajapuá já'sejre' a'yaa mu mij tyajámua'ixaatye' je'ej ti tyíi'rij ti Dios tyajamuaatú'uunyi'.

¹⁸Á'tyeej ti a'yan tyihuojó'vajaran, 'asta na'aj quee i Pablo jatyúna'vej, aj pu'ij ooré'nyeeriaca', ti'quij a'yan tyaatajé a'ljci i tyiyáaru' tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ijtye' a'ljci jitze ma'can i Ciríistu' paj iirájra'nyij a'mújcij jitze mu íjmue'estaj.

Ti'ij a'yan tyaatajé, aj pu'ij iirájraa a'ljci i íitaj tzajta'.

¹⁹Majta a'íimaj i maj tyé'ijtya'ca'aj i íjmue'estaj, mati'ij jáamua'reeri' tiquee che' je'ej tyíi'riitaca'aj maj jaamué'tin i túmii a'ljci jimi, aj mu mij huo'vivi' a'íijma i Pablo majta i Silas. Mati'ij mij huojó'v'itij a'íijma jimi i maj tyí'ijta a'ájna jo'tij ja'rájta'cuaj. ²⁰Mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj i juésij tijin:

—A'íimaj i tyétyacaa, Israel maj jitze ajtyáma'can, jéehua mu hua'jaaxiejtje'ej iye'ej maj huacháatimee. ²¹Yi'ráj mu tamua'tyeej tiquee je'ej tyíi'rij tyaj ja'antzaahuatye'en, na'ríij tyaj a'yan huárinyij ityáj i tyaj Roma jitze ajtyáma'can.

²²Mati'ij mij i tyeétyee huo'tájaaxiejvi'ri' a'ljci i Pablo, majta i Silas, aj mu mij i juésij tyu'ta'íjtaca' maj tyihua'cáa'ri'raxi'in i tyihuá'caanaa, majta hue'riá'vaxi'in. ²³Mati'ij jéehua huo'tyaváaxi'ij, aj mu mij hue'tyáanaj, majta jaata'ij i ti tyí'cha'ij ti huó'cha'iin tyámua' naa. ²⁴Aj pu'ij a'ájna i maj tyéecha'íiraj, a'íi pu a'úun huojó'tyájo jo'tij quee já'i'rij maj iirá'ciinyej, ajta i huá'iicaj, a'áan pu a'nárujtya'xij i táabla jitze.

²⁵A'tzáaj jé'ta' tíca', a'ájna i Pablo ajta i Silas, móoche' mu tyenyúusima'caj i Dios jimi, majta tyí'chuiicaca'aj, majta i séecan i maj nami'huaca'aj hua' jamuán, a'íi mu huá'namuajraca'aj, ²⁶ti'ij jiye'tzín jime' huatóoca'tzij i chuéj, ajta i chi'ij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ca'nyíin pu huatóoca'tzij. Aj pu'ij tya'antácuunyixij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ajta tyí'ijtzaanyixij i cadéenaj i maj jin anají'qui'huajma'caaj i maj námi'.

²⁷Ajta a'ájna i ti tyí'cha'iica'aj, ti'ij huájij, aj pu'ij jaaséej ti arí tya'antacúunyi'huajma'caj jo'tij tyeje'tyanámi'huajma'caa, ti'quij juchúun íjcutaca' ti'ij huóoje'caj, ji'nye a'yaa pu jaata'aj maj meríj iiráacij i maj nami'huaca'aj. ²⁸Ajta i Pablo, a'yaa pu tyaatajé ca'nyíin jime' tijin:

—Capáj asíj je'ej ja'uurej, yú'tyaj tyooj néijmi'i iiráatyij.

²⁹Aj pu'ij tiéj huáhuo i ti tyí'cha'iica'aj, ti'quij huatéechisima'aj ujo'tyájrapij jo'maj já'nami'huaca'aj, aj pu'ij tyítunutaca' a'ájna véjri' jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'ájna i Pablo, ajta i Silas. ³⁰Ti'quij hui'ráavi'tij, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye náarinyij ti'ij Dios tyinaatú'uunyi'?

³¹Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ántzaahuatye' i tavástará' a'íjci i Jesús, aj pu i Dios tyimuaatú'uunyi'raj, ajta a'íjma i maj ajamuán aja'chej.

³²Mati'ij mij jáa'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástará' a'íjci i a'tíj, majta a'íjma i maj jamuán aja'chej. ³³A'áa pu'uj tána'aj a'tzáaj tíca' a'íjna i ti tyí'cha'iica'aj, a'íi pu huo'ljó'sij i maj tyí'puejtyi'huaca'aj, ajta je'en huái'huaca' a'íjna i ti tyí'cha'iica'aj, majta i maj jamuán aja'chej. ³⁴Tí'ij ij huojo'ví'tij i juchéj, aj pu'ij tyihuo'cue'ej, ajta i maj jamuán aja'chej, jéehua mu huatóotyamua'vej a'íjci jime' maj ja'antzaahuaj i Dios.

³⁵Iiya' mu'uj a'íimaj i juéesij huo'ta'íj i xantáaru'uj, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i ti tyí'cha'iica'aj i hue'rátóonyij a'íjci i Pablo ajta Silas. ³⁶Aj pu'ij a'íjna i ti tyí'cha'íj, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Manaata'íj i juéesij nyaj jamu'rátóonyij, pu'ríj siaj juxáahuaj jó'ciinyej.

³⁷Ajta a'íjna i Pablo, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyí'cha'íj tijin:

—Ityájma, i tyaj romanos pué'een, a'íi mu jéjrista' taatyáavaxij tyeétyee tzajta', majta quee xu tyi'tíj taa'fhuo'raj je'ej tyaj tyi'tíj jin tyityo'tyá'itzee, mati'ij mij te'tyáanaj. ¿Nyi íjij meri'ij támij jaxie've' maj tii'rátóonyij avíitzij jime'? Catu iiráaju', miche' a'íimaj yeve're'nyej mata'aj a'íimaj tii'rátóonyij.

³⁸Mati'ij mij i xantáaru'uj a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i juéesij je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Pablo, aj mu mij tyámuá' tyu'tátziin a'íimaj i juéesij mati'ij jáamua'reeri' maj romanos jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íjna i Pablo ajta i Silas. ³⁹Mati'ij mij ujó'ju' a'íimaj i juéesij mej mij utyojo'túu'uunyi' hua' jimi i maj hua'puaj, aj mu mij hue'rájtoo, majta huo'ta'íj maj eeráciinyej a'ájna a chájta'. ⁴⁰Majta a'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu iirácij jo'maj já'nami'huaca'aj, mati'ij mij a'áa jó'ju' Lidia ti ja'chej, mati'ij huo'séeraaj majta ca'nyíjra'aj huo'tá'aj i maj tyá'tzaahuatye', aj mu mij jo'c'íj.

Mati'ij tyúunyo'si'ij a'ájna a Tesalónica

17 ¹Mati'ij mij jo'c'íj, a'íjna i Pablo ajta i Silas, a'áa mu jo're'nyej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Anfípolis, majta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Apolonia, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tesalónica, jo'tij hua' tyeyúuj já'sejre' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²Ajta a'íjna i Pablo a'yaa pu'uj tyu'méj je'ej ti tyeyí'tihua'aj ti tyihuó'mua'tyey, a'úu pu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta', tí'ij a'yan atyojo're'nyej a'ájna xicáara' jitze mati'ij pu'a'aj juso'pii, huéicaj sáahuaj pu tyihuó'ixaaaj i yu'xarij jitze.

³A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' ti jajpuéetzij já'ra'nyij a'íjna i ti Dios ja'antyíhuoj, ajta tí'ij huamu'f', a'yaa pu ajta tyúuxie'va'ca'aj ti huatájuurej, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin:

Los Hechos 17:1-4

—A'íjna i Jesús, i nyaj já'mua'ixaatye' a'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu'.

⁴Sécan mu tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, aj mu mij huo'jaahua a'íjci i Pablo, majta i Silas. Jéehua mu majta tyá'antzaahuaj i maj griego pué'een i maj jana'michej i Dios, majta mue'tíj i úcaaa i maj jéetze' juxie've'. ⁵Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu huápu'i'ij huá'anchueerej, mati'ij mij sécan tyísi i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee i maj ámana'aj huaci'ij, mata'aj mij ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij huatanyínyu'caj. Aj mu mij a'áa jó'ju' jo'tíj Jasón ja'chej, a'íj mu mij huáhuo i Pablo, majta i Silas, mej mij hui'rávi'tíj, majta tyu'tátuire'en i tyeítyee jimi. ⁶Ajta mati'ij quee huo'tyoj a'íjma i maj hua'puaj, a'íj mu mij jo'l'áj i Jasón, majta sécan i maj tyá'tzaahuatye', a'íjma mu jimi ahuojóotoj i maj tyityatatyíj a chájta', majta a'yan tyitye'entyijíihua tíjin:

—A'íimaj i tyétyacaa i maj tyi'jaaxiejtaj néijmi'que' i cháanacaj japua, a'íj mu jin meríj majta yará'aj, ⁷ajta a'íjna i Jasón, tyámua' pu tyihuo'tyéeeje i juchéj, néijmi'i mu a'íimaj quee a'yan ricíj je'ej tí tyí'ijta i tajtúhuan, jí'nye a'yaa mu tyí'xaj tí sfíj ajtáhuaj tyí'ijta, a'tíj tí a'yan ántyapuaaj tíjin Jesús.

⁸Mati'ij a'íjma huánamuajri', je'ej mu pua'aj tyityo'tóomuajtyaca' i tyeítyee, majta i maj tyityatatyíj. ⁹Aj pu'ij i Jasón, majta i sécan, túmii mu tyu'tá' a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, aj mu mij huo'tátoo.

Mati'ij a'áa jo'tyú'uuca'aj a Berea a'íjna i Pablo ajta i Silas

¹⁰Tíca' mu i maj tyá'tzaahuaty'e' huo'ta'ít'yaca' a'íjci i Pablo majta i Silas, mej mij jiye'tzín jó'ciiney' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Berea, mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij a'úu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ¹¹A'íimaj i maj Berea ja'chej, jéetze' mu tyámua' naa tyí'tyetyeiit'eristaca'aj mequee a'íimaj i maj Tesalónica huacháatima'caa, naa mu tyámua' ty'a'ancuriáa' i nyúucarij, a'náj tina'aj mu jahuoooca'aj i yu'xarij jitze mej mij jáamua'reej tipua'aj a'yan tyí'ja'yájnatan je'ej maj tyihuá'mua'tyajca'aj. ¹²A'íj mu jin mue'tíj tyá'antzaahuaj, majta mue'tíj i griego maj jitze ajtyáma'can, a'íi mu majta tyá'antzaahuaj i úuca' maj jéehua juxie've', majta i tyétyacaa. ¹³Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can, Tesalónica maj já'chajca'aj, mati'ij jáamua'reeri' ti i Pablo huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios a'ájna a Berea, aj mu mij a'áa jó'ju', mati'ij mij huatyóohuij maj ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeétyee mej mij hua'aj jaaxiejtje'en. ¹⁴Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuaty'e', a'íi mu quee á'tyeej, je'en mu jaata'ít'yaca' i Pablo ti'ij jó'ra'nyij a'ájna a ti ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'éj, ajta a'íjna i Silas, ajta i Timoteo, a'áa mu jo'tyá'ítzee a'ájna a Berea. ¹⁵Majta i maj Pablo jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu jamuán ujó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Atenas. Mati'ij támij huariá'cij, ajta i Pablo a'yaa pu tyihuo'táhuaviiri' maj a'yan tyaaté'exaatye'en a'íjci i Silas majta i Timoteo maj jiye'tzín uja'rá'ciiney' a'ájna a Atenas.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Atenas

¹⁶Ti'ij Pablo óoche' hua'cho'va'caj a'ájna a Atenas, jéehua pu tyinyú'caca' i jutzájta' a'íjna jime' ti huo'séj i hua' diosij i maj iiratyé'tya'ajma'caa néijmi'que' a chájta'. ¹⁷A'íj pu jin i Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i séecan jamuán i Dios maj na'michej. A'náj tina'aj pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna jo'tij tyaja'tuíhuaj tá'yi'ij. ¹⁸Séecan mu a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj tyúumua'tyey i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin epicúreos, majta séecan estoicos maj hua'tamuá'muaj, a'íi mu mij huatyóohuij maj tyu'xáj a'íjci jamuán i Pablo. Séecan mu mij a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Ji'nye tyí'xaj mu ti jéehua tyi'tyáxajta?

Majta séecan a'yan tijin:

—Cuxáa tyí'ta'ixaatye' séej jime' i nyúucarij ti séej Dios jimi já'ma'can.

A'yaa mu tyí'xajtaca'aj, ji'nye Pablo pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta je'ej maj tyityaatájuurij. ¹⁹Mati'ij mij yo'vítij

a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Areópago, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'ri' tyaj jáamua'reej tyi'táj ti pué'een mu paj jájcuan tyí'tamua'tyej? ²⁰ Ji'nye petyí'ta'ixaatye' tyi'táj jime' tyej quee yó'itej, tyá'xie've' tyaj jáamua'reej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij.

²¹ Majta néijmi'i i maj Atenas já'ma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj meríj a'áa jo'cháatima'caa a Atenas, a'áj mu namuajraca'aj majta tyuu'ixáatye'ej je'ej ti jájcuan tyi'táj ricij.

²² Aj pu'ij Pablo aje'ta' huatyéechaxij hua' tzajta' i maj aja'tyúusiiria'ca'aj a'ájna a Areópago, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mua'aj Atenas siaj já'ma'can, a'yaa nu tyaja'muasej siaj jéehua huá'tzaahuatye' i judioosij tyámua'. ²³ Ji'nye nyati'ij majo'cha'canya'aj jo'siaj jóosi'rii, séej nu huaséj ti jitzán a'yan tyé'yu'si' tijin: “Tyámua' tu tya'tá'caa i Dios tyaj quee jamua'tyej.” A'ájci i siaj quee jamua'tyej, tyámua' xu tya'tá'caa, a'áj nu nyij nyáaj jamuaaté'xaatye'ej.

²⁴ A'ájna i Dios i ti jaatyátaahuaca' i cháanacaj tyaj japuan séejre', ajta néijmi'i i ti íiyan tyí'sejre', a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'ijta néijmi'que' u tajapuá, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua. Capu a'yun chej i Dios íiyu'uj tyeyúuj tzajta' i tyétyacaa maj jaatyátaahuaca'.

²⁵ Capu a'yan tyúuxie've' maj tyi'táj jin jahuiiria'aj, ji'nye a'íi pu néijmi'caa tatá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij, ajta tatá'caa i áacaj tyej tyij ucayáatiyi'can, ajta tyitató'caa néijmi'i i ti tyitá'tiitiye'.

²⁶ A'yaa pu i Dios jáaruuj maj séej mana'aj jitze eeráneye' i tyáataj néijmi'i i tyeítyee, mej mij néijmi'que' séjre'ej íiyan i cháanacaj japua. Ajta a'yan tyihuo'xá'pui'intari'tzej a'chu maj á'tíjti're'en, ajta jo'maj jo'cháatime'nyij. ²⁷ Siata'aj sij jáahuonyij i Dios, siaj sij jáatyonyij, capu ajta muja' imuáj já'sejre' ityájma jimi. ²⁸ A'yaa pu tyí'een, ji'nye a'áj tu jimi júurij i Dios, tyej tyij mahuací'ca'an, tyej tyij tyajta séjre'ej, mati'ij majta a'íimaj i maj tyí'chuicacaa mua'ajmaj jimi, i maj a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

“Itýáj tu tyajta i Dios jitze eeráma'can.” ²⁹ Ji'nye itýáj tu i Dios jitze eeráma'can, capu ij juxie've' tyaj a'yan tyí'mua'ajcaj ti Dios ooroj jin taavijhua, nusu i pláataj jime', nusu tyetyéj jime'. Capu a'yan een ti'ij tyi'táj i maj jaatyátaahuaca' i tyeítyee je'ej maj ye'ej tyéejtyoj i jumua'tzúra'aj jime'. ³⁰ A'náj imuáj capu i Dios huo'xíjtyej i tyeítyee maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyúuxie'va'ca'aj, ajta ijíj pu a'íin huá'ijtye' néijmi'caa i tyeítyee maj tyá'antzaahuatye'en jimí i Dios. ³¹ Ji'nye i Dios pu'ríj jaataxájtaca' a'náj ti huá'xijtye'en néijmi'caa i tyeítyee, a'íi pu huá'xijtye'en a'ájna i a'táj i Dios ti arí ja'antýihuoj, ajta arí huo'taséjra ti a'yan tyi'ja'yájna a'ájci jime' ti jaatájuurityej.

³² Mati'ij jáanamujri' maj huatájuurij i muí'chítyee, séecan mu jaatyáxaahuataca', majta séecan a'yan tijin:

—A'yaa tu tyá'xie've' paj pajtáhua'aj tyitáa'ixaaty'e'en a'ljci jime'.

³³Aj pu'ij i Pablo iirájraa jo'maj jóosiiria'ca'aj. ³⁴Séecan mu i tyeítyee jamuán ujó'ju', majta tyá'antzaahuaj. A'yaa pu síij ántyapuaaca'aj tijin Dionisio, i ti hua' jitze ajtyáama'cantaca'aj a'ájna a Areópago, ajta síij i íiti' ti a'yan ántyapuaj tijin Dámaris, majtáhua'aj séecan i maj majta tyá'antzaahuaj.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto

18 ¹Ti'quij té'ej i Pablo iirájraa a'ájna a Atenas, aj pu'ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Corinto. ²A'áa pu séej jo'tyoo ti Israel jitze ajtyáama'can ti a'yan ántyapuaj tijin Aquila, a'áa pu já'ma'can chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Ponto. A'ájna i Aquila, ajta i íira'ra'an ti a'yan ántyapuaj tijin Priscila, a'íi mu a'áa ja'ráacij a'ájna a Italia, ji'nye a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' a'ájna i Claudio i ti va'cán jin ty'íjta i romanos jimi, maj iirá'ciinyej néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáama'can. Ajta a'ájna i Pablo, a'íi pu uhuojo'vá'muariaa', ³ajta a'yan cha'taj na'aj tyí'muarie'ca'aj ti'ij a'ájna i Aquila, ajta i Priscila. A'íj pu jin hua' jamuán ajo'tyá'ítzee, mej mij néijmi'i tyu'muarie'en. ⁴Ajta a'náj tina'aj mati'ij pua'aj juso'pihua'aj, a'úu pu ja'tányinyiica'aj hua' tyeyúuj tzajta', jo'tij tyihuaja'ixa'tyahuaj ti'ij hua'antyimue'tin a'íjma i maj Israel jitze ajtyáama'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁵Mati'ij ará'aj a'ájna i Silas ajta i Timoteo Macedonia maj ja'ráacij, Pablo pu huatyóochej ti a'náj tina'aj tyihuó'ixaaty'e'en i yu'xarij jitze, ajta tyámua' tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáama'can, ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'. ⁶Majta a'íimaj camu jaxie'va'ca'aj maj jáanamuaaj, a'íj mu jin huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyéjeeve, aj pu'ij Pablo tyu'tacá'tzj i tyúucaanaa mej mij jáamua'reej tijin mo'tyá'ítzee i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'aj xu jujíimua'aj pué'eenye'ej xá'ju'un ti'ij jamua'ant'yá'sej i puéjtzij, canu nyáaj. Ajta íjij ti yujo'que'tij ja'mej, hua' jimi nu jo'ma'aj na'mej i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁷Aj pu'ij iirájraa u hua' tyeyúuj tzajta' ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'tj ti a'yan ántyapuaj tijin Justo. A'íi pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta avéjri' já'chajca'aj jo'tij i tyeyúuj jo'tyéjvee. ⁸Ajta a'ájna i Crispo, i ti ty'íjta u tyeyúuj tzajta', a'íi pu tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi, majta néijmi'i i ihuáamua'mua'. Majta mue'tj i maj Corinto jo'cháatima'caa, mati'ij jáanamuaajri' i nyúucarij, metyá'antzaahuaj mati'ij mij huá'huaca'. ⁹A'tzáaj tíca', tavástara' pu huataséjre a'ljci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, póoche' paj hua'ixáatya'aj i nyúucarij, capáj ja'ant'yápua'citacare'en. ¹⁰Ji'nye nyáaj nu ajamuán yésejre', capu a'tj mua'ant'yimue'tij, ti'ij puéjtzij muaatá'an, majta jéehua i nyetye'ítyeristyamua' yésejre' iye'ej chájta'. ¹¹A'íj pu jin i Pablo séej

nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' a'áa já'tyeej a'ájna a Corinto, hua'mua'tyáaj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios.

¹²Ti'ij i Galión tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime' a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Acaya, i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyinyínyu'cacuca' a'íjci jimi i Pablo, mati'ij mij yo'láj i juéesij jimi.

¹³Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa i tajtúhuan tijin:

—A'íjna i tyáati', a'íi pu huá'mua'tyey i tyeítyee mej mij seequéj tyá'na'miche'en i Dios, ma'ajta quee a'yan tyitatá'caa i tayi'ráj tyaj a'yan rijcaj.

¹⁴Pu'ríj tin tyu'taxáatajche' a'íjna i Pablo, ti'ij i Galión a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Tipua'aj tyi'tíj je'ej huá'uurenyijche', na'ríj a'tíj huajé'catajche', aj nu xaa ja'muanamuáarajche' mua'ajmaj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, ¹⁵ajta nyúucarij na'aj pué'een i siaj jin tyi'ijta, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jujíimua'aj siana'aj jo'xá'puí'intare'en, ji'nye canu nyáaj já'xa'puí'intare' a'íjci i nyúucarij.

¹⁶Ti'ij ij i Galión tyu'ta'íjtaca' maj néijmi'caa iirá'ityej a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i juéesij. ¹⁷Aj mu mij néijmi'i jaatyéevi' a'íjci i Sóstenes i ti tyi'ijta u tyeyúuj tzajta', mati'ij mij jaatyáavaxij jiisa'puaj i tajtúhuan. Ajta a'íjci i Galión, capu jitzán juxié'va'ca'aj.

Ti'ij i Pablo ajtáhua'aj a'áa jo'mej a Antoquíia

¹⁸Ajta i Pablo tyámua' pu óoche' tyé'tyee a'ájna Corinto. Ti'quij huo'tatyójtjej i ju'ihuáamua', ajta je'en báarcuj jitze atyájraa, a'íijma jamuán i Priscila ajta i Aquila. Mati'ij mij antacíj a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Siria. Ti'ij quee xu uja'rayi'váacaj a'ájna a Cencrea, aj pu'ij ahuóosisaaxij ti'ij aróo'astej tyi'tíj ti jin atóoraj. ¹⁹Mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Éfeso, a'áa pu i Pablo huojoohuá'xij a'íijma i Priscila ajta i Aquila, ti'quij u tyeyúuj tzajta' jo'tyájrurij, ajta je'en tyihuó'ixaaj a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'úun jóosi'rihua'aj. ²⁰A'íi mu mij jaatáhuaviiri' ti jéetze' á'tyeevi' hua' jamuán, ajta capu otyóoca'an. ²¹Aj pu'ij huo'tatyójtjej, a'yaa pu tijin:

—Tipua'aj i Dios a'yan tyá'xie've'ej, nyajtáhua'aj nu yajamarámuaarij.

Ti'quij i Pablo i báarcuj jitze atyájraa, aj pu'ij jó'raa. ²²Ti'ij ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, ajta je'en a'áa jo'r'é'nyej a Jerusalén, ti'ij huo'tatyójtje'en i maj tyeyúuj tzajta' jusi'rii, aj pu'ij té'ej a'áa jo'mej a Antoquíia. ²³A'tzúj a'tyéevi'caj, aj pu'ij té'ej jájcuan iirájraa, ti'ij a'áa ja'tanyéj jo'tij ja'chájta'najmee a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galacia, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Frigia. A'íi pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye'.

Ti'ij Apolo tyihuó'ixaaj a'ájna a Éfeso

²⁴A'áa pu a'náj s'íij jo'r'ényej Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaaj tijin Apolo, a'áa pu já'chajca'aj chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Alejandría. Tyámua' pu tyee'yí'tihua'aj ti tyihuó'ixaatyee'en, ajta tyámua' tyiyo'iteeca'aj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze. ²⁵Naa pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej ti tyá'xie've' i tavástara', ajta naa tyuutyámua've'ej tyihuá'ixaatyaca'aj, tyámua' pu tyihuá'mua'tyajca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta a'íj pu'uj mua'reeriaca'aj i ti jin i Juan huo'íiri'. ²⁶A'íi pu huatyóochej ti tyihuó'ixaatyee'en u tyeyúuj tzajta' naa tyu'toocua'nyéej, mati'ij jáanamujri', a'íjna i Priscila ajta i Aquila, a'íi mu jaatajé ti'ij uhuojo'vá'muaarej, aj mu mij jéetze' tyámua' tyaatá'iteeri' je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'. ²⁷Ajta ti'ij i Apolo arí jo'yi'muúicaj a'ájna a Acaya, a'íi mu i maj tyá'tzaahuatye' canyíjra'aj jaatá', aj mu mij yu'xarij huo'ta'ítyi'ri' i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa ja'chej, mata'aj mij tyámua' tyeetyéjeevej. Ti'ij a'áa ja'r'áj a'ájna a Acaya, tyámua' pu tyihuo'tyáhuui a'íijma i ti Dios huo'ta' juxié'vi'ra' jime' mej mij tyá'antzaahuatye'en. ²⁸Ji'nye a'yaa pu tyihua'ráaje i tye'ítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i yu'xarij jitze pu huo'taséjra ti Jesús a'íin pué'een i Ciriístu'.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Éfeso

19 ¹Ti'ij ooj i Apolo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto, Pablo pu huáaraa mu'icauqéj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee a'áa ti huataca'aj a Asia. Ti'ij ij té'ej a'áa ja'r'áj a'ájna a Éfeso, jo'tij jéehua huojotyoy i maj tyá'tzaahuatye'. ²A'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi sia'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios siati'ij tyá'antzaahuaj?
Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Catu ma'yá'namuajraca'aj maj jaxajta i júuricama'ra' i Dios.

³Aj pu'ij i Pablo a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj nyúucaritze' xáai'huaca'?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íj tu nyúucaritze' huái'huaca' i Juan.

⁴Pablo pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Juan pu huo'íiri' i tye'ítyee mej mij seequéj tyú'mua'tyij i jutzájta', ajta a'íi pu huá'ixaatya'ca'aj maj tyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i ti ooj uvé'nyesij majca'huáyee, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús.

⁵Mati'ij jáanamujri', aj mu mij huái'huaca' nyúucaritze' i Jesús. ⁶Ajta ti'ij i Pablo hua'vá'muarie'xij i hua' mu'úutze', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios huatyá'ítzee hua' tzajta'. Mati'ij mij huatyóohuij maj tyu'xáj nyúucarij jime' i maj quee xu jaayí'tihua'aj, majta maj tyu'taxáj i Dios jitze ma'can. ⁷A'yaa mu a'chu tamuáamuata' japuan hua'puaj i tyétyacaa ará'axcaa.

⁸Huéeicaj máxcirie' pu á'tyeej ti i Pablo uja'tá'nyinyiica'aj hua' tyeyúuj tzajta', jo'tij tyihuaja'ixaatya'ca'aj quee tyí'tziinye'ej, ajta hua'tyámue'tisima'aj i tyeítýee a'íjci jime' i ti jin i Dios tyí'ijta. ⁹Majta séecan, camu jáanamujri' i nyúucarij ti huá'ixaatya'ca'aj, sulu a'yaa mu mij je'ej pua'aj tyí'xajta'ca'aj i tyeítýee tzajta'. Ti'quij i Pablo avá'raj a'ájna hua' tzajta', ajta séecan jo'ví'tij i maj tyá'tzaahuatye', a'ájna jo'maj tyihuaja'mua'tyeej, jo'tij ja'chej i ti a'yan ántyapuj tijin Tirano. A'áa pu a'náj tina'aj tyihuá'ixaatya'ca'aj, ¹⁰a'yaa pu huaríj a'chu hua'puaj nyinyi'ra'aj ti a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj, a'íj mu jin néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Asia i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu jáanamujri' i nyúucaria'ra' i tavástará'. ¹¹Ajta a'íjna i Pablo, va'cán pu jin tyámua' tyí'uuriajca'aj i tyeítýee tzajta' a'íjci jitze ma'can i Dios, ¹²ti'íj ajta a'íjna i paanyújra' a'íjci i Pablo, nusu tyí'caanaria'ra', típua'aj a'tíj hua' japua áan tyojo'ojpíjxi'in i mej tyí'cucui', aj mu mij tyámua' rinyij, majta i tyiyáaru'uj iiráaju' i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítýee.

¹³Majta séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a cáayej jitze ajcáci'ca'aj, a'íi mu hui'tamuárityahua'aj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítýee, máaxie'va'ca'aj maj a'yan huárinij nyúucaria'ra' jitze i Jesús, a'íj mu jin a'yan tyihuá'jeevaca'aj i tyiyáaru'see tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ijtye' a'íjci jitze ma'can i Jesús i ti jitzán ma'can tyí'xaj i Pablo sij iiráciinyej.

¹⁴A'yaa mu rijcaa i maj aráahua'puaj ará'axcaj i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i a'tíj ti a'yan ántyapuj tijin Esceva, i ti tyihuá'ijtya'ca'aj i maj tyí'huíire' u tyeyúuj tzajta'. ¹⁵Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i tyiyáaru' tijin:

—Nyáamua'tyeej a'íjci i Jesús, nyajta nu jamua'reej a'tíj ti Pablo pué'een, arí mua'aj, ¿a'tyaanyíj sij pu'ricij?

¹⁶Ti'íj a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij a'íjna i tyiyáaru' jiyé'tzín hua' jitze rájve, ajta huo'mué'tij ti'íj huo'tyényo'si'ij. Mati'íj mij huatóo'uj mamuámua'vi'ij majta tyi'puéetyi'huaj. ¹⁷Majta i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Éfeso, i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyí'tíj huó'ruuj, a'íj mu jin tyu'tátziin. Mati'íj mij jéetze' mue'tíj jaamua'aj a'íjci i tavástará' Jesús.

¹⁸Majta mue'tíj i maj tyá'antzaahuaj, a'íi mujo'vá'ju'un mej mij huatóoxaj jéjrista' tyi'tíj maj je'ej pua'aj huáruuj, ¹⁹majta mue'tíj i maj tyí'chahuaa, umuj tyaja'ráai'puj i tyúuyuxaa, mati'íj mij tyu'tyáatiej, metyi'séeracaj i tyeítýee. Mati'íj mij jaatyé'itej a'chu ti tyá'najchica'aj a'íjna i yu'xarij, a'yaa pu ará'aj a'chu huá'puatyej japuan tamuáamuata' ví'ra'aj i pláataj. ²⁰A'yaa mu i nyúucaria'ra' i tavástará'

meríj jéetze' néijmi'que' tyá'mua'reeriaca'aj, majta jaséjrataca'aj i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

²¹Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Pablo jaaxá'pui'intarej ti uhujó'vá'muaarej a'ájna a Macedonia, ajta a Acaya, ajta ti ooj a'áa jó'yi'ij a Jerusalén. Ajta ti'ij Jerusalén hujo'va'muáaren, juxié'va'aj pu ta'mej ti a'áa jó'me'en a'ájna a Roma. ²²Aj pu'ij i Pablo hua'puáaca huata'ítayaca' i maj jahuiire', a'íjci i Timoteo ajta i Erasto mej mij jó'ciinyej a'ájna a Macedonia, ajta a'ájna óoche' pu a'áa jo'tyóo'itzee a Asia.

Matí'ij tin tyúucuij a'ájna a Éfeso

²³A'áa mu a'náj jéehua huatanyínyu'cacuca' i tyeétyee a'íjci jime' i maj huataséjre i maj tyá'tzaahuatye'. ²⁴Síij pu a'ájna pu'éeenye'ej i ti a'yan ántyapuj tíjin Demetrio, a'íi pu chi'ij tyí'ta'huacare'ej ti tyi'cále'en i ti pláataj tyúumua'tij, ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij chi'ra'an i hua' díos ti a'yan ántyapuj tíjin Artemisa, jéehua mu mij jamue'tijca'aj i maj jimi tyí'muarie'ca'aj. ²⁵A'íi pu'ij hua'ajsií a'íijma i maj jimi tyí'muarie'ca'aj, ajta séecan i maj a'yan cha'taj mana'aj eenye' tyí'muarie'ca'aj, ti'quij a'yan tyihuot'é'ixaaj tíjin:

—Tyétyaca, mua'aj xu jamua'reej tyej tyámua' naa tyá'mue'tij i túmii a'íjci jime' i tyaj jin tyí'muarie'. ²⁶Ajta siati'ij seríj tyí'sej siajta tyí'namuaj, je'ej ti i Pablo metyojo'xajtan tíjin i diosij tyétyaca maj huotaahuaca' camu je'can jime' diosij pu'ricij, a'íj pu jin arí jéehua huomué'tij i tyeétyee i maj a'yan ma'can iie'ej Éfeso, ajta néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Asia.

²⁷Je'ej pu pua'aj tyí'uurej, ji'nye a'yaa pu tyu'tái'riitarij tyaj yó'rieenyij i tyaj jin tyí'muijhuaca, ajta i taj tyejúuj i ti tzajta iirájvee i tadioos ti ve'éj, a'íjna i Artemisa, a'yaa pu tyu'tái'riitarij maj quee che' jana'miche'en. Majta camu che' jaataxié've'sij a'íjci i tadioos ti ve'éj i maj jana'michej néijmi'que' a'áa ti huaca'aj a Asia, majta néijmi'que' i cháanacaj japua.

²⁸Matí'ij a'yan tyú'namuajri', jéehua mu huatanyínyu'cacuca', majta huatyejiihuajra, a'yan tíjin:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna i Artemisa, Éfeso ti já'ma'can!

²⁹Capu je'ej huotámiteeraj je'ej maj huárinij a'ájna a chájta'. Matí'ij mij a'íijma jimi ootaj'é'yaca' a'íjci i Gayo majta i Aristarco i maj Macedonia já'ma'can, a'íi mu jamuán huajú'ca'aj a'íjci i Pablo, matí'ij mij hujo'sa'riéechajra a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i tyeétyee. ³⁰Ajta i Pablo, a'íi pu utyárutyimui'ca'aj ti'ij tyihuó'ixaatye'en i tyeétyee, majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' camu jaatá' ti utyájrutyey. ³¹Majta séecan i maj tyityatatyíj a'ájna a Asia, i maj naa yó'mua'raj a'íjci i Pablo, a'íi mu a'yan tyaata'ítiyi'rej tiquee ajo'r'é'nyinyiica'an a'ájna jo'maj jóosi'rii.

³² Majta a'íimaj i tyeítýee i maj jusiiria'ca'aj séecan mu seequéj tyityetyéjjihuajsime'ej, majta séecan seequéj, majta jéetze' ará'axcaa i maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj.

³³ Majta séecan i tyeítýee i maj jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj, a'íi mu tyámua' tyaaté'exaa a'íjci i Alejandro, i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu ajúutajchaca' jo'maj ja've'nyeje' i tyeítýee. Ti'quij i Alejandro jumuáca' jin huo'tá'ijmiejri' mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, ti'ij a'íin hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ³⁴ Majta i tyeítýee mati'ij jáamua'reeri' ti a'íin Israel jitze ajtyáma'can, néijmi'i mu huatyejiihuajra a'yaa mu á'tyeej a'chu hua'puaj ooraj maj a'yan tyityetyéjjihuaaj tijin:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna i Artemisa Éfeso ti já'ma'can!

³⁵ Ajta a'íjna i ti tyí'yu'xacaa, a'íi pu huo'tá'ijmiejri' maj quee che' tyí'xajtaj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa i tyeítýee tijin:

—Mua'aj tyeítýee, Éfeso siaj já'ma'can, néijmi'i i tyeítýee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu jamua'reej ti a'íjna i chájta'naj antyúumua'reej ti jáacha'iin i tyeyúuj ti tzajta' iirájcaj i dios ti ve'éj, a'íjna i Artemisa, ajta i nyéerima'ra' ti tajapúa je'cáanyej. ³⁶ Capu je'ej tyí'rij ti a'tíj já'xaahuataj a'íjci, xaatapuá'cij mu siaj tyé'jjihua, caxu tyi'tíj je'ej uuriaj siaj quee tyámua' tyá'mua'reej.

³⁷ Ji'nye a'íimaj i tyétyacaa i siaj yahua've'vi'tij camu já'xaahuaj i tyeyúuj, camu majta je'ej pua'aj tyá'xaj i tadioos.

³⁸ Tipua'aj a'íjna i Demetrio, majta i maj jimi tyí'muarie', tipua'aj a'tíj huá'jaaxiejvi'raj, má'maj pueej jin séejre' mu juéesij ajta séejre' jo'maj huojoxíjtye'en, miche' a'áa ja'huóonyuuste'en ajta je'en a'yan tyéejcha'íj ti síj ajta síj jujapúa huatányuunyij. ³⁹ Ajta tipua'aj mua'aj tyi'tíj siajtáhua'aj huocaj, a'yaa pu tyúuxie've' maj a'áa yo'taxáj jo'maj néijmi'i jóosi'rii. ⁴⁰ Tyi'tíj ti arí je'ej huaríj ijíj a'yaa pu tyu'táci'pej maj tajitzé tyo'ojpuá'ritye'en a'íjci jime', capu métyi'tíj je'ej tyaj tyi'tíj tyu'taxáj, tipua'aj mataata'íhuo' a'íjci jime' i maj huatyejiihuajra i tyeítýee.

⁴¹ A'yaa pu tyu'taxáataj a'íjna i ti tyí'yu'xacaa, ti'ij ij hue'rá'ityaca' i tyeítýee.

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a Macedonia ajta a Grecia

20 ¹ Ti'ij antyipuá'riaca' i maj huóotya'xij, Pablo pu huo'tajé i maj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'íin tyámua' tyihuo'té'exaatye'en. Aj pu'ij huo'tatyóotye'ej, ti'quij a'áa jó'raa a Macedonia. ² Néijmi'que' pu huó'muaariaca' mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', ca'nyíjra'aj pu hua'tá'caria'aj i nyúucarij jime' i ti jin tyihuo'íxaaj, ti'quij té'ej a'áa ja'rá'aj a'ájna a Grecia, ³ a'áa pu huéecaj máxcirie' á'tyeej. Ti'ij arí tin antyirá'sima'caj i báarcuj jitze ti'ij antára'nyij a'ájna a Siria, ti'ij a'yan tyáamua'reeri' maj

a'yan tyaaxá'pui'intarej maj a'áa ye'tyécho've'en i juyáara' jitze jo'tij jo're'nyéenyijche', a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. Aj pu'ij huariá'raa ti'ij ajtáhua'aj a'áa huatyéenyey a'ájna a Macedonia. ⁴A'íi mu jamuán jój'u' i Sópater yójra' a'íjci i Pirro, Berea ti já'ma'can, ajta a'íjna i Aristarco ajta i Segundo i maj Tesalónica ja'chej, ajta i Gayo Derbe ti já'ma'can, ajta i Timoteo, ajta i Tíquico, ajta i Trófimo, i Asia maj já'ma'can. ⁵A'íimaj i maj tyá'tzaahuatyé' anaquééj mu jój'u' mej mij a'áa taja'cho've'ej a'ájna a Troas. ⁶Tyajta ityáj, ti'ij tyo'puá'riaca' i maj tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jacua'caa i páan tiquee cu'ustij, a'áa tu ja'ráacij a Filipos i báarcuj jitze, anxí xicáj tu jitze huo'táa'saca' a'ájna a Troas, a'áa tu tyij aráahua'puaj xicáj á'tyeej.

Ti'ij i Pablo a'áa huojová'muaariaca' a Troas

⁷Ti'ijta atyojo're'nyey i séej xicáj jitze i ta'nájcaj i itéerij, aj tu tyij tyítasij tyej tyij huariátatare'en i páan, ajta i Pablo tyihuá'ixaatyaca'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatyé'. Ji'nye a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti jój'ra'nyij yaa ariá'pua'aj, a'íj pu jin jéehua tyihuó'ixaaj 'asta na'aj quee jé'ta' tíca' tya'rá'aj. ⁸A'áa tu ja'tyítasij ánimuaj i chil'ij tzajta', ti huéicaj jujapúa tyiváatimee, a'áan pu ú'taaca'aj jéehua i tatzárij jime'. ⁹Ajta tyamuééj a'uun je'rácatyii ti a'yan ányapuaaca'aj tijin Eutico, a'áan pu jo'huáayixij jo'tij ja'nácun. Ajta a'íjna i Pablo jéehua pu tyihuó'ixaaj, a'íj pu jin huamué'tichej i cutz'ij jime' a'íjna i Eutico, ti'quij tyámua' huápu'i'ij tyu'tácuj, aj pu'ij ancuré'vej a'íjci jitze i chil'ij ti huéicaj jujapúa tyiváatimee, mu'i'chícan mu'uj mij jajriáj. ¹⁰Aj pu'ij acájraa i Pablo, ti'ij ij ja've'vi'raxij a'íjci i tyamuééj. Ajta a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyá'tzaahuatyé' tijin:

—Caxu tyí'tziinye'ej, óoche' pu júurij.

¹¹Aj pu'ij i Pablo ajtáhua'aj antyíraj i chil'ij tzajta', ti'quij huo'riá'taarej i páan, mati'ij jaacua'aj, ajtáhua'aj tyihuá'tyixaa, 'asta na'aj quee huatapuá'riaca'. Ti'quij jój'raa. ¹²Ajta a'íjna i tyamuééj, júurican mu jo'ví'tij, a'íj mu jin jéehua ca'nyíjra'aj huatóoa'.

Troas pu ja'rájraa ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Mileto

¹³Tyajta ityáj ta'náatya'aj tu jo'c'ij i báarcuj jitze, a'áa tu ja'rá'aj a'ájna Aso, tyej tyij a'áa ya'rávi'tin a'íjci i Pablo, ji'nye ju'i'icán pu uja'rájraa. ¹⁴Tyati'ij jáatyoy a'íjci i Pablo a'ájna a Aso, aj pu'ij tajamuán atyájraa i báarcuj jitze, tyati'ij tyij jój'u' a'ájna a Mitilene. ¹⁵A'áa tu eeráacij, yaa ariá'pua'aj tu avéjri' ja'ajtyéenyey jo'tij ja'ráahuachij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Quío, tyati'ij tyij séej xicáj jitze a'áa ja'rá'aj a'ájna a Samos. Tyajtáhua'aj yaa ariá'pua'aj a'áa tu ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mileto. ¹⁶A'yaa tu huar'íj, ji'nye Pablo pu jaaxá'pui'intarej tiquee a'áa ja'tanyéj a'ájna a Éfeso,

capu ajta á'tyeerimu'ca'aj a'ájna a'áa ti huataca'aj a Asia, ji'nye jiyel'tzín jime' pu ja'rá'astijmu'ca'aj a'ájna a Jerusalén, tipua'aj a'yan tyí'riitan tyaj a'áa jo'tyú'uucáj mati'ij tyí'ye'estyaa a'ájci jime' i maj jo'támua'reej ti arí a'yan tyooméj huá'puatyej japuan tamuáamuata' xicáj.

Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íjma i huásasij Éfeso maj já'ma'can

¹⁷A'áa pu jo'tyaváaj i Pablo a Mileto, ti'ij huo'ta'íjtaca' maj uhuojo'tájeevej i huásasij i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huíire' a'ájna a Éfeso. ¹⁸Mati'ij i huásasij aje're'nyej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij nyati'ij nyana'aj anaquéej yetyi'tanyéj iye'ej Asia. ¹⁹A'náj tina'aj nu yahuatyéjvee ja'mua jamuán, netyí'huíiria'aj nyajta nyacu'váaj i tavástara' jimi, a'yaa nu tya'canyeyí'nya'aj a'ájci jime' i ti jéehua je'ej pua'aj tyina'antymu'é'tijcaa ajta i maj je'ej pua'aj nyooriajcuca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²⁰Canu a'náj ootyá'ítzee nyaj quee tyajá'mua'ixaatye'ej tyi'tíj ti mua'ajmaj jamuatyáhu'rii, nyetyaja'muamua'tyáaj i tyeyúuj tzajta', nyajta jo'siaj jo'cháatimee. ²¹A'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'yaa nu tyihuó'ixaaj ti a'yan tyúuxie've' mej seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, majta ja'antzaahuatye'en a'ájci i tavástara' Jesús i Ciríistu'. ²²Ajta ijíj a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén a'ájci jime' ti i júuricama'ra' i Dios a'yan tyinaata'íj, canu jamua'reej je'ej ti mu' tyinyaja'huíiria'aj ja'mej. ²³A'íj nu xaa mua'reej, ti jo'tíj na'aj ti huachájtajmee, a'ájna i júuricama'ra' i Dios a'yaa pu tyí'nye'ixaatye' ti a'íin nyejcho've' i maj tzajta' tyí'tyanamuacaa ajta jéehua i puéjtzij. ²⁴Capu nye jitze juxie've' i nyaj jin júurij, a'íj nu'uj xie've' nyaj ja'antyci'tyij je'ej ti i Dios tyi'tíj tyinaa'íjcaj nyaj huo'té'exaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra', ti'ij a'íin tyihuo'tú'uunyi' juxié'vi'ra' jime'.

²⁵Ajta ijíj tyámua' nu tyá'mua'reej, tiquee che' a'tíj me' nyeje'seejran, a'íimaj i nyaj nyeríj huó'ixaaj i Dios ti jin tyí'íjta. ²⁶A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' ijíj, canu nyáaj pué'eenye' tipua'aj tyi'tíj je'ej já'mua'uurej mua'ajmaj, ²⁷ji'nye néijmi'i nu tyajamuáa'ixaa je'ej ti tyá'xie've' i Dios, nyajta quee a'náj tyi'tíj jamuatyá'aviitzej. ²⁸Tyámua' xu'uj, siata'aj huó'cha'íin néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi, jo'tíj i júuricama'ra' i Dios huaja'antýíhuo mej mij a'íjma huácha'íin i maj tyá'tzaahuatye', i ti juxúure' jin huó'naniej a'ájna i Jesús. ²⁹A'yaa nu nyáaj tyá'mua'reej nyati'ij jó'ra'nyij, séecan mu yaja'va'ju'uj muá'ju'un ja'mua jimi maj a'yan een mati'ij íira'vetyee mej tyí'tyaci'macaa, i maj a'yan tya'xié've'ej muá'ju'un maj hua'antypuá'ritye'en i maj tyá'tzaahuatye'. ³⁰Séecan mu avá'ju' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, a'íi mu hue'tzij jin tyihuá'mua'tyen, mej mij a'íjma antymue'tin i maj tyá'tzaahuatye'. ³¹Tyámua' xu'uj

mua'aj, xo'támua'reeri' nyaj huéicaj nyinyi'ra'aj tyajamuáa'ixaa tújca'rij tzajta' nyajta tíca'rij tzajta', canu a'náj jaatáxaahuataca' nyaj tyajamuáa'ixaa na'canyeyi'nya'aj ja'mua jime'.

³²Ajta ijíj nye'ihuáamua' Dios jimi nu jamuatyátoosij, ajta i nyúucaria'ra' ti jaxaj juxié'vi'ra' jime'. A'íi pu néijmi'i pu tyí'uurej tí'ij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, ajta néijmi'i huo'tá'sij i ti jin atóoraj a'íjma jimi i jutyéítyeristyamua'. ³³Canu nyáaj a'náj tyi'táj nyacua'aj tipua'aj túmii, na'ríj tyihuá'caanaa. ³⁴Sulu a'yaa xu tyá'mua'reej, nyej nyasíj nyamuáca' jin tyu'muáriej nyej nyij jaamué'tin tyi'táj ti juxie've' nye jimi, ajta a'íjma jimi i maj nyaj jamuán huacáj. ³⁵A'náj tina'aj nu jamuáa'itiiri' ti a'yan tyúuxie've' siaj tyu'muárie'en ajta siaj sij huo'tyáhuire'en a'íjma i maj quee je'e'j tyéejviicue', a'íj xu ú'mua'reeriaj je'e'j ti tyu'taxájtaca' i tavástará' Jesús tíjin: “Jéetze' pu tyá'mua' tyé'yi'ij nyaj tyí'puejva'aj quee nyaj tyi'táj ancuriáan.”

³⁶Ti'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj i Pablo, aj pu'ij tyítunutaca' ajta huatyényuj i Dios jimi hua' jamuán. ³⁷Néijmi'i mu huóoyiinyixij majta néijmi'i jir'é'chuiixij, majta jityápu'i'tza'xij a'íjci i Pablo. ³⁸Jéehua mu juxaamuijritya'ca'aj, jinye a'yaa pu tyihuo'té'exaaj mej quee che' a'náj me'yé'sejran. Aj mumij jamuán ujó'ju' jo'tij ja'tyájraa i báarcuj jitze.

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a'ájna a Jerusalén

21 ¹A'áa mu'uj mij joovátzij i ta'ihuáamua', aj tu tyij ityáj atyáacij i báarcuj jitze, tyati'ij tyij huatátaje'yaca' a'ájna a Cos, yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Rodas, tyati'ij tátyij a'áa jo'r'é'nyej a'ájna a Pátara. ²A'ájna a Pátara a'áa tu séej jo'tyoo i báarcuj Fenicia ti jó'yi'ij, a'íj tu tyij jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'cáj. ³A'áa tu joojú'ca'aj tyati'ij jaaséej a ti ja'ajhuáchij, a'yaa pu tya'rájtyapua'j tíjin Chipre, a'áa tu muáca'ta' pujmua' ajcaanyej, mu tu'uj jó'ju' 'asta tyana'aj quee a'áa ja'rá'aj a Siria. Ajta i báarcuj a'áa pu je'cáca tyu'tyájtóo i íjca'j ti tyú'tisime'e'j a'ájna a Tiro, a'áa tu tyij acáacij. ⁴Tyati'ij a'íjma huátyoj i maj tyá'tzaahuatye', aráahua'puaj xicáj tu á'tyeej tyaj hua' jamuán ajo'tyu'uj. A'íimaj mu júuricama'ra' i Dios jitze ma'can jaatá'ijmiejri' a'íjci i Pablo tí'ij quee a'áa ja'tányinyiica'an a Jerusalén. ⁵Ti'ij mu tyojo'ma'aj aráahua'puaj xicáj jitze, aj tutyij jo'cáj. Néijmi'i i tyétyacaa muanyíny'i'chaj, majta huayóomua'aj, a'áa mu tojóotoj jo'tij joo'ástimee i chájta'naj, a'áa tu tyij tyítunutaxij jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij huatyényuj i Dios jimi. ⁶Tyati'ij huo'tatyóoty'a'aj, aj tu tyij atyáacij i báarcuj jitze, majta a'íimaj huariá'cij jo'maj jo'cháatimee.

⁷Tyati'ij jaatyáaxijtye i tyaj huajú'ca'aj i jájritze', Tiro tyaj ja'rácij tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Tolemada, a'áa tu huo'tatyójtje'j i

ta'ihuáamua', tyajta hua' jamuán séej xicáj ajo'tyu'uj. ⁸Yaa ariá'pua'aj tu jo'cáj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Cesarea. A'áa tu ja'tanyéj jo'tij ja'che'j a'ájna i Felipe i ti tyihuá'ixa'tyee tye'ityee, a'íi pu a'íin pué'een sáij i maj aráahua'pua'aj ará'asej i maj tyí'huire' i tye'yúuj tzajta', a'áa tu jo'tyá'itzee a'ájci jimi i Felipe.

⁹A'ájna i Felipe muáacuacaa pu tyiyójmua'ca'aj i úuca me'j quee xu huíche'j, a'íi mu jaxajta'ca'aj nyúucaria'ra' i Dios. ¹⁰A'áa tu tyij á'tyee'j a'chu pua'an xicáj, ti'ij ij sáij ará'aj ti Dios jitze ma'can tyí'xajta'ca'aj, Judea ti já'ma'can, a'yaa pu ántyapua'aj a'ájna tijin Agabo. ¹¹Ti'ij tajimí ará'aj, aj pu'ij ja'vá'xistaca' i ti jin ahuóoji'ca'ca'aj a'ájna i Pablo, aj pu'ij a'ájci jin anóoji'que'j i ju'fíca'j jitze, ajta i jumuáca' jitze, ti'ij ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa pu tyí'xaj i júuricama'ra' i Dios tijin a'ájna a Jerusalén, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyeetyáji'que'sij a'ájci i ti ja'a'rij a'ájci i maj jin ahuóoji'ca'ajma'aj muá'ci'ij, majta huo'tátuure'sij a'íjma i maj séej i chuéj japua já'ma'can.

¹²Tyati'ij a'áj huánamuajri', ityá'j majta i maj Cesarea já'ma'can, néijmi'i tu jaatáhuaviiri' a'ájci i Pablo ti'ij quee ujó'yi'can a Jerusalén.

¹³Aj pu'ij a'yan tyu'tanyú'j a'ájna i Pablo tijin:

—¿Ji'nye setyityúuyin siajta nyaxaamujritye'? A'yaa nu tyé'nyaca'nyej, canu a'áj nyana'aj jime' maj naatyáji'que'en, sulu nyej nyajta huámui'nyij a'ájna Jerusalén a'ájci jime' i nyaj jahuíre' i tavástara' Jesús.

¹⁴Ji'nye catu jaatáviicue'ri' tyaj jaatyá'itzen, tyaatá' tu'uj tyij, a'yan tyetyatajée'j tijin:

—Che' a'yan atyajo're'nyej je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

¹⁵Ti'ij a'yan tyu'rí'j aj tu tyij tyámua' huátaruuj, tyati'ij tyij ujó'ju' a'ájna a Jerusalén. ¹⁶Séecan mu tajamuán jó'ju' i maj tyá'tzaahuaty'e' Cesarea maj já'ma'can, a'íi mu a'áa tojo're'nyijtyej jo'tij ja'che'j a'ájna i tyáati' ti a'yan ántyapua'aj tijin Mnasón, Chipre ti já'ma'can, i ti arí á'tyee'j ti tyá'tzaahuaty'e'.

Pablo pu uyá'muaarej a'ájci i Jacobo

¹⁷Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, naa mu tyámua' tyitaatyée'je jutyámua'vi'ra'aj jime' a'íimaj i maj tyá'tzaahuaty'e'. ¹⁸Yaa ariá'pua'aj pu i Pablo tajamuán ujó'mej tye'j tyij a'áj ujo'vá'muaarej a'ájci i Jacobo, majta i huásij néijmi'i mu a'áa jo'tyú'uuca'aj. ¹⁹Aj pu'ij i Pablo huo'tatyójtje'j, ti'quij té'ej tyámua' naa tyihuá'tyixaa néijmi'caa je'ej ti tyi'tí'j huáruuj a'ájna jitze ma'can i Dios, a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, ²⁰Matí'ij a'áj huánamuajri', aj mu mij tyaatatyójtzi're'j i Dios. Majta a'yan tyaaté'exaa a'ájci i Pablo tijin:

—Cási' ta'ihuáara', papu'rí'j metyoosé'j, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mue'tí'j mu merí'j tyá'antzaahuaj, néijmi'i mu a'yan

tyá'xie've' maj a'yan tya'rá'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' i yu'xarij jitze a'íjna i Moisés. ²¹Majta a'yan tyihuó'ixaaj néijmi'caa i maj séej chuéj japua ja'chej i maj majta Israel jitze ajtyáma'can, paj muáaj a'yan tyihuá'mua'tyej maj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyaaxájtaca' a'íjna i Moisés, pajta a'yan tyihuá'ixaatye' maj quee ja'antysisí'chej i junavíj i juyójmua', majta quee a'yaa mana'aj tyaá'sime'ej i juyi'ráj. ²²¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj mati'íj jáamua'reej i tyeítyee paj perij ya'uvé'nye? ²³Tyámua' pu jéetze' naa paj a'yan huárinyij je'ej tyaj tyimuaaté'xaatye'sij. Yaa mu muáacuaj huatyu'uj tajamuán i tyétyacaa, i maj ja'antyci'sij i maj jin atóoraj i Dios jimi. ²⁴Pata'aj hua'antyvivi'tíj, pata'aj huá'jajcuare'en hua' jamuán, pajta hua' japua tyu'náachitan, mata'aj mij huoyéj. Aj mu mij néijmi'i jamua'reeren tiquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej maj tyí'muaxaj muéetzij, sulu paj pajta muáaj ja'astej i yu'xarij i maj jin tyí'ijta. ²⁵Majta i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, i maj majta merij tyá'antzaahuaj, tu'ríj tyihuo'ta'ítyi'ri' i tyaj a'yan tyaaxá'pui'intarej maj quee jacua'caa i hue'ra'aj maj jáamu'vejritaca', majta quee jacua'caa i xúure'ej majta i hue'ria'ra' i maj jaatyácue'mi'in. Majta quee juxana'ciria'aj séecan jamuán.

Mati'íj jaatyéevi' a'íjci i Pablo u tyeyúuj tzajta'

²⁶Aj pu'ij i Pablo huojoví'tij i tyétyacaa i maj muáacuaj, yaa ariá'pua'aj pu huóojajcuarej hua' jamuán ti'quij utyájrurij u tyeyúuj tzajta' ti'ij huoté'xaatye'en a'náj maj ja'antyci'sij i maj jin atóoraj, mej mij tyu'támu'vejritaj síj ajta síj.

²⁷Ti'ij arí tin aráahua'puaj xicáj tya'ra'astísima'caj, séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj Asia ja'chej, a'íi mu jaaséj a'íjci i Pablo i tyeyúuj tzajta', mati'íj mij ca'nyíjra'aj huot'a' maj huatanyínyu'caj i tyeítyee. Aj mu mij ootátzunaxij i Pablo jimi, ²⁸a'yan metyi'tyejíhuaj tijin:

—Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siataatáhuiire'. A'íi pu a'íin pu'éen i tyáati' ti néijmi'que' majo'cha'can, seequéj tyihua'mua'tyéé néijmi'caa i tyeítyee je'ej tiquee tyi'tyéevijtij tajimí, ajta maj quee ja'rá'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' i Moisés, ajta je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i tyeyúuj. Ajta séecan i griego utyéevi'tij i tatyeyúuj tzajta', capu tzáahuatyi'ra'aj tyícha'ij i taj tyeyúuj jitze.

²⁹A'yaa mu tyí'xajta'ca'aj, ji'nye anaquéj mu merij jaaséjraca'aj a chájta' a'íjci jamuán i Trófimo Éfeso ti já'ma'can, a'íj mu jin a'yan tyí'mua'ajcaj ti i Pablo a'úun ya'tavi'tístiraa u tyeyúuj tzajta'.

³⁰Néijmi'que' i chájta'naj jitze, jéehua mu huatanyínyu'cacuca', aj mu mij i tyeítyee ará'aj muahuáachisima'aj. Mati'íj mij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, majta ji'rajáanajra u tyeyúuj tzajta', majta je'en jiye'tzín tye'tyáanaxij a ti ja'puertajmee. ³¹Mati'íj merij tin jaje'catacuj a'íjci i Pablo, ti'ij jáamua'reeri' a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tijin néijmi'que'

mu nyinyu'cacuj a'ájna a chájta' Jerusalén. ³²Aj pu'ij a'ájna xantáaru' ta'nájcaj hua'ajsi i juxantáaru'ustyamua', ajta a'íjma i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ljitya'ca'aj, mati'ij mij ujó'huaachij jo'maj jo'tyú'uuca'aj i tyeítyee. Mati'ij jaaséej a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj majta a'íjma i xantáaru'ustyamua'mua', aj mu mij jaatáxaahuataca' i maj jatyáva'ra'aj a'íjci i Pablo. ³³Aj pu'ij ajtyáxiiriaca' i xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij ij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, ajta jaata'íjtaca' maj ja'náji'que'en hua'puácaa jime' i cadéenaj. A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij tyu'ta'íhuo' a'tíj ti pué'eenye'e'ajta tyi'tíj ti je'ej huáruuj. ³⁴Majta a'íimaj i tyeítyee, séecan mu seequéj tyityetyéjijhuasime'e'j, majta séecan seequéj, a'íj pu jin quee je'ej já'miteerastya'ca'aj a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj je'ej ti tyo'xá'pui'intarej, ji'nye jéehua mu je'ej tyáhuaasime'e'j, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj já'anvi'tij a'ájna jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj. ³⁵Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'cachetzíici'huajme, a'íimaj i xantáaru'uj mu'huatyechóoj mu ayootoj a'íjci i Pablo, ji'nye jéehua mu i tyeítyee jama'cujca'aj, ³⁶majta néijmli' i maj cújta' huajú'ca'aj, a'yaa mu tyityeejijhuasime'e'j tijin:
—Che' huámu'nyij.

Ti'ij Pablo jujapuá huatanyúj

³⁷Mati'ij ju'tyarújtje'sima'caj a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj tijin:

—¿Nyi i'ríj nyej tyu'taxáj cíira'tzuj ajamuán?

Ajta a'ájna i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi peeyí'tin i hua' nyuUCAaj i griego? ³⁸¿Nyi pequee muáaj a'íin pué'een i paj Egipto já'ma'can, i ti ará'tyeej ti huá'jaxiejtya'ca'aj i tyeítyee, i ti ajta huojoví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij muáacuj ví'ra'aj maj ará'asej i mej tyí'tyacui'caa?

³⁹Aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jiríj ja'chej a'ájna a Tarso, i chájta'naj ti jéehua juxie've' a'áa ti huataca'aj a Cilicia, jéehua nu muahuavii paj naatá' nyaj tyihuo'té'exaatye'en i tyeítyee.

⁴⁰Aj pu'ij jaatá' ti tyihuo'té'exaatye'en, ti'quij i Pablo huatyéechaxij a'ájna jo'tij ja'cachetzíici'huajme, ajta i jumuáca' jin huotá'ijmujeri' maj quee che' je'ej tyáhuaasime'en. Mati'ij quee che' je'ej tyahuásasima'caj, aj pu'ij hua' nyuUCAaj jin tyu'taxájtaca' i hebreos, a'yan tijin:

22 ¹—Nye'ihuáamua' siajta nyahuásasimua', xáanamujri' je'ej nyaj tyajamuaaté'exaatye'sij i nyúucarij nyaj jin nyajapuáj huatanyuusij.

²Mati'ij jáanamujri' ti a'íj jin tyihua'ixaatya'ca'aj i hebreos nyuUCAaj jime', aj mu mij jéetze' huatyápua'riaca' i maj je'ej tyáhuaasime'e'j. Ajta i Pablo a'yaa pu tyihua'tyé'ixaatye'sima'aj tijin:

³—Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jo'nié'huaca' a'ájna a Tarso a'áa ti ja'ajtyáma'can a Cilicia, a'yaa nu huave'sej iye'e'ej Jerusalén, nyajta tyi'huányamua'aj a'ájci jimi i Gamaliel, i ti a'yan tyaróonajchij i nyúucarij je'e'ej maj tyo'yú'xaca' i tahuásimua'ci'ij. A'náj tina'aj nu a'yan tyáahuosij je'e'ej nyaj tyeetyáhuire'en i Dios, néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa, a'yájna siati'ij néijmi'i mua'aj ijíj tyaá'sij. ⁴Jájcua'j imuáj nu a'yan tyihuá'huooca'aj ney nyij huó'cui'nyij a'ájma i maj jájcuan jin tyá'tzaahuatye', nyajta néijmi'caa huavívi' i tyétyacaa, nyajta i maj úucaa ney nyij hue'tyáana'aj. ⁵A'ájna i ti tyihuá'ijtye' a'ájma i puari'ij, majta néijmi'i i huásasij a'fi mu jamua'reej. A'fi mu yu'xarij tyinaatapíj ney nyij tyihuo'tátuiire'en i nye ihuáamua' Israel maj jitze ajtyáma'can, Damasco maj ja'chej, nyajta a'áa ja'tanyéj ney nyij huó'huoonyij a'ájma i maj tyá'tzaahuatye', ney nyij uhuaja'ravi'tij a'yájna iye'e'ej Jerusalén tyej tyij puéjtzij huotá'an.

Pablo pu huá'ixaatye' je'e'ej ti tye'entyíhuo i tavástara'

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶'Nyati'ij a'áa joomá'caj juyéj jitze, nu'ríj avéjri' joomá'caj a Damasco a'tzáaj tacuaríixpuaj, aj pu'ij jiye'tzín ca'nyíin jin uje'cátatzariaca' u tajapúa', ti'quij nie'riá'naj. ⁷Nyati'ij nyij eetávej a chóota'. Nyajta je'en a'tíj huánamuajri' ti a'yan tyinaatajé tijin: “Saulo, ¿ji'nye een jime' je'e'ej pua'aj pényoorej?” ⁸Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuoj a'yan tijin: “¿A'tanyíj papué'een nyavástara'?” Ajtáhua'aj a'yan tyu'tánamuajrej tijin: “Nyáaj nu a'áa pué'een i Jesús Nazaret nyaj já'ma'can, a'ájna i paj muáaj meyo'vajran.” ⁹Majta i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj, a'fi mu majta jaaséj i ti huatátzariajraa, a'íj mu'uj quee huánamuajri' i nyúucarij ti tyí'nye'ixaatya'ca'aj. ¹⁰Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuo' a'yan tijin: “¿Ji'nye náarinyij nyavástara'?” Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyinaaté'exaaj tijin: “Ájchesij, pata'aj i paj pooj huaméj a'ájna a Damasco. A'áa mu néijmi'i mujojt'é'exaatye'sij je'e'ej paj huárinyij.” ¹¹Ji'nye na'racúunyij nu na'raa a'ájci jime' i tatzárij, a'íj mu jin a'íimaj i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj mana'naví'raj mu' mij nyojo'vi'tij a'ájna a Damasco.

¹²'Síij pu tyáati' a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapua'j tijin Ananías, i ti naa tyí'tyevistaca'aj ajta ja'tzaahuatya'ca'aj a'ájci i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu naa yó'mua'rajca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco. ¹³Ananías pu a'áa nyojo'tyéesej, ti'ij ará'aj a'yaa pu'ij tyinaaté'exaaj tijin: “Nye'ihuáara' Saulo, ancuriáa' ajtáhua'aj jájcuan i paj jin atányeerej.” Ti'ij a'yan tyinaatajé aj nu nyij jiye'tzín atányeeriaca', nyati'ij nyij jaaséj. ¹⁴Ajta a'yan tyinaaté'exaaj tijin: “I hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'fi pu mua'antyíhuo muéetzij pej pij jáamua'reej

je'ej ti tyá'xie've', pata'aj jaaséj a'íjci i tiquee a'náj tyi'tíj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, pajta jáanamuj je'ej ti tyí'xaj. ¹⁵ Muáaj paj a'íin pué'eenye'ej puá'mej i paj a'íj jin antyá'mua'reeriaj puá'mej néijmi'que' i cháanacaj japua, jitzán ma'can i tavástará', pata'aj huó'ixaatye'en je'ej paj períj tyi'tíj tyu'séj, pajta je'ej paj tyú'namujri'. ¹⁶ Ajta ijíj, capáj jéehua tyi'chó've'ej. Ajchesij, pata'aj huái'huaj nyúucaritze' i tavástará', tílj a'íin tyimuaatú'uunyí' i paj jin ootyá'ítzee i Dios jimi.”

Pablo pu huá'ixaatye' je'ej ti tyu'ta'íjtyi'huaca' a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹⁷ Nyati'íj a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, aj nu nyij utyájruij i tyeyúuj tzajta' nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi, aj nu nyij tyu'séj. ¹⁸ A'íj nu huaséj i tavástará' ti a'yan tyinaaté'exaa'j tijn: “Ca'nácan, eerá'jra' jiyé'tzín jime' a'yájna Jerusalén, ji'nye camu muá'antzaahuatye'sij je'ej paj tyihuo'té'exaatye'sij nye jitze ma'can.” ¹⁹ Aj nu nyij a'yan tyaaté'exaa'j tijn: “Nyavástará', a'íi mu a'yan tyá'mua'reej nyej nyáaj majo'cha'canya'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta hue'tyáanamua i maj muéetzij mua'tzaahuatya'ca'aj, nyajta hua'tyáva'ra'aj. ²⁰ Ajta mati'íj a'íj huajé'caj i Esteban i ti muahuíria'ca'aj, ajta tyí'xajta'ca'aj a jitze ma'can, nyáaj nu a'áa jo'tyávaaca'aj, a'yaa nu tyá'xa'puí'intaria'ca'aj maj jaajé'caj, nyáaj nu nyajta tyú'cha'íj i tyihuá'caanaa a'íjma i maj jaajé'caj.” ²¹ Ajta i tavástará' a'yaa pu tyinaaté'exaa'j tijn: “Áricuj ma'úrutyij, ji'nye nyamuaata'ítij imuáj tye'íyee tzajta' i maj séej chuéj japua já'ma'can.”

Ti'íj i xantáaru' ta'nájcaj jacha'iica'aj a'íjci i Pablo

²² A'yaa mu'uj úhuuixij i maj móoj jatyánamujrasima'aj, mati'íj mij huatyóohuij maj huatyejíhuajra'nyij a'yan tijn:

—A'mújna mu tyévíj, capu juxie've' ti júurij, xaajé'caj ta'aj ij quee che' majá'hua'tan íyan i cháanacaj japua.

²³ A'yaa mu'uj jéetze' tyityetyéjjhuasime'ej, majta i tyúucaanaa jútye' tyojó'raara'aj, majta i chuéj jútye' jó'raaraaj. ²⁴ Aj pu'íj i xantáaru' ta'nájcaj tyu'ta'íjtaca' maj ju'tyátoonyij a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, ajta huo'ta'íj maj je'riá'vaxi'in, ta'aj ij tyu'taxáj je'ej maj een jime' tyityetyéjjhuaj i tye'íyee. ²⁵ Mati'íj meríj jaatyají'ca'aj mej mij je'riá'vaxi'in, aj pu'íj i Pablo a'íj a'yan tyaata'íhuo'ri' i xantáaru' ta'nájcaj ti a'áa jo'tyávaaca'aj tijn:

—¿Nyí a'yan setyityaatá'ci'pej siaj sij je'riá'vaxi'in i a'tíj Roma ti já'ma'can, siajta quee jamua'reeriaj tyi'tíj siaj jin pújoorej?

²⁶ Ti'íj a'yan tyáanamujri', a'íjna i anxityej xantáaru'uj ti tyí'ijtye', a'áa pu jo'mej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu'íj tyaaté'exaa'j tijn:

—¿Ji'nye parinyij a'íjci jime'? A'íjna i tyáati' a'áa pu ja'ajtyáama'can a Roma.

²⁷Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj a uré'nyej i Pablo jimi, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna paj a'áa ja'ajtyáama'can a Roma?

Aj pu'ij i Pablo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Jee xaa nyu'uj.

²⁸Ajta i xantáaru' ta'nájcaj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jéehua nu nyáaj tyu'nájchitaca' nyej nyij huatyényaromaanotaj.

Ti'ij ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'áa nu nyáaj jiyo'nié'huaca'.

²⁹Aj mu mij a'íimaj eeráxiiriaca' i maj je'ria'vaaxi'nyijche' i Pablo, ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij jáamua'reeri' ti Roma já'ma'can, tyámua' pu tyu'tátziin ti je'ej tyeetyají'que'ej i cadéenan jime'.

Pablo pu a'úu jo'tyéechaxij jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta

³⁰Yaa ariá'pua'aj, i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti jáamua'reej je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci i Pablo, aj pu'ij ji'rájtoo, ajta tyu'ta'íjtaca' maj tyúusiire'en a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta néijmi'i i maj tyityatatyíj. Aj pu'ij hua' jimi áyoovi'tij.

23 ¹Pablo pu hua'ráasej a'íijma i maj tyityatatyíj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nye'ihuámua', ti'ij na'aj yatij je'r'é'nyej, canu tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij i Dios jimi menyo'cha'can.

²Aj pu'ij a'íjna i Ananías, i ti tyihua'íjtye' a'íijma i puaaríj, a'íi pu huo'ta'íj maj ja'ancáveenyij a'íjci i Pablo. ³Ajta i Pablo a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Dios pu muéetzij mua'ancávesij, mu paj quee ma'úumua'rej.

Muáaj paj a'íj jin antyía'mua'reej pej pij no'xíjtye'en a'íjci jime' je'ej ti tyí'ijta i yu'xarij, ¿ji'nye pej pij a'yan tyá'mua'reerij pahuá'íjtye' maj na'ancáveenyij?

⁴Majta a'íimaj i maj uje'rátya'ca'aj, a'yaa mu tyaatajé tijin:

—¿Ji'nye pej pij je'ej pua'aj tyé'jee a'mújcij mu ti jéetze' juxie've' i Dios jimi?

⁵A'yaa pu i Pablo tyihuo'té'exaa tijin:

—Nye'ihuámua', canu jamua'reeriaca'aj ti a'múu a'íin pué'een i ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capáj je'ej tyé'jeevej a'íjci i ti tyi'tyéjvee i tyeétyee jimi.”

⁶Aj pu'ij i Pablo jáamua'reeri' tijin séecan mu i maj tyityatatyíj saduceos pué'eenye'ej, majta séecan fariseos, aj pu'ij ca'nyíin jime' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nye'ihuáamua', nyáaj nu fariseo pué'een, hua' jitze nu eeráma'can a'íjma i fariseos, majta ijíj ná'xijtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'náj maj huatájuuritaj i mui'chítyee.

⁷Ti'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij huatyóohuij maj tyi'huóo'ihuo' a'íimaj i fariseos, majta a'íimaj i saduceos, mati'ij mij jé'ta' huac'fj i maj jusiiria'ca'aj. ⁸Ji'nye i saduceos a'yaa mu tyí'xaj maj quee che' huatájuuritaj i mui'chítyee, majta a'yan tijin maj quee séejre' i júuricamej i maj tyí'huíire' u tajapuá, majta a'íimaj i fariseos néijmi'i mu a'íjci tyá'tzaahuatye'. ⁹Néijmi'i mu tyéijjhuasime'ej, majta je'cáj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, i maj majta fariseos jitze ajtyáma'can, a'íi mu ájhuiixij mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i tyáati' capu tyi'tíj je'ej huáruuj, tyij quee sfíj tyaaté'exaa i júuricamej ti tyí'huíire' u tajapuá, tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, tyiche' quee jimi rányuuca'an i Dios.

¹⁰Majta meríj jéetze' nyinyu'cacuca'aj, a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tyí'tziinya'ca'aj tipua'aj meetyáto'sixi'in a'íjci i Pablo, a'íj pu jin huo'ta'íj i xantáaru'uj maj je'ráavi'tij mej mij majtáhua'aj uyo'tyátoonyij jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj.

¹¹Séej tíca'rij tzajta' pu i tavástara' huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Huatyá'ca'nyej mua' tzajta' Pablo, ji'nye a'yájna pati'ij perfj nyaj jime' tyihuó'ixaaj iye'ej Jerusalén, a'yaa paj cha'taj tyihuá'ixaatye'en a'ájna a Roma.

Mati'ij jaaxá'pui'intarej je'ej maj tyeejé'caj i Pablo

¹²Yaa ariá'pua'aj, séecan mu i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyaaxá'pui'intarej maj jaajé'caj a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyitya'tóoraj maj quee tyú'cua'nyij, majta quee huaye'en, 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo. ¹³A'chu mu huá'puatyej ará'asej i tyétyacaa i maj a'yan tyitya'tóoraj. ¹⁴A'íjma jimi mu ujó'ju' i maj tyihuá'ijtye' i puaríj, majta a'íjma jimi i huásij, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Ityáj tu tyeríj a'yan tyaaxá'pui'intarej tyej quee tyi'tíj cua'nyij, 'asta tyana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo. ¹⁵Ajta ijíj, mua'aj majta i séecan i maj tyityatatyíj, xaatáhuaviij i xantáaru' ta'nájcaj ti'ij ariá'pua'aj ya'ráavi'tij a'íjci i Pablo ja'mua jimi, a'yan setyu'taxáatan yee siata'aj tyámua' naa tyee'íhuo', tyajta ityáj tyámua' tu énye'ej tá'ju'un tyej tyij jaajé'caj ti'ij quee xu ya'uvé'nyej.

¹⁶Ajta i yójra' i ihuáaria'ra' a'íjci i Pablo, a'íi pu jáamua'reeri' je'ej maj tyi'tíj tyí'xa'pui'intaria'ca'aj, ti'ij ij ujó'mej jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pul'ij jaaté'exaa a'íjci i Pablo. ¹⁷Pablo pu séej huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ánvi'tichij mu tyamuéej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, ji'nye tyi'tíj pu jaaté'exaatye'ej.

¹⁸Ti'quij i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', yo'ví'tij i xantáaru' jimi ta'nájcaj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i Pablo ti eetyánami' naatáhuaviiri' nyaj ya'ráavi'tij a jimi a'íjci i tyamuéej, ji'nye tyi'tíj pu muaaté'exaatye'sij.

¹⁹Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj ja'náavi' i muáca'ra'an jitze a'íjci i tyamuéej, ti'quij je'ráavi'tij a'yan tyaata'fhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí pénye'ixaatya'mu'?

²⁰A'yaa pu tyaaté'exaa i tyamuéej tijin:

—A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaaxá'pui'intarej mej mij ariá'pua'aj muaatáhuavii i Pablo, pej pij já'anvi'tij hua' jimi i hua' juéesij mata'aj nu'uj mij tyámua' tyámua'reej i maj jitzán tyí'pua'ritye'. ²¹Capáj huá'tzaahuatya'aj, ji'nye huá'puatyej mu a'chu ará'asej i tyétyacaa i maj je'tyécho've'ej i juyéj jitze aviítzij jime', a'yaa mu tyaaxá'pui'intarej maj quee tyi'tíj cua'nyij, majta quee ye'en 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo, ajta ijíj mu'ríj tyámua' huóoruuj, a'íj mu'uj mij cho've' je'ej paj muáj tyu'taxájtaj.

²²Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj jaata'ítyaca' i tyamuéej ti'ij jó'ra'nyij, a'yaa pu tyaata'íj tiquee a'tíj ixáatye'ej je'ej ti arí a'íj tyu'té'exaaj.

Pablo pu jó'vi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Félix

²³A'íjna i xantáaru' ta'nájcaj hua'puácaa pu huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ajta a'yan tyihuo'ta'íj maj hua'puaj anxityej i xantáaru'uj tyámua' huá'uurej i maj juí'icán, majta huéecatyej japuan tamuáamuata' maj ave'tyé'tya'aj, majta hua'puaj anxityej i maj chúun tyu'ísima'aj muál'ju'un, mej mij a'áa jó'ju'un a'ájna a Cesarea tíca' a'tzáaj arámuaacuaj tyoomá'caj i tíca'rij. ²⁴Ajta pu huo'ta'íj maj séej eetyésiiratye'en i cahuáayu' i Pablo ti japuan ave'quéej, a'yaa pu tyihuo'íjcaj maj tyámua' eenye' ajóotonyij a'íjci jimi i tajtúhuan ti a'yan ántyapuaj tijin Félix. ²⁵A'íjma pu jimi yu'xarij huata'ítyaca' a'yaa pu tyá'xajtaca'aj tijin:

²⁶“Nyáaj Claudio Lisias, yaa nu muatyojtye' muéetzij Félix mu paj huá'pui'ij naa huasé'rin pajta tajtúhuan jin tyi'tyéjvee. ²⁷A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i tyévij majta je'en jajé'catajche', ajta nyati'ij jáamua'reeri' ti romano pu'é'een nyáaj nu nyij ajo'r'é'nyej nyahua'ajvi'tíj i nyaxantáarustyamua', nyati'ij nyij japuan huatanyúj. ²⁸Nyajta jamua'reerimu'ca'aj je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj, a'íj nu jin yo'ví'tij hua' jimi i juéesij i maj tyá'xa'pui'intare'. ²⁹Aj nu nyij jáamua'reeri' maj a'íjci jin tyá'xajtzi'raca'aj i yu'xarij ti tyihua'íjtye' a'íjma, capu tyi'tíj jin ootyá'ítzee mej mij jaajé'caj, nusu mej mij a'íjci jin je'tyáanaj a'íjci i a'tíj. ³⁰Ajta nyati'ij jáamua'reeri' maj séecan i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyitya'tóoraj maj jaajé'caj, muéetzij nu nyij

muaata'ityi'ri' a'íjci i tyévíj, nyajta nu huo'ta'íj i maj tyá'xajtzi' maj muéetzij muaaté'exaaty'e'en tyi'tíj maj jin tyá'xajtzi'."

³¹Majta a'íimaj i xantáaru'uj, a'yaa mu huaríj je'ej ti tyihuo'té'exaaj i xantáaru' ta'nájcaj, tíca' mu yo'ví'tij a'íjci i Pablo, mati'íj mij a'áa yo'r'é'nyijtyej jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antípatris. ³²Yaa ariá'pua'aj mu huariá'cij i maj juí'icán huajú'ca'aj jo'maj ja'chej i xantáaru'uj, majta i mata'vé'tye'tye' jamuán mu ujó'ju' a'íjci i Pablo. ³³Mati'íj ará'aj a'ájna a Cesarea aj mu mij jaatátuii i yu'xarij a'íjci i tajtúhuan majta a'íjci i Pablo. ³⁴Tí'íj i tajtúhuan jo'íjvej a'íjci i yu'xarij, aj pu'íj tyu'ta'íhuo' jo'tij já'ma'cantaca'aj i Pablo, ajta tí'íj jaamua'rériaj ti Cilicia já'ma'can, ³⁵a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Aj nu muanamuajran tipua'aj meríj uvé'nyej i maj a jitze tyí'pua'ritye'.

Ajta tyu'ta'íjtaca' maj jáacha'íin i xantáaru'uj a'ájna jo'tij i Herodes je'rájcaj.

Pablo pu jujapúa huatanyúj a'íjci jimi i Félix

24 ¹Anxí xicáj pu tyoomá'caj, tí'íj Ananías i ti tyí'íjta u tyeyúuj tzajta' a'áa ja'rál'aj a'ájna a Cesarea, majta séecan jamuán i huásij, ajta hua' jamuán síij ti hua' japua huatányuunyij, ti a'yan ántyapuaj tijin Tértulo. A'íi mu ajo'tyáhuixij i tajtúhuan jimi, mej mij tyi'tíj jitzán ujpuá'ritye'en a'íjci i Pablo. ²Mati'íj ayo'r'é'nyijtye a'íjci i Pablo, a'íi pu i Tértulo huatyóochej ti tyaaxájtzi', a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Félix tijin:

—Tyóoche' tu tyámua' tyí'tyechajca'aj naa taxáahuaj pati'íj pooj muáaj tyi'ta'íitya'ca'aj, jéehua paj tyámua' tyéjtyoova'aj a tzajta', tyej tyij jéetze' tyámua' yetyityecháatime'nyij. ³Néijmi'i tu a jimi tya'ancuriáa'vej a'náj tina'aj ajta jo'tij na'aj, tyámua' tu tyí'muatyojtzi're' muéetzij Félix paj tajtúhuan pué'een, pajta jéehua tyámua' naa tyí'uurej. ⁴Ajta tyata'aj quee jéehua mua'ítzaaj, a'yaa nu tyí'muahuavíj paj a'tzúj táanamuaaj i tyaj tyimuaaté'exaaty'e'sij. ⁵A'yaa tu tyéetyoj a'mújcij mu tyáati', ti jéehua je'ej pua'aj tyí'uurej, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij huóonyo'si'tye'en, a'íi pu ajta antyúumua'reej a'íijma jimi i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i Nazaret ti já'ma'can. ⁶Ajta pu huatóotyesej ti jaatyáxaahuataj i tyeyúuj, a'íj tu jin jaatyéevi' tyej tyij jo'xíjtye'en a'yájna tí'íj tyé'yu'si' i yu'xarij jitze. ⁷Ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj i Lisias, a'íi pu a'úun jo'tyájruij ti'quíj tá'jajnyi'ri' ca'nyéjrij jime'. ⁸Ír'íj paj muáaj asíj tyee'íhuo' pej pij jáamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna néijmi'i i tyaj jitzán tyí'pua'ritye'.

⁹Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can i maj ajo'tyú'uuca'aj, a'yaa mu majta tyi'xajtaca'aj ti a'yan tyi'jí'r'é'can jime'. ¹⁰Aj pu'íj i tajtúhuan

jumuáca' jin jaaté'exaa a'íjci i Pablo ti'ij tyu'taxáj, ti'ij ij Pablo a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Jéehua nu nyetyámua've'ej nyaj japua huatányuusij muéetzij jimi, ji'nye nyáamua'ree paj períj á'tyeej paj juées jin tyi'tyéjvee a'íjna chuéj japua. ¹¹I'ríj paj muáaj asíj tyu'íhuo' pej pij jáamua'reej tíjin oochán pu tamuáamuata' japuan hua'puaj xicáj tyooméj nyaj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Jerusalén nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi. ¹²Camu náatyoy a'tíj je'ej pua'aj nyetyi'jeevacaj, canu nyajta huá'tya'xi'ca'aj i tyeítyee i tyeyúuj tzajta', canu nyajta jo'maj jóosi'rii, nyajta quee ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj aja'hua' yee i chájta'naj jitze. ¹³A'íimaj i tyeítyee camu je'ej a'náj tyéejtyoosij maj jaataséjrataj i maj jin nye jitze tyí'pua'ritye'. ¹⁴Ajta a'yaa nu xaa tyaataxájta, canu jaatyá'avaataj, nyáaj nu jahuiire' i hua' Dios i nyahuásimua'ci'ij a'íjci jime' i juyéj ti jájcuaj, i maj a'íimaj a'yan tyí'xaj tíjin nyasíj nu'uj jájtyo, ji'nye a'yaa nu néijmi' tyá'tzaahuatyé' je'ej ti tyé'yusí' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, ajta je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. ¹⁵A'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj tye'ejchó've' i Dios jimi mati'ij a'múumaj a'íjci jime' i maj huatájuuritaj i muí'chítyee, a'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj, majta i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj. ¹⁶A'íj nu jin tyí'tyese' a'náj tina'aj nyej nyij ji'rénaya'aj majo'cha'canye'en i Dios jimi, nyajta i tyeítyee jimi.

¹⁷Ti'ij tyoomá'caj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj nyaj majo'cha'can, naariá'raj jó'nyaj já'ma'can nyej nyij túmii tyu'tapu'éjve'en, nyajta tyu'támu'vejritaj i Dios jimi. ¹⁸A'yaa nu nyij rijcaj mati'ij séecan naaséj i maj Israel jitze ajtyáma'can Asia maj ja'rácíj, nyati'ij nyeríj huányajajcuarej a'yájna ti'ij tyúuxie've', capu i'ríj aja'ja'tiitaca'aj, camu mij majta ju'itziitya'ca'aj. ¹⁹A'yaa pu tyúuxie've' mej mij a'íimaj yeve'r'é'nyej a jimi mej mij nye jitze tyo'ojpuá'ritye'en, tipua'aj a'yan tyi'tíj metyí'mua'reeriaj nye jimi. ²⁰Na'ríj mequee, miche' a'múumaj jaataxáj tipua'aj tyi'tíj jin no'tyá'ítzeerej nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj hua' jimi i hua' juéesij i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²¹Ca' a'íj jin no'tyá'ítzee nyati'ij ujo'tyávaaca'aj hua' jimi, nyati'ij a'yan tyu'taxájtaca' ca'nyíin jime' tíjin: “Íjij xu mua'aj ná'xijtye', ji'nye nyetyá'tzaahuatyé' a'íjci jime' i maj majtáhua'aj huatájuuritaj i muí'chítyee.”

²²Ti'ij a'íj huánamuajri', a'íjna i Félix, tyámua' pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej ti ajóo'en i maj tyá'tzaahuatyé' jimi, a'íj pu jin jaatapuá'citaca', ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Tipua'aj arí yará'astij i xantáaru' ta'nájcaj a'íjna i Lisias, aj nu nyij tyámua' tyá'mua'reeren tyi'tíj sij jin tyá'xajtzi'.

²³Aj pu'ij i Félix a'íj huata'íj i xantáaru' ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye' ti ooj jacha'íicaj a'íjci i Pablo, ajta a'tzúj cí tyaatá'an mej

mij a'íimaj jáamuaarej i maj jamua'tyej, majta tyi'tíj jaatá'an ti tyá'itziitye'.

²⁴Ti'ij tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, ajtáhua'aj uvé'nyej a'íjna i Félix, ajta jamuán i íira'ra'an ti a'yan ántyapuaj tijin Drusila, i ti Israel jitze ajtyáma'can. Ti'ij ij jaata'íjtaca' a'íjci Pablo, ajta je'en jáanamua'jri' je'ej ti a'íin tyí'xajtaca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. ²⁵Ajta ti'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa ti tyámua' tyí'chajca, ajta tyámua' tyi'huóocha'íin, ajta a'yan tyaaté'exaa ti Dios puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj a'yan séejre' iye'ej cháanacaj japua, a'íj pu'ij tyu'tátziin a'íjna i Félix, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Jó'ra' íjij. Nyajtáhua'aj nu muaatájeevij tipua'aj nyeríj huata'íci'pa'aj.

²⁶Ajta a'íjna i Félix a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Pablo túmii jaatá'an, a'íj pu jin mue'tíj jaatacho'vej ti'ij jamuán tyu'xáj ²⁷Hua'puaj nyinyi'ra'aj pu mutyojo'mej, ti'quij Félix eerá'jraa ti tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime', ti'quij té'ej síj tye'entyárupij ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Porcio Festo. Ajta a'íjna i Félix, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin quee jil'rájtoo a'íjci i Pablo.

Ti'ij Pablo ajoovi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Festo

25 ¹Aj pu'ij i Festo a'áa ja'rá'aj ti'ij tye'entyá'rutyej tajtúhuan jime', huéicaj xicáj pu á'tyeej a'ájna a Cesarea, ti'ij ij té'ej a'áa jo'mej a Jerusalén. ²Majta a'íimaj i maj tyihuá'íjtye' u tye'yúuj tzajta', majta séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj viváajma'aj jin tyityatyíj, a'íi mu ajo'r'é'nyej a'íjci jimi i Festo, mej mij tyi'tíj jin tyaaxájtzi' a'íjci i Pablo. ³A'yaa mu tyá'huaviiraca'aj a'íjci i Festo ti jaata'íjta maj yo'ví'tij a'íjci i Pablo a'ájna a Jerusalén. Majta a'yaa mu tyí'mua'ajcaa a'íimaj maj aye'tyécho've'en aja'hua' i juyéj jitze mej mij jaajé'caj. ⁴Ajta a'yaa pu tyihuo'té'exaa' a'íjna i Festo ti i Pablo óoche' nami'huaj a'ájna a Cesarea, ajta a'íin a'yan tyí'mua'ajcaa ti quee a'chu tyoomá'caj ti'ij jusíj a'áa jo'ma'aj ja'mej. ⁵A'yaa pu tyihuo'té'exaa' tijin:

—A'íj pu jin, miche' a'íimaj i maj tyityatyíj ja'mua jimi ujó'ju'un nyaj jamuán a'ájna a Cesarea, tipua'aj i Pablo tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, a'áa pu í'ríj mej mij jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

⁶A'íjna i Festo a'yaa pu ujá'tyee a'chu arahuéicaj xicáj, nusu tamuáamuata' xicáj a'ájna a Jerusalén, aj pu'ij té'ej huariá'raa a'ájna a Cesarea. Yaa ariá'pua'aj pu'ij acáayixij hua' jamuán i juésij, ajta je'en jaatacho'vej a'íjci i Pablo. ⁷Ti'ij i Pablo utyárupij, aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'ráacij a Jerusalén, a'íi mu ajtyáxiiriaca', mati'ij mij jéehua tyaaxájtzi'ri', ajta quee huatái'riitariaca' maj jaataxáj tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan nusu quee.

⁸Aj pu'ij i Pablo tyu'taxájtaca' ti'ij jujapuá huatányuunyij, a'yaa pu tijin:

—Canu tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i huá'yu'xaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, canu nyajta a'íjci jimi i hua' tyeyúuj, canu nyajta tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

⁹Ajta a'íjna i Festo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj maj tyámua' yó'sejraj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi páaxie've' paj a'áa jó'me'en a Jerusalén, nyata'aj a'áa mojo'xá'pui'intari'tze'?

¹⁰Pablo pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Yá'nyaj huatyéjve hua' jimi i maj jahuiire' i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jaaxá'pui'intare'en a'yájna, ji'nye papu'ríj jáamua'reej, nyaj quee tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. ¹¹Tipua'aj tyi'táj jin no'tyá'itzeerej ti'ij a'yan tyi'tyéevijtij maj naajé'caj, canu huatyényanasij sulu miche' naajé'caj, na'ríj quee a'yan tyi'ja'yájna je'ej mati'ij meríj tyinaaxájtzi'ri', capu a'táj huatóoci'puaj ti nyéetzij tyu'tátuire'en hua' jimi. Nyámuahuavii ti a'íin jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

¹²Ajta a'íjna i Festo, a'íjma pu jamuán tyu'taxájtaca' i maj tyá'xa'pui'intare', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Muáaj paj jahuoo ti a'íin jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'íjci jimi paj jo'ma'aj puá'mej.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Agripa

¹³Tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, a'íjna Agripa i ti rey jin tyi'tyávaaca'aj, ajta a'íjna i Berenice, mej mij jaatatyójtje'en a'íjci i Festo. ¹⁴Ji'nye jéehua mu á'tyeej a'ájna, Festo pu jaaté'exaa a'íjci i rey je'ej ti tyáaruuj a'íjci i Pablo, a'yan tijin:

—Síj pu i tyáati' eetyanámi'huaj ja'raa, ti'ij i Félix eerájraa i ti jin tyi'tyávaaca'aj. ¹⁵Ajta nyati'ij a'áa jó'catyii a Jerusalén, a'íimaj i maj tyí'ijta hua' tyeyúuj tzajta', majta i huásij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyinaataséjra i maj jitzán tyí'pua'ritye', majta je'en naatáhuaviiri' nyaj puéjtzij jaatá'an. ¹⁶A'yaa nu tyihuo'té'exaaaj a'íjci jime' tiquee tyi'tá'caa i hua' yi'ráj i romanos ti a'táj huámu'i'nyij, mequee xu anaquéj jamuán tyu'xáatan i maj jimi tyi'táj jitzán pua'ritye', ti'ij junyúuca jin jujapuá huatányuunyij. ¹⁷A'íj nu jin, mati'ij mujo'váj'ju'un nye jimi, canu á'tyeej, sulu yaa ariá'pua'aj nu acáayixij hua' jamuán i juéesij, nyati'ij nyij jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij i Pablo. ¹⁸Majta a'íimaj i maj jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj, camu a'yan tyu'taxájtaca' je'ej nyati'ij nyáaj tyí'mua'ajcaa. ¹⁹A'íj mu'uj jin tyá'xajtzira'ca'aj a'íjci jime' i juyi'ráj i ti jitzán tyá'tzaahuaty'e', majta a'íjci jime' i a'táj Jesús ti huamuí', ti i Pablo a'yan tyá'xaj

tijin: “Óoche' pu júurij a'íjna i Jesús.” ²⁰Ajta nyéetzij capu je'ej ná'miterastya'ca'aj je'ej nyaj huárinyij a'íjci jime', aj nu nyij jaata'íhuo'ri' a'íjci i Pablo tipua'aj ujó'yi'mu'uj a'ájna Jerusalén mej mij jaaxá'pui'intari'tze'en a'íjci jime'. ²¹Aj pu'ij a'yan tyinaatáhuaviiri' ti a'íin jo'xíjtye'en i romanos ti tyí'íjtye', nyati'ij nyij jaata'íjtaca' ti ooj eetyánami'huaj, 'asta quee huatái'riitarej nyaj jaata'ítyej a'íjci jimi.

²²Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—Nyajta nu nyáaj janamuajramui' a'íjci i tyáataj.

Ajta i Festo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ariá'pua'aj paj janamuajran.

²³Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a'íjna i Agripa, ajta a'íjna i Berenice, naa mu éenye'ej tyu'tyoochéetye'ej, mati'ij mij a'úun jo'tyájrurij hua' jamuán i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj i xantáaru'uj. Ajta i Festo jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij a'íjci i Pablo.

²⁴Yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i Festo tijin:

—Agripa mu paj rey, siajta mu siaj tajamuán yetyúusiire', xaaséj a'mújci mu tyévi. Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa ja'chej a Jerusalén, majta i maj iiye'ej huacháatimee a'yájna Cesarea, néijmi'i mu a'yan tyá'huoo ti huámu'nyij a'mújna mu tyévi.

²⁵A'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste' tiquee tyi'táj jin ootyá'itzee mej mij jaajé'caj. Ajta a'mújna, a'yaa pu tyinaatáhuaviiri' ti a'íin jaaxá'pui'intare'en a'íjna i ti tyihuá'íjtye' i romanos, a'yaa nu nyij tyu'muá'aj tijin nyiche' jaata'ítyej a'ájna a Roma. ²⁶Ji'nye capu je'ej ná'miteeraste' je'ej nyaj ye'ej tyaata'ítyi're' a'íjci i ti tyihuá'íjtye' i romanos a'íjci jime' i tyévi, a'íj nu jin yajavé'vi'tij ja'mua jimi, nyajta muéetzij jimi, Agripa, mu paj rey, pata'aj tyee'íhuo' ti'ij tyámua' tyo'támiteere'en nyej nyij tyaata'ítyi're'. ²⁷A'yaa pu nya'asej tiquee tyi'táj huiire' tipua'aj nyequee jo'yú'xan je'ej maj ye'ej tyi'táj jitzán tyí'pua'ritye', nyej nyij a'yaa nyana'aj tyaata'ítyej.

Pablo pu jujapua' huatanyúj a'íjci jimi i rey Agripa

26 ¹Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:
—Írj paj tyu'taxáj pata'aj ajapua huatányuunyij.

Ti'quij i Pablo ajméjca'taca', ajta huatyóochej ti a'yan tyu'taxáj tijin:

²—Agripa rey paj pu'éen, naa pu nya'asej nyaj yahuatyéjvee ajimi, nyej nyij nyaj japua huatányuunyij néijmi'i jime' i maj jin tyí'nyaxajzi' i maj Israel jitze ajtyáma'can. ³Pajta períj jamua'reej je'ej ti een i huá'yi'raj i maj Israel jitze ajtyáma'can, pajta jamua'reej i maj jime' tyúu'ixaatye'. A'íj nu jin a'yan tyí'muahuaviij paj náanamuj tyámua' naa.

⁴Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj a'áa ja'chej jó'nyaj já'ma'can, a'íi mu tyámua' tyá'mua'reej je'ej nyaj ye'ej

tyi'tyínyecha'iica'aj nyati'ij nyana'aj tyu'pá'ri'istariaca'. ⁵Majta mu jamua'reej, tipua'aj hua'ráanajchi, i'ri'j maj a'yan tyu'taxáj yee a'yaa nu'uj nyerij tyi' fariseo, a'ájna i tayi'ráj ti jéetze' tyési'. ⁶Ajta ijíij ya mu merij nyeve'vi'tij, mana'xijtye' a'ájci jime' nyaj jacho've' a'ájci i ti Dios jin atóoraj i tahuásimua'ci'ij jimi. ⁷Majta a'íimaj i tatyeyteristyamua' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu majta jacho've' 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara', a'áj mu jin jana'michej i Dios, néijmi'i tújca'rij tzajta', majta tíca'rij tzajta' mu jahuíire'. Agripa rey paj pué'een, nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tye'ejchó've' a'ájci, a'áj mu mij jin ijíij tyí'nyaxajtzi'. ⁸¿Ji'nye siaj sij quee mua'aj tyá'tzaahuatye' ti Dios huo'tájuuritye'sij i maj merij huácuuj?

⁹A'yaa nu nyajta nyáaj tyí'mua'ajcaa jájcuaj imuáj ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj nyaj néijmi'i huo'tá'ijmuj i maj ja'tzaahuatye' a'ájci i ti a'yan ántyapuaj tíjin Jesús Nazaret ti já'ma'can, ¹⁰a'yaa nu nyij huaráj a'ájna a Jerusalén. A'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu yu'xarij naatapíj i nyaj jin huatányaci'puaj nyaj mui'caa eetyáanaj i maj tyá'tzaahuatye', ajta mati'ij huá'cui'caria'aj, nyáaj nu nyajta a'yan tyá'xie'va'ca'aj. ¹¹Mue'tíj nu puéjtzij hua'tá'caria'aj mej mij jaatapuá'citaj i maj ja'tzaahuatye'. A'yaa nu huá'uuriajca'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta jéehua hua'ajcha'iiria'ca'aj, jo'tij na'aj nu huáy'i'caa mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa nyej nyij je'ej pua'aj huó'uurej.

Pablo pu huo'té'exaa i tyeítyee ti'ij tyá'antzaahuaj i Jesús jimi

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹²A'áj nu jin ujó'mej a'ájna a Damasco, ji'nye a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu naata'ityaca', majta naatá' i nyaj jin a'yan huárinyij. ¹³A'yaa nu tyí'mua'ixaatye', muáaj paj rey, a'áa nu joomá'caj i juyéj jitze a'tzáaj tacuaríixpuaj nyati'ij jaaséej ti tajapuá uje'cányeeri'ciriaca', ajta jéetze' á'taaca'aj quee i xicáj, a'íi pu néijmi'que' nye jitze rátatzavej, ajta hua' jitze i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj. ¹⁴Tyati'ij tyij néijmi'i eetavátzij, aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti ajo'tanyúj hua' nyuucaa jime' a'íjma i hebreos a'yan tíjin: “Saulo, Saulo, ¿ji'nye pej pij je'ej pua'aj nyoorej? Muáaj paj asíj jahuo i puéjtzij.” ¹⁵Nyati'ij nyij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin: “¿A'tanyíj paj pué'een nyavástará?” Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjin: “Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej. ¹⁶Ájchesij, huatyéjchaxij, a'yaa nu een jime' huataséjre ajimi, nyej nyij tyimuaa'íjcatye'en a'ájci jime' i paj naatyáhuíire'en, pajta huo'té'exaatye'en i tyeítyee je'ej paj períj tyu'séj nyej jimi, pajta a'yan tyihuo'té'exaatye'en je'ej nyaj nyooj tyí'tíj tyimuaataséjratye'sij. ¹⁷Nyáaj nu ajapua huatányuusij a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma jimi i maj

séej chuéj japua já'ma'can, a'íjma jimi nu íjij muaata'ítyij. ¹⁸ A'yaa nu tyimuaata'ítyij pata'aj hua'tanyéjnye'ritye'en, mej mij quee che' tíca'riste' ciinyej, sulu mata'aj nyéeri'iste' mahuací'ca'an, tí'ij quee che' i tyiyáaru' tyihuá'íjtye'ej, sulu mej mij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've', mata'aj nyéetzij majta ná'antzaahuatye'en, aj pu xaa Dios tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin quee xá'pui' huaríj, tí'ij ajta huo'ci'tyij mej mij a'áa jo'tyá'ítzeere'en jo'tij i Dios tyejé'íjtaj."

Pablo pu a'yan huaríj je'ej ti tyi'tíj tyu'séj

¹⁹ A'yaa pu'ij, Agripa rey paj pué'een, nyá'astej a'íjci i ti tajapúa já'sejre', ²⁰ nyati'íj nyij anaquéj huo'té'exaa a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Damasco, nyajta je'en a'íjma i maj Jerusalén ja'chej, nyajta néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Judea, nyajta i maj séej chuéj japua já'ma'can, jéehua nu huó'ixaaj mej mij seequéj tyú'mua'tyij i jutzájta', mata'aj mij Dios jimi ja'séeria'aj muá'ra'nyij, majta a'yan huárinyij tí'ij séjre'ej tíjin mu'ríj seequéj tyityaajú'. ²¹ A'íj mu jin i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu naatyéevi' u tyeyúuj tzajta', majta nyeje'catamui'ca'aj. ²² Ajta i Dios pu naatyáhuui a'íj nu jin nyóoche' tyámua' éenye'que' séejre', nyajta nyooj tyihuá'ixaatye' néijmi'caa i tyeítyee, i maj cíle'en, nyajta i maj huásij. Canu séej tyi'tíj huó'ixaaj, a'íj nu'uj je'ej ti tyaaxájtaca' a'ájna i Moisés, majta a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'íjci jime' je'ej ti tyi'rinyíiche'. ²³ A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti i Círístu' huámui'nyij, ajta je'en a'íin pue'éenye'ej ta'mej i ti anaquéj huatájuuritaj i mui'chítyee tzajta', ajta je'en huo'té'exaatye'ej i ti jin Dios huo'tyáhuu're'en i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

Pablo pu tyí'tyese' je'ej ti tyaamue'tin tí'ij tyá'antzaahuatye'en a'ájna i rey Agripa

²⁴ Tí'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Pablo, aj pu'ij jiyet'zín huajíjhuaca' a'ájna i Festo tíjin:

—Pablo puá'timue' muáaj. Papu'ríj huatyá'timue'ri' i paj jéehua tyiá'mua'tyej.

²⁵ Ajta i Pablo a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Festo tajtúhuan paj pué'een, canu nyatimue', i nyaj nyeríj jaataxájtaca' tyámua' pu een ajta a'yan tyi'ja'yájna. ²⁶ A'mújna mu rey Agripa, tyámua' pu tyá'mua'reej a'íjci jime', a'íj nu jin quee tyi'tzínnye'ej nyetyi'xaj jíisa'puaj, jí'nye tyámua' nu tyá'mua'reej ti a'múu ajta néijmi'i mua'reej, tíquee tyi'tíj je'ej huaríj avíitzij jime'. ²⁷ ¿Nyí pequee ja'tzaahuatye' muáaj Agripa rey paj pué'een, je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can? Nyáaj nu jamua'reej tíjin petyá'tzaahuatye'.

²⁸Ajta Agripa a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi a'yan petyí'mua'tzej yee a'íj pu'uj jin tyá'antzaahuaj i paj cíi pana'aj tyináa'ixaaj i nyúucarij?

²⁹Ajta i Pablo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tipua'aj cíi na'aj na'ríj jíehua á'tyeevi'in, Dios pu a'yan tyá'xie've' paj quee muáaj pana'aj tyá'antzaahuaty'e'en, sulu majta mu séecan i maj nyanamuaj ijíj, mej mij néijmi'i a'yan tya'rá'astej a'íjci i Jesús nyati'íj nyáaj, mequee a'yan tyitya'nají'qui'huajma'aj i cadéenaj jime'.

³⁰Aj pu'íj ájchej a'íjna i rey, ajta a'íjna i tajtúhuan, ajta i Berenice, majta néijmi'i i maj a'úun je'rátya'ca'aj. ³¹Aj mu mij a'tzúj eeracíiney jujíimua'aj mej mij tyi'huóo'ixaaty'e'en a'íjci jime', a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'mújna mu tyévij, capu tyi'táj je'ej huáruuj mej mij jaajé'caj, capu ajta a'yan tyi'tyéevijtij ti'íj eetyánami'huaj.

³²Ajta i Agripa a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—Í'rítacaj pu tyaj jaatátoonyijche' a'íjci i tyáataj, tipua'aj quee a'yan tyá'huocajche'en ti a'íin jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'íjtye' i romanos.

Mati'íj jaata'ítyaca' a'íjci i Pablo a'ájna a Roma

27 ¹Mati'íj jaaxá'pui'intarej maj taata'ítye' a'ájna a Italia, a'íjna i Pablo, majta séecan i maj nami'huaca'aj, néijmi'i mu séej jimi huatátuihuaca' i xantáaru' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Julio, a'íi pu tyihuá'íjtya'ca'aj i xantáaru'ustyamua'mua' a'íjci i ti tyihuá'íjtye'.

²A'áa tu atyáacij báarcuj jitze chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Adramitio, ajta i báarcuj pu'ríj jó'yi'muijca'aj után jitze pujmua' ti'íj a'áa jo'rén'yej jo'maj báarcuj jo'tyú'uuvej a'áa ti huataca'aj a Asia. Síj pu ajta tajamuán huama'ca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Aristarco, a'áa pu já'ma'can a'íjna a Tesalónica, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Macedonia. ³Yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj jo'tij báarcuj jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Sidón, jo'tij a'íjna i Julio tyámua' tyiyo'tyéeej a'íjci i Pablo, ji'nye jaatá' ti huó'muaarej i ju' amíincustyamua' mej mij a'íimaj tyámua' tyeetyéeevej a'íjci i Pablo. ⁴Tya'ti'íj tátyij iirácij a'ájna a Sidón, tyati'íj tyij a'áa jo'rén'yej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Chipre, ji'nye yaa pujmua' pu aja'vá'aacaca'aj. ⁵Aj tutyij antacíj a'ájna véjri' jájtyij ti ja'va'ástimee, a'áa ti huataca'aj a Cilicia, ajta Panfilia, tyati'íj tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Mira, chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Licia.

⁶Ajta a'íjna i xantáaru'uj ti tyí'íjtya'ca'aj, séej pu a'áa huátyoj i báarcuj Alejandría ti já'ma'can ti ajta Italia jó'yi'íj, aj pu'íj a'íin taata'íj tyaj atyáciiney a'íjci jitze tyej tyij huaju'caj. ⁷Tá'tyee tyaj xájtari' huaju' a'íjci jitze i báarcuj, ajta taatatyési'huarij tyaj a'áa ja'rá'astij

jo'tij ja'ráahuachij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Gnido. Óoche' pu aja'vá'aacaca'aj a'ájna pujmua' a tyaj joojú', a'áa tu véjri' ajcaanyej a'ájna a Salmona, tyajta a'áa pujmua' je're'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Creta, ⁸tyati'ij tyij mujóju' tyési'huacan jime' a'ájna jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj báarcuj ti jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin jo'tij jo'cuá'naj ti i'ríj ti óochaxij, a'ájna véjri' chájta'naj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Lasea.

⁹Tu'ríj á'tyeevi'ca'aj tyaj huajú'ca'aj, ajta arí tyú'tziinyi'ria'ca'aj a'ájna jo'tyaj joojú'ca'aj, ji'nye pu'ríj véjri' putyí'rijcaa i ti jitzán huaséevi'ij tá'yi'ij. A'ij pu jin i Pablo a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

¹⁰—Mua'aj tyétyacaa, a'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij ti jéehua tziinyi're', tipua'aj taajú'caj, tyiyo'riésij i báarcuj, tyajta i íjcaj, ajta tyá'ca'nyej tyej tyajta ityáj atyájcui'nyij.

¹¹Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, jéetze' pu ja'antzaahuaj a'íjci i a'tíj i báarcuj ti tyimuárie'rij, ajta a'íjci i ti antyúumua'reej i báarcuj jime', ajta a'íjci i Pablo capu ja'antzaahuaj. ¹²Ajta jo'tyaj ja'rá'aj capu naa hua'éenya'aj tyej tyij a'áa já'tyeevi'cajche' ti'ij pua'aj huaséevi'ij tá'yi'ij, néijmi'i mu tin a'yan tyí'mua'ajcaa maj iirá'ciinyej a'ájna mej mij a'áa ja'rá'astij a Fenice, báarcuj ti jo'tyéecha'caj, Creta ti tyaja'rájtyapuaj, a'áa pu séjria'ca'aj ti'ij na'aj ujtyapuáj pujmua', ajta áatyej pujmua', tyej tyij a'áa já'tyeevi'in ti'ij na'aj tyu'séevi'ij tá'yi'ij.

Ti'ij apúutzarij huo'táa'saca' i jájritze'

¹³A'yaa mu tyí'mua'ajcaj tijin i'ríj tyaj huaju'un, ji'nye cí pu'uj tya'na'áacarejyi'caa áatyej pujmua', aj mu mij jo'cáj a'áa mu véjri' ja'ajtyéenyej jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a'ájna a Creta. ¹⁴Ajta capu a'chu a'tyéevi'caj ti'ij ca'nyiin yejtyapuáj pujmua' je'rá'aacariaca' aj pu'ij jaatajítzej i báarcuj, ¹⁵ti'quij jaatátajchaca'. Tyajta quee pu jáaruuj tyaj huaju'caj i áacaj tzajta', aj tu tyij huatáta'a ti tá'antinyij i áacaj. ¹⁶Aj tu tyij huárita' ajcaanyej jo'tij ciléenye' i chuéj já'ajnyeej ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Cauda, jo'tij quee jéehua jó'aacaca'aj, ajta i báarcuj ti cíleen tyej tyajta jaajásima'aj, tyési'huacan tu jin ja'antýítoj i báarcuj jitze ti ve'ej. ¹⁷Mati'ij ja'antýítoj, aj mu mij ja'vá'j'iquej cójnari jime' i báarcuj jitze ti ve'ej. Majta meríj tyí'tziinya'ca'aj i ti arí tin tya'ajcachaaj i séj japua, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin La Sirte, aj mu mij tyí'táj ootyáxiixij ti'ij huatajýo'rej majta jaatá' ti i áacaj hua'antinyij. ¹⁸Yaa ariá'pua'aj, óoche' pu jéehua huá'aacaca'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj tye'tyáhua'xij a jáata' i íjcaj ti tyú'tisime'ej i báarcuj. ¹⁹Ti'ij huéica'aj xicáj tyoomá'caj, aj mu mij tye'tyáahua'xij i jumuáca' jime' néijmi'i a'chu ti tyú'tisime'ej i báarcuj. ²⁰Jéehua tu á'tyeej tyej quee che' jaséj i xicáj, tyajta i xú'ra'vetyee, ajta óoche' pu huá'aacaca'aj, majta viiyaca'aj, tu'ríj a'yan tyí'mua'ajcaa tyej quee che' je'ej rinyij.

²¹Tyajta tyeríj á'tyeevi'ca'aj tyej quee che' tyi'tíj cua'ajcaa, aj pu'ij i Pablo huatyéechaxij hua' tzajta' tí'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Mua'aj tyétyacaa, siana'aj tzij ná'antzaahuaty'e'nyijche' siaj quee uja'ráci'ca'nyijche' a'ájna a Creta, catu a'yan tyojo'rienyíche' i íjcaj.

²²Ajta íjij jéehua nu já'muahuavii siaj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', jì'nye capu a'tíj mui'nyij, tyij tyajta i báarcuj jo'riésij. ²³Tíca' pu síj nye jimi huataséjre i ti jahuiire' i Dios i nyej nyajta nyáaj jahuiire' nyajta jitzán ajtyáma'can. ²⁴A'yaa pu tyinaaté'exaaaj tíjin: “Pablo, capáj tyí'tziinye'ej, jì'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i tajtúhuan jaaxá'pui'intare'en i maj jin tyí'muaxajtzi', ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin huo'tyáhuire'sij mej mij néijmi'i júurij muá'ra'nyij i maj ajamuán huaju' i báarcuj jitze.” ²⁵A'íj pu jin tyétyacaa siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', jì'nye nyáaj nu i Dios jitze tyí'ca'nyej nyajta tyá'tzaahuaty'e' ti a'yan tye'mej je'ej ti a'íin tyinaaté'exaaaj. ²⁶Tyajta tyóoche' tu a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'ajhuáchij.

²⁷Séej tíca'rij jitze, tí'ij tyoomá'caj a'chu hua'puaj iteerij, óoche' pu jáatajchisima'aj i áacaj i báarcuj, a'íjci japua i jájtyij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Adriático, tí'ij atyojo're'nyej a'tzáaj jé'ta' tíca', a'íimaj i maj jajmuárie'rij i báarcuj, a'íi mu jáamua'reeri' tyaj tyeríj tin ará'astisima'aj jo'tij ja'ajhuáchij. ²⁸Mati'íj mij jaatyé'itej i cójnari jime' a'chu ti ootí' i jáata', seityéj japuan tamuáamuata' japuan arásevij meetroj pu atyáti'ca'aj, mati'íj ajca'huáye ujú'caj majtáhua'aj mu jaatyé'itej, pu'ríj seityéj japuan aráahua'puaj meetroj atyáti'ca'aj. ²⁹Mati'íj mij muáacuacaa atyáahua'xij i tyapúusti' ti jo'tóovijmee cítzata' i báarcuj tí'ij aróoca'nyej, jì'nye metyí'tziinya'ca'aj tipua'aj tya'ajtó'oj i tyetyéj jitze, majta huatyóohuij maj huatyényuunyij i Dios jimi tí'ij jiyé'tzín huatapua'rej. ³⁰Séecan mu i maj tyí'huíria'ca'aj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj iiráciinyejche' i báarcuj jitze, a'íi mu a'yan tyityatóosejrataca' maj ja'tyáhua'xij i tyapúusti' ti jo'tóovijmee, maj majta quee a'yan huaríj, ma'cájtoo mu'uj i báarcuj i ti cíleen mej mij a'íjci jitze huatyóohuiire'en. ³¹Aj pu'ij Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, ajta a'íijma maj jamuán huajú'ca'aj tíjin:

—Tipua'aj mequee a'íimaj yahuatyá'itzeere'en i báarcuj jitze, capu je'ej tyu'tái'riitarij ti jamuáahuire'en.

³²Aj mu mij i xantáaru' ja'antyivéjchaca' i cójnari i ti jin arátapi'huaca'aj i báarcuj ti cíleen, tí'ij ij atyéjvej a jáata'.

³³Tí'ij arí tin tapuá'rij, Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' i hua' tzajta' mej mij tyi'tíj huácua'nyij, a'yan tíjin:

—Pu'ríj hua'puaj iteerij tyooméj siaj tyí'cho've' je'ej ti tyi'tíj rinyij, siajta quee me' tyajá'cua'. ³⁴Nyaja'muahuavii siaj cí' tyi'tíj tyú'cua'nyij. A'yaa pu tyúuxie've', tipua'aj a'yan setyá'xie've'ej ti jamuáahuire'en, jì'nye capu tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

³⁵Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij i páan tyi'íj, ti'ij ij tyaatatyójtzi'rej i Dios néijmi'i meeséeracaj i tyeítyee. Ti'ij jé'ta' jo'tatáaraj i páan aj pu'ij huatyóochej ti jáacua'nyij. ³⁶Aj mu mij néijmi'i ahuóoca'an, mati'ij mij majta a'íimaj tyú'cuua. ³⁷A'yaa tu ará'axcaa hua'puaj anxityej japuan huéicatyey japuan tamuáamuata' japuan arájseej i tyaj arátya'ca'aj i báarcuj jitze. ³⁸Mati'ij tyu'cuá'aj a'chu ti hua'ránajchaca', aj mu mij ja'tyájrree a jáata' a'íjci i tyeríicuj ti'ij quee che' a'chu tyijetyej i báarcuj.

Ti'ij i báarcuj ajo'cájrurij a jáata'

³⁹Ti'ij huatapuá'riaca', camu che' huamuájtyajca'aj jo'tij putyajá'rijcaa, mati'ij mij jaaséj jo'tij ja'ajtyásaata', a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'áa yoojáj i báarcuj jo'tij jó'saata'. ⁴⁰Mati'ij mij tya'ráveechixij i cójnari i maj jin je'ejtápa'xi'ca'aj i báarcuj, metye'tyáahua'xij a jáata', majta je'en ja'ajca'an i cíxurij i ta'ancáavii i báarcuj jitze jo'tij jóonyee ti'ij i áacaj ja'ajnáan a'íjna jime' i cíxurij, aj pu'ij i báarcuj ajtyáxiiriaca' jo'tij ja'ajtyásaata'. ⁴¹Ajta séj jitze pu tya'ajcaachaca', capu che' íriitaca'aj maj jaatóriaxi'in jo'tij jóonyee. Ajta i cítzata' i báarcuj, pu'ríj tyána'chisima'aj a'íjci jime' ti ca'nyíin jime' ajtyáxijrihua'aj i jájtyij.

⁴²Majta a'íimaj xantáaru'uj, mahuá'cui'cujca'aj néijmi'caa i maj eetyánami'huaca'aj, mej mij quee huatóo'uunaj muajóosima'aj mana'aj. ⁴³Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, a'íi pu a'yan tyá'xie'va'ca'aj ti japuan huatányuunyij a'íjci i Pablo, a'íj pu jin quee huo'ta' maj huó'cui'nyij, sulu a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' maj anaquéj antajój i maj jaayí'tihua'aj, mej mij a'áa ja'rá'astij jo'tij jó'saata', ⁴⁴majta i séecan ciyéj japua mu huatajójij, majta séecan ciyéj japua ti pá'tzaa i báarcuj jitze ta'ajtaná'xij. A'yaa tu néijmi'i tyityaja'rá'aj ujitze pujmua' capu a'tíj atyáamuí'.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Malta

28 ¹Ti'ij arí néijmi'caa taahu'íria'aj, aj tu tyij jáamua'reeri' ti a'yan tya'rájtyapuaj a'ájna tijin Malta. ²Majta i maj a'áa já'chajca'aj, tyámua' mu tyitaatyéje ityájma. Mati'ij mij óonie, aj mu mij taatajé tyaj huatáapuiste'en, ji'nye mevíiyaca'aj, ajta huáseev'íj. ³Ajta a'íjna i Pablo, ciyéj pu huaria'sii ti'ij ja'nájto'nyij atá'taaj, aj pu'ij cú'cu'uj áan je'ráanyej i tiéj tzajta', ti'quij i Pablo anáachej i muáca'ra'an jitze. ⁴Majta a'íimaj i maj a'áa ja'chej, mati'ij jaaséj i cú'cu'uj i ti anja'cáhuíjca'aj i muáca'ra'an jitze i Pablo, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj síj ajta síj tijin:

—A'íjna i tyévij tyij quee a'íin pu'éen i ti tyí'tyacui'caa, pu'ríj jáahuíi tiquee atyáamuí' a jáata', ma' ajta i Dios capu tyu'tá'sij ti júurij já'ra'nyij.

⁵Ti'quij i Pablo jaatacá'tzij i jumuáca' antieepuaj, a'áan pu'ij huatyáavatzij i cú'cu'uj, capu tyi'táj je'ej jáaruuj. ⁶Néijmi'i mu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti i muáca'ra'an huatyájaanyijche', nusu ti huatámu'i'nyiche', ajta mati'ij tyu'chó've'ej, mati'ij jaaséj tiquee tyi'táj je'ej jáaruuj, aj mu mij seequéj tyu'muá'aj, majta a'yan tyu'taxájtaca' ti i Pablo dios pu'é'eenye'ej.

⁷A'ájna véjri' chuéj pu ria'námi'huajma'caa a'áin ti ja'a'rica'aj i Publio i ti tajtúhuan pu'é'eenye'ej a'ájna, a'áin pu tyámua' tyitaatyéje ajta tyámua' naa tyitaaxá'pueeri' huéicaj xicáj jitze. ⁸Ajta a'ájna i táatajra' a'ájci i Publio tyí'cui'ca'aj, jéehua pu pistaca'aj, ajta juhuúria'ca'aj. Ti'quij i Pablo jáamuaariaca', ajta jaatáhuaviiri' i Dios ti'ij huarúj, aj pu'ij ja'vá'muariej áan mu'úutze' ti'quij huarúj. ⁹A'áj mu jin majtáhua'aj séecan ujo'vá'ju' i maj tyí'cucui'ca'aj i maj a'áa jo'cháatima'caa, ajta pu a'áijma tyú'huaaj. ¹⁰Tyámua' mu tyitaatyéje, ajta tyati'ijtá tyámua' huátaruuj tyej tyij jó'ciinyej, néijmi'i mu tyitaatapuéjvej a'chu ti tyitá'itziitya'ca'aj i tyaj jin jó'ciinyej.

Ti'ij i Pablo a'áa ja'rá'aj a Roma

¹¹Tyati'ij huéicaj máxcirie' á'tyeej a'ájna, aj tu tyij séej jitze atyáacij i báarcuj ti ajta a'áa jo'tyá'itzeeria'ca'aj 'asta na'aj quee che' huáseevi'ij, a'áa pu já'ma'cantaca'aj a'ájna i báarcuj a Alejandría. Majta tyi'tyán antyiu'pu'ca'aj a ti jóonyee i báarcuj i maj a'yan huasé'rihua'aj ti'ij dioosij, síij ti a'yan ántyapuaj tijin Cástor, ajta i síij tijin Pólux. ¹²Tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a báarcuj ti jo'tyéecha'caj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Siracusa, jo'tyaj huéicaj xicáj á'tyeej. ¹³Tyati'ijtá tyij jo'cáj, a'áa tu tyij ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Regio. Yaa ariá'pua'aj áatyey pujmua' pu va'tá'aacaca'aj ca'nyíin jime', tyajta séej xicáj jitze tu a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Puteoli. ¹⁴A'áa tu séecan jo'tyoo i ta'ihuáamua', a'áin mu mij taatajé tyaj a'áa huatyá'itzeere'en hua' jamuán séej iteerij, a'yaa tu a'ájci jin huaríj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Roma. ¹⁵Majta a'áimaj i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej, mu'ríj jamua'reeriaca'aj tyaj tyeríj ajooju'caj, a'áj mu jin eeráacij a chájta' mej mij ta'antynájche, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin El Foro de Apio, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin las Tres Tabernas. Ti'ij i Pablo huo'séj, aj pu'ij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta jéetze' huatyóoca'an i jutzájta'. ¹⁶Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Roma, maata' ti i Pablo jujáme' nami'huaj, ajta síij na'aj jacha'íica'aj i xantáaru'.

Ti'ij i Pablo tyihuó'ixaaj a'ájna a Roma

¹⁷Ti'ij huéicaj xicáj tyoomá'caj, Pablo pu huo'tacho'vej i maj tyihuá'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can a Roma maj ja'chej. Mati'ij tyúusiij, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', canu tyi'táj je'ej huáruuj a'íjma jimi i tyeétyee, canu nyajta tyi'táj jin ootyá'ítzee i huá'yi'raj jitze i tahuásimua'ci'íj. A'yaa nu éenya'ca'aj, mati'íj naatyéevi' a'ájna a Jerusalén, nyajta je'en a'íjma jimi huatátuihuaca' i romanos. ¹⁸Mati'íj tyinaa'íhuo'raj aj mu mij támij a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj naatátoonyij, ji'nye camu tyi'táj huátyoj i ti jin a'yan tya'ránajchi mej mij naajé'caj. ¹⁹Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íi mu huóonyuustej, aj nu nyij jaatáhuaviiri' ti a'íin no'xá'pui'íntari'tze'en i tajtúhuan, tyij nyajta quee tyi'táj jin tyihuá'xajtzi' a'íjma i nyetyeétyeristyamua'. ²⁰A'íj nu jin a'yan tyaatáhuaviiri' nyaj yajamuaatyéesej, nyajta tyajamuáa'ixaaty'e'en, ji'nye nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tyé'cho've' i Dios mati'íj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin a'yan huatyéjve na'nají'qui'huaj i cadéenaj jime'.

²¹Mati'íj mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Capu ityájma a'táj mu tyitojo'ta'ítyi'ri' muéetzij jime' a'ájna a Judea, camu majta i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'ráacij, capu a'táj tyi'táj jin tyí'muaxajtzi'. ²²Ajta ityájma ta'ránajchi tyaj muáanamuj je'ej paj tyí'mua'tzej, ji'nye néijmi'que' tu a'yan tyá'mua'reej ti je'ej pua'aj namuajre' a'ájna i nyúucarij ti jájcuaj i paj jaxaj i tyeétyee jimi.

²³Mati'íj mij jaaxá'pui'íntarej a'náj maj tyúusiire'sij, mue'táj mu mij ajtyáxiiriaca' i tyeétyee jo'tij i Pablo jo'tyávaaca'aj. Ti'íj na'aj íiya' tyu'tyóochej 'asta chúmua' ímuáj pu jaatapuá'citaca' ti tyihuó'ixaaj a'íjci jime' ti Dios tyí'ijta néijmi'que'. Tyi'tyasa'ca'aj ti huo'mué'tin mej mij ja'antzaahuatye'en a'íjci i Jesús, a'íj pu jitze tyihuá'ixaatya'ca'aj i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta i maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. ²⁴Séecan mu ja'antzaahuaj je'ej ti Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj, majta séecan camu ja'antzaahuaj. ²⁵Mati'íj quee pu jáaruuj je'ej maj tyo'xá'pui'íntare'en, a'íj mu mij jo'cixij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'ájna i Pablo tíjin:

—Xá'pui' pu tyu'taxájtaca' a'ájna i júuricama'ra' i Dios, ti'íj a'yan tyihuo'té'exaaj i já'muahuasimua'ci'íj a'íjci jitze ma'can i Isaías tíjin: ²⁶Áricuj huojoté'exaatye' a'íjma i tyeétyee.

Tyij majta jéehua tyú'namuajri', camu yo'itéej muá'ju'un.

Tyij majta jéehua tyí'sej, camu a'náj tyi'táj séjran.

²⁷Í hua'muatziiira' pu arí je'ej pua'aj huaríj.

Majta unámi'huajmee i junaxiéeta',

majta aranámi'huajmee i jujíise',

mej mij quee atanyéjnye'rij,

majta quee iityanamúáarajme'nyij,

majta quee yo'itéej muá'ra'nyij,

mej mij quee nye jimi mujo'vá'ju'un,

nyata'aj nyij nyáaj tyihuó'huaaty'e'en.

²⁸Siata'aj a'yan tyáamua'reej mua'aj, ijíj ti yajooméj, Dios pu arí huo'tá'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj ja'ancuriá'an i ti jin Dios atóoraj ti hua' japua huatányuunyij, a'íi mu xaa janamuajran.

²⁹Ti'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij jo'c'ij i maj Israel jitze ajtyáma'can, jéehua mu tyojo'xáatajraa jujíimua'aj.

³⁰Ajta a'íjna i Pablo, a'áa pu hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej u chiltáj i maj huatóonyej, jo'tij néijmi'caa jimi tyámua' tyí'tyevistaca'aj i maj jamuariacaria'aj. ³¹Jéehua pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios néijmi'i jin antyúumua'reej íyan i cháanacaj japua, ajta u tajapuá, ajta tyihuá'mua'tyahua'aj a'íjci jitze ma'can i tavástara' Jesús, ajta quee a'táj ja'itziitya'ca'aj.